

STAT

Page Denied

BEST COPY

Available

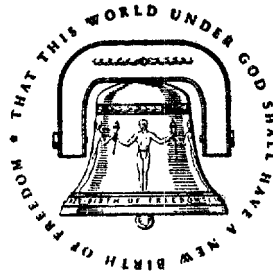
THROUGHOUT

FOLDER

SLOVENIAN STAT REPORT ON YUGOSLAVIA

IN SPOZNALI BOSTE RESNICO
IN RESNICA VAS BO OSVOBODILA (JAN. 8, 32)

STAT

RESEARCH AND PUBLICATION SERVICE
YUGOSLAV R. I. C.

NATIONAL COMMITTEE FOR A FREE EUROPE, INC.

110 West 57th Street, New York 19, New York

NATIONAL COMMITTEE FOR A FREE EUROPE
RESEARCH AND INFORMATION CENTER
110 West, 57th Street, New York, N.Y., USA

" R E V I E W "

YUGOSLAV - SLOVENIAN

" P R E G L E D "

Ponatis dovoljen z navedbo vira.

Leto III.

15. marca 1952

št. 3

V S E B I N A

UVODNA BESEDA	1
KDO SE JE UDELEŽIL KONFERENCE	4
ŠTIRIDNEVNO ZBOROVANJE	11
Pozdrav angleške vlade	11
Pozdravi angleških strank	13
Pozdravi delegacij	13
POZDRAVI IN ŽELJE SLOVENSКИH, HRVATSKИH IN SRBSKИH DELEGATOV	14
Drugi pozdrav člana angleške vlade	18
RESOLUCIJE	19
I. Uvodna resolucija	20
II. Politična resolucija	20
III. Gospodarska resolucija	21
IV. Resolucija o poljedelstvu	22
V. Socialna resolucija	24
VI. Resolucije za zaščito beguncev	26
VII. Kulturna resolucija	27
VIII. Mladinska resolucija	30
ALI JE BILA KONFERENCA V LONDONU VAŽNA	33

- 1 -

V marcu 1952.

Marčeva številka "PREGLEDA" je v glavnem posvečena konferenci političnih begunskih skupin in posameznih beguncev, ki je zborovala v Londonu od 20. do 24. januarja tega leta pod pokroviteljstvom angleške vlade.

Konferenco je sklical takoimenovani Srednje in Vzhodnoevropski odsek Evropskega Gibanja (Central and Eastern European Commission of the European Movement). Evropsko Gibanje, ki je takoj po vojni zajelo vse države tustran komunističnega zastora, je začelo na pobudo angleškega ministrskega predsednika in organizatorja zmage nad nemškim in laškim fašizmom, Winstona Churchilla. Prvi večji sestanek ali kongres tega gibanja je bil 1. 1948 v Haagu na Nizozemskem, kjer so se poleg zastopnikov iz svobodnih evropskih držav zbrali tudi že nekateri vodilni ljudje iz vrst beguncev iz dežel, ki so pod komunistično diktaturo. Toda slednji so prišli takrat bolj kot opazovalci. Na tem kongresu je bila sprejeta resolucija, naj se ustanovi in skliče posebna evropska skupščina (European Assembly) ali zaseben evropski parlament. Ta zamisel se je potem v naslednjih letih tudi uresničila. Članice Evropskega Gibanja so bile najpoprej razne organizacije, ki so imele na programu ustvaritev velike združene zapadne Evrope. V Haagu je bilo sklenjeno, da naj se članstvo razširi in sicer tako, da naj se v vsaki državi tustran komunističnega zastorja ustanove narodni sveti, ki bi v svojem območju širili zamisel Združene Evrope. Tudi begunske organizacije so hotele biti zastopane, češ, da je nemogoče, da bi se organizirala samo svobodna Evropa, na zaslužnjeni del pa bi pozabili. Zato so tudi begunci začeli ustanavljati svoja begunska narodna zastopstva, ki so začela pritiskati, da postanejo člani Evropskega gibanja.

Kongresu v Haagu je sledila 1. 1949 konferenca v Bruslju, kjer se je notranja in vnanja organizacija Evropskega gibanja še bolj razpletla in uredila. Tudi tukaj so bile zastopane begunske skupine in so tudi smele javno predložiti svoje zahteve. Na tem kongresu se je pravzaprav spočela zamisel, da bi bilo treba od komunizma preplavljene dele Evrope sprejeti kot polnopravne člane Evropskega Gibanja. Težava je bila le v tem, kako dobiti tehnično obliko, kako to izpeljati, ko je Evropsko Gibanje prevzaprav organizacija z izključno le takšnimi člani, ki predstavljajo svobodni del Evrope. Na pobudo angleškega ministra Harolda MacMilliana in znanega industrijalca in človekoljuba majorja Edvarda Reddington - Behrensa, se je v Londonu sestala skupina političnih beguncev, ki so po svojih narodnostnih in svojih svetovnih, političnih in socialnih nazorih približno predstavljali vse plasti beguncev iz srednje in vzhodne Evrope. Sestanek se je razvil v ustanovitev stalne komisije, ki jo je zvela pod svoje okrilje organizacija Evropskega Gibanja pod vodstvom njenega generalnega tajnika dr. Hettingerja. Tako so 1. 1949 begunske skupine, zbrane v Srednji in Vzhodnoevropski Komisiji (Odbora), kot se glasi njen uradni naslov (Central and Eastern European Commission of the European Movement), bile sprejete v sestav Evropskega Gibanja in tako dobile tudi možnost, da prijavljajo svoje predloge in

- 2 -

zahteve v Strasbourgu, kjer je sedež sedanje, pripravljalne Evropske Skupščine.

Srednje in Vzhodnoevropski Odbor je potem pridno delal v svojem glavnem uradu v Londonu in v Parizu, kjer je sedež kontinentalnega pododbora. V članstvo Odbora so bile poleg begunskih osebnosti, ki so po svojem znanju dragocene sodelavke pri oblikovanju načrtov za osvobojenje in za delo po osvobojenju, sprejete različne begunske organizacije političnega značaja, o katerih se je mislilo, da imajo po svojih predvojnih tradicijah pravico, da govorijo za svoje narode. Najprej je Odbor izdelal in tudi objavil brošuro, kjer razčlenjuje gospodarska vprašanja bodočnosti in išče potov, kako ta vprašanja rešiti v duhu in s sredstvi demokracije, ko bosta srednja in vzhodna Evropa osvobojeni komunistične kuge (Elements of an Eastern European Policy). Tekom l. 1950 in 1951 je bilo obilo sestankov tako v Londonu (Westminster), kakor v Parizu in v Strasbourgu, kjer se je Odbor uveljavil tako po odliki svojih predstavnikov, kakor tudi po tehtnosti svojih predlogov in po iskrenem sodelovanju vseh vidnejših begunskih političnih ustanov. Komisija ali Odbor ima danes preko Evropskega Gibanja neposredne stike z Evropskim Svetom v Strasbourgu, ki ima poseben odbor za vzdrževanje te zveze.

Sklep, ki ga je sprejel Evropski Svet pravi, da ima ta "Posebni Odbor" (Special Commission) nalogo, da "zasleduje interese vseh evropskih narodov, ki niso zastopani v Evropskem Svetu". Tudi ta komisija pri Evropskem Svetu je dobila za predsednika Angleža Harolda MacMilliana, ki je na ta način v svoji osebi združil vrhovno zastopstvo vseh begunskih interesov zbranih v Srednje in Vzhodnoevropskem Odboru, kakor tudi vrhovno posblistilo Evropskega Sveta svobodnih narodov, da v njegovem imenu skrbi za interese ne teliko beguncev samih, kakor njihovih zaslužjenih domovin ter da trdno povezuje med seboj oba dva dela Evrope v skupnem prizadevanju za ustvaritev nove, edine Združene Evrope, ko bodo padli komunistični okovi z rok srednje in vzhodnoevropskih mučeniških narodov. V tem duhu je bila maja lanskega leta (1951) v Strasbourgu sprejeta resolucija Posebnega Odbora (Special Committee) Evropskega Sveta, ki pravi med drugim:

"Države, ki so ustanovile Evropski Svet, so to storile z namenom, da naj obseže vse Evrope. V ta namen so pustile vrata odprta tudi za druge države. Posvetovalna Skupščina (Consultative Assembly) je vrhu tega ustanovila še Posebni Odbor (Special Committee), ki ima nalogo, da stalno opozarja na edinost, ki jo je treba šele doseči in da skrbno zasleduje interese vseh evropskih narodov, ki še niso včlanjeni v Evropskem Svetu. Ta Posebni Odbor je potemtakem simbol evropske enotnosti. Tukaj je težišče njegove velike važnosti. Ker je Evropa enota in ker je prav, da se načelo evropske enotnosti ohrani, je treba vse, kar je dovedlo do razcepitve Evrope v dva dela in je znano pod kolektivnim imenom "železnega zasterja", smatrati kot zapreko, ki se ne more spraviti v sklad z enotnostjo Evrope. Evropski Svet nikoli ne sme pristati na razcep Evrope."

- 3 -

Resolucija nadalje našteva korake, ki jih je treba storiti, da bi se čimprej uresničila ta evropska skupnost in navaja kako komunistični režimi uničujejo starodavne kulture in narodna izročila, nakar nadaljuje:

"Evropski Svet naj torej smatra ohranitev in nadaljni razvoj kulturnega bogastva in omike narodov, ki jim je bila komunistična diktatura vsiljena, kot svojo prvo in najnujnejšo dolžnost. To delo pa se more koristno opraviti le s pomočjo beguncev, ki živijo po demokratičnih deželah."

Ta resolucija je odprla pot za praktično sodelovanje Srednje in Vzhodno-evropskega Odbora v Londonu s Posebnim Odborom v Strasbourgu, ki sta intenzivno izmenjavala misli in različna študijska gradiva.

Konferenca v Londonu v dneh 20 do 24. januarja 1952 je torej zelo važna stopnja v dolgi verigi prizadevanj, da se vprašanje osvoboditve od komunizma zasužnjenih narodov stalno drži pred očmi svobodne Evrope ter da se mobilizirajo begunski in drugi strokovnjaki za pripravljanje načrtov za obnovitveno delo. Vodstvo Srednje in Vzhodnoevropskega Odbora je dalo konferenci dve glavni nalogi:

- a) da pripravi v okviru evropske skupnosti za vse prizadete države konstruktivne načrte za politično in gospodarsko obnovo, in
- b) da ohrani med zapadnimi evropskimi narodi živo zavest, da svobodni del Evrope ne bo nikoli dopustil, da bi sedanje suženjstvo za železnim zatorom trajalo.

O konferenci objavljamo tiste podatke, ki so bolj trajnostnega značaja in bodo naše bralce zanimali v toliko, v kolikor poživljajo upe. V ozadju teh prizadevanj Evrope same, pa so še blagodejni prijateljski nasveti Združenih Držav Amerike in njena dragocena gospodarska in vojaška pomoč, ki dajejeta hrepenenju po svobodi trdno okostje in stvarnost.

V Srednje in Vzhodnoevropskem Odboru so Slovenci, Hrvatje in Srbi sodelovali od vsega začetka. V pripravljalni odbor in prvi akcijski odbor so bili povabljeni: Slobodan Jovanović, bivši predsednik vlade, dr. Juraj Krnjević in dr. Alojzij Kuhar.

V letu 1951 se je ustanovil in sestavil širši odbor. Takrat je bilo določeno naj bodo stalni člani ožjega odbora Slobodan Jovanović, dr. Miha Krek in dr. Juraj Krnjević. Ker ima vsaka država po dva podpredsednika v ožjem odboru, sta bila podpredsednika v letu 1951 Slobodan Jovanović in dr. Krnjević, v letu 1952 pa dr. Miha Krek in dr. Juraj Krnjević v prvem polletju, v drugem polletju pa Slobodan Jovanović in dr. Krek.

Delo dejansko leži na ramenih tistih naših rojakov, ki žive v Londonu. To je bil od začetka dr. Alojzij Kuhar, od lanskega leta pa sta gospoda prof. Sekolec in Drago Lavrenčič.

- 4 -

K D O S E J E U D E L E Ž I L K O N F E R E N C E

Na konferenco, ki ji je predsedoval bivši angleški medvojni minister in stari preizkušeni prijatelj naše domovine L.S. A m e r y , so bile povabljene naslednje organizacije, odnosno osebnosti. Uradni seznam predsedstva konference jih navaja takole:

1. E v r o p s k o G i b a n j e. Člani izvršilnega odbora:

Paul Henri S p a a k , bivši ministrski predsednik Belgije, predsednik Evropskega Gibanja;

Dr. J.H. R e t i n g e r (Poljak), generalni tajnik Evropskega Gibanja;

Andre P h i l i p (Francoz), predsednik Socijalističnega Gibanja za ustanovitev Združenih Držav Evrope;

Baron Rene B o e l , predsednik Evropske Lige za gospodarsko sodelovanje, blagajnik Evropskega Gibanja;

Major Edward B e d d i n g t o n - B e h r e n s (Anglež), predsednik Srednje in Vzhodnoevropskega Odbora in predsednik Angleškega odseka Evropske Lige za gospodarsko sodelovanje.

Robert B i c h e t (Francoz), narodni poslanec, generalni tajnik "Nouvelles Equipes Internationales";

Robert B e o t h b y (Anglež), narodni poslanec in angleški delegat pri Evropski Posvetovalni Skupščini v Strasbourgu;

Henry F r e n a y , bivši francoski minister, predsednik Zveze Evropskih Federalistov;

Enrique C i r o n e l l a (Lah), generalni tajnik Socijalističnega Gibanja za Združene Države Evrope.

Lord L a y t o n (Anglež), podpredsednik Evropske Posvetovalne skupščine in predsednik angleškega odseka Evropskega Gibanja;

Rene L h u i l l i e r , generalni tajnik francoskega odseka Evropskega Gibanja;

Karl W i s t r a n d (Šved), senator, predsednik Švedskega odseka Evropskega Gibanja

2. Iz A l b a n i j e:

Ihsan T o p t a n i , član Narodnega odbora za Svobodno Albanijo;
T. Z a v a l a n i , gospodarstvenik in pisatelj.

3. Iz A v s t r i j e:

Eduard L u d v i g , predsednik zunanjepolitičnega odbora v avstrijskem parlamentu.

- 5 -

4. Iz Belgije:

Jean D r a p i e r , predstavnik belgijskega odseka Evropskega Gibanja;
Baronica d' H u y s s e , bivša članica senata;
Roger M o t z , član parlamenta, predsednik liberalne stranke;
Etienne de la V a l l e e P o u s s i , senator, podpredsednik Posebnega Odbora v Evropski Posvetovalni Skupščini v Strasbourgu.

5. Iz Bolgarije:

Dr. G.M. D i m i t r o v , predsednik Bolgarskega "narodnega Odbora, predsednik bolgarske kmetijske stranke, generalni tajnik Mednarodne Kmetijske Zveze;
Profesor N. D o l a p c i j e v ; bivši poslanik v Londonu;
Profesor E. P e t k o v , poslovodeči predsednik Socijalistične stranke;
Evgenij S i l i j a n o v , bivši diplomat;
V. J u r u k o v , bivši poslanik v Bruslju.

6. Iz Čehoslovaške:

S. B e l l u s , bivši član parlamenta, pripada Slovaški demokratski stranki;
V. B e r n a r d , generalni tajnik Socijalistične zveze za srednjo in vzhodno Evropo, bivši poslanec;
Martin K v e t k o , bivši član parlamenta kot zastopnik Slovaške demokratske stranke;
S. O s u s k i , bivši poslanik v Parizu, sedaj profesor v Ameriki;
E. R e h a k , časnikar, član Češke Ljudske Stranke;
Robert R i p k a , bivši minister (v povojni Beneševi vladi), član Beneševe narodno-socijalistične stranke;
T. S a b o , član Slovaške stranke svobode, bivši član parlamenta;
Jan S t r a n s k i mlajši, bivši poslanec, član narodno-socijalistične stranke;
Jaroslav S t r a n s k i , oče, bivši minister, član narodno-socijalistične stranke;
Gospa M. T u m l i r o v a , bivša članica parlamenta, članica Češke agrarne stranke;
Miloš V a n e k , gospodarstvenik, član socijalistične stranke.

7. Iz Danske:

Frode J a c o b s o n , narodni poslanec, predsednik danskega odseka Evropskega Gibanja.

- 6 -

8. Iz Estonске:

- T. K i n t , blagajnik Svobodne estonske kmetske zveze, bivši direktor estonske kmetske zbornice;
- August R e i , predsednik Estonskega Narodnega odbora, bivši ministrski predsednik;
- V. R a u d , bivši diplomat, gospodarstvenik;
- L. V a h t e r , bivši narodni poslanec;
- A. V a r m a , podpredsednik Estonske Liberalne Zveze.

9. Iz Francije:

- General B e t h o u e r t , bivši francoski visoki komisar v Avstriji;
- Rene C o u r t i n , predsednik francoskega odseka Evropskega Gibanja, profesor na pravni fakulteti;
- E. Giscard D ' E s t a i n g , podpredsednik Evropske Lige za gospodarsko sodelovanje;
- Gerard J a q u e t , narodni poslanec, član socijalistične stranke;
- Gospa Germaine P e y r o l e s , bivša podpredsednica francoske Narodne skupščine;
- Ernest P e z e t , senator, podpredsednik zunanjepolitičnega odbora v Svetu Francoske Republike;
- Paul R e y n a u d , bivši predsednik vlade, narodni poslanec.

10. Iz Nemčije:

- Profesor Herman B r i l l , predsednik nemškega odseka Evropskega Gibanja, član parlamenta;
- Fritz E r l e r , član parlamenta kot član socijalistične stranke;
- Graf H.J. M a t u s c h k a , bivši diplomat;
- H.J. von M e r k a t z , član Nemškega sveta Evropskega Gibanja;
- E. P a u l , član parlamenta, delegat pri Posvetovalni skupščini v Strasbourgu;
- Karl G. P f l e i d e r e r , član parlamenta, član Posebnega odbora Posvetovalne skupščine v Strasbourgu;
- Johannes S e m l e r , član parlamenta.

11. Iz Madžarske:

- Baron G. A p o r , bivši poslanik pri Sv. Stolici;
- Paul A u e r , bivši poslanik v Parizu in član madžarskega Narodnega sveta;
- G. B a k a c h - B e s s e n y e y , bivši poslanik v Beogradu;
- Bela B o k o r , bivši diplomat;
- G. D e s s e w f y , bivši diplomat;
- Jules G e s z t e s i , bivši diplomat;
- Victor K r u c h i n a , bivši diplomat, pristaš socijalistične stranke;

- 7 -

Denis N e m e t h O t h y , bivši diplomat;
A. R a d w a n s z k i , bivši generalni tajnik Madžarske Narodne
banke, podpredsednik Luteranske Lige;
A. U l l e i n - R e v i c z k y , bivši poslanik na Švedskem;
Msgr. B e l a V a r g a , bivši predsednik parlamenta, predsednik
Madžarskega Narodnega odbora.

12. Iz I t a l i j e :

Altiero S p i n e l l i , predsednik Italijanskega federalistič-
nega gibanja;
Paul T r e v e s , član parlamenta, delegat v Posvetovalni skup-
ščini v Strasbourgu.

13. Iz L a t v i j e (Letonska) :

M. B u k s s , član Letonskega Osrednjega Sveta, predsednik
Krščansko demokratske stranke;
Prof. M. C a k s t e , bivši član Najvišjega državnega sodišča,
član Izvršnega odbora Letonske liberalne stranke;
Bruno K a l n i n s , predsednik Socijalistične stranke, bivši
narodni poslanec;
I. M a s e n s , bivši diplomat;
Charles Z a r i n e , sedanji poslanik v Londonu.

14. Iz L i t v a n i j e (Litve):

S. B a c k i s , bivši diplomat;
B.K. B a l u t i s , sedanji poslanik v Londonu;
M. B r a c k a s , član Vrhovnega Litvanskega Narodnega Sveta;
V. S i d z i k a u s k a s , bivši zunanji minister.

15. Iz N i z o z e m s k e :

K.J. H a h n , vseučiliški profesor;
W. V e r k a d e , predsednik socijalistične stranke, član
zunanjepolitičnega odbora Nizozemskega Cerkevne Sveta;
Koos V o r r i n k , predsednik socijalistične stranke (bivši).

16. Iz N o r v e š k e :

H. S m i t t - I n g e r r e t s e n , član parlamenta, predse-
dnik norveškega odseka Evropskega Gibanja.

17. Iz P o l j s k e :

A. A d a m c z y k , bivši predsednik železničarske strokovne
zveze, pristaš socijalistične stranke;

- 8 -

F. B i a l a s , generalni tajnik Osrednjega odbora Socijalistične stranke;
T. B i e l e c k i , predsednik Narodne demokratične stranke;
J. B l o c h , advokat, pripadnik socijalistične stranke;
A. C i o l k o s z , podpredsednik Osrednjega odbora Socijalistične stranke;
A. D a r g a s , tajnik Poljskega političnega odbora, pripadnik narodne demokratične stranke;
Prof. W. F o l k i e r s k i , bivši minister, pripadnik narodne demokratske stranke;
Prof. S. G l a s e r , bivši poslanik v Bruslju, podpredsednik Izvršnega odbora Poljske krščanske delavske stranke;
S. G r o c h o l s k i , član Poljskega političnega sveta;
Z. J o r d a n , član Poljskega političnega sveta;
S. K o r b o n s k i , podpredsednik Poljskega političnega sveta, član medvojne ilegalne vlade na Poljskem;
K. M o r a v s k i , bivši ambasador v Parizu;
S. P i l s u d s k i , predsednik Poljskega Svobodnega Gibanja;
Grof E. R a c z y n s k i , bivši zunanji minister in ambasador v Londonu;
E. S o j k a , član Poljskega političnega sveta, pripadnik narodne demokratične stranke;
Z. S t y p u l k o w s k y , predsednik Poljske zveze federalistov;
Prof. Z.L. Z a l e s k i , pisatelj;
G. Z d z i e c h o w s k i , predsednik Izvršnega odbora Poljskega političnega sveta, bivši minister.

18. Iz R o m u n i j e:

Emile C i u r e a , bivši diplomat;
G. C o n s t a n t i n e s c u , bivši diplomat, predstavnik Romunskega narodnega sveta v Londonu;
Grigore G a f e n c u , bivši zunanji minister;
Dinu H i o t t , bivši poslanik v Franciji;
G. J o n e s c u , generalni tajnik Zveze svobodnih časnikaarjev;
Naum N e a g o e , član narodne liberalne stranke;
Radu P l e s s i a , gospodarstvenik;
Gh. P o p e s c o - B o t o s a n i , bivši generalni ravnatelj romunske letalske industrije;
Virgil S t o i c o i u , član neodvisne social-demokratske stranke;
Prof. V. V e n i a m i n , zastopnik romunskega Narodnega sveta v Evropi, bivši poslanec, pripadnik romunske kmetijske stranke;
C. V i s o i a n u , predsednik Romunskega narodnega odbora, bivši zunanji minister

19. Iz A n g l i j e:

Julian A m e r y ml., član parlamenta, konservativna stranka;
L.S. A m e r y (oče), bivši kabinetni minister;

- 9 -

Tufton B e a m i s h , član parlamenta, predsednik Posebnega odbora Posvetovalne skupščine v Strasbourg;u;
 Lady Violet B o n h a m - C a r t e r , predsednica liberalne stranke, podpredsednica Združenja za Združeno Evropo;
 Kanonik John C o l l i n s , kancler stolnice Sv. Pavla in predsednik Krščanske akcije;
 Clement D a v i e s , predsednik parlamentarnega kluba liberalne stranke in predsednik enega krila liberalne stranke;
 Bob E d w a r d s , generalni tajnik Strokovne zveze kemočnih delavcev;
 Arthur G r e e n w o o d , blagajnik Delavske stranke, bivši minister, član parlamenta;
 Roy H a r r o d , gospodarstvenik;
 Auberon H e r b e r t , publicist;
 Christopher H o l l i s , član parlamenta, delegat v Posvetovalni skupščini Evropskega Gibanja v Strasbourg;u;
 Hamilton W. K e r r , član parlamenta;
 Alexander L o v e d a y , predsednik Nuffield College-a, bivši predsednik gospodarskega odseka Zveze Narodov;
 N.L.D. M a c l e a n , industrijalec;
 Lady R h y s - W i l l i a m s , častna tajnica Evropskega gibanja;
 John B a k e r W h i t e , član parlamenta.

20. Iz Jugoslavije:

S l o v e n c i : Dr. Alojzij K u h a r , bivši poslanik,
 Prof. F. S e k o l e c , publicist,
 Drago L a v r e n č i č , ekonomist.

H r v a t i : Dr. Juraj K r n j e v i ć , bivši podpredsednik jugoslovanske vlade, generalni tajnik HSS,
 Prof. R. M i s e t i ć , bivši narodni poslanec HSS,
 Vane P a v i ć , predsednik Zveze svobodnih hrvatskih delavcev (sedež v Belgiji),

S r b i : A.G. A v a k u m o v i ć , bivši ambasador, ekonomist,
 B. P u r i ć , bivši ministrski predsednik,
 Dr. Ž. T o p a l o v i ć , predsednik Jugoslovanske socijalistične stranke,
 Prof. Slobodan J o v a n o v i ć , bivši predsednik vlade.

V delegaciji je bil tudi Vane I v a n o v i ć , industrijalist.

- 10 -

21. Mednarodna Krščanska Unija Srednje Evrope:

- Msgr. Joseph K o z i - H o r w a t h , Madžar, predsednik Zveze, predsednik Krščanske ljudske stranke na Madžarskem, bivši član parlamenta;
B. B i e g a , Poljak, Poljska narodna demokratična stranka, bivši tajnik poljskega medvojnega ilegalnega parlamenta.

22. Mednarodna Kmetška Unija:

- S. M i k o l a j c z y k , predsednik Unije, bivši predsednik vlade;
G. O s e r e n y e y (Madžar), gospodarstvenik;
V. S v o b o d a (Čeh), član izvršnega odbora Agrarne stranke.

23. Liberalna Internacionala:

- Prof. Salvador de M a d a r i a g a (Španec), njen predsednik, zgodovinar.

24. Socialistična Unija Srednje in Vzhodne Evrope:

- Z. Z a r e m b a , njen predsednik, član medvojne ilegalne vlade na Poljskem;
E. B e d e (Madžar), bivši poslanik v Londonu.

25. Srednje in Vzhodnoevropska Unija na Švedskem
predstavnik H. F e r l i t z (Estonec).

26. Mednarodna Zveza svobodnih časnikarjev:

- predstavnik B. W i e r z b i a n s k i (Poljak), njen predsednik.

27. Evropski Svet (Council of Europe) v Strastourgu:

- J.C. P a r i s (Francoz), njegov generalni tajnik.

28. Evropska Unija Federalistov:

- Prof. J. M a n g i n .

29. Zveza krščanskih delavcev, beguncev in izseljencev:

- E. P o p o v i ć (Jugoslovan), njen generalni tajnik.

- 11 -

30. O p a z o v a l c i :

Iz Združenih Držav Severne Amerike: Roger Bull, Warren
Fugitt, W.E. Griffith in John F. Leich,
svi poslani od Ameriškega
Narodnega Odbora za Svobodno
Evropo (American National
Council for a Free Europe).

Zastopnik Ukrajincev: Dr. E. Wolynne (iz Londona).

oooooooo

Š T I R I D N E V N O Z B O R O V A N J E

Konferenca se je sestajala v Church House-u, ali zbornici anglikanske cerkve v bližini parlamenta in westminsterske opatiije.

Začel jo je dne 20. januarja dopoldne Harold MacMillian, prvi predsednik Srednje in Vzhodnoevropskega odbora in sedaj član angleškega kabineta, ki je v svojem pozdravnem govoru izvajal sledeče misli:

POZDRAV ANGLEŠKE VLADE

"Dve dolžnosti moram danes izpolniti. Prva je bolj osebne značaja. Prišel sem, da vas pozdravim kot prvi predsednik Srednje in Vzhodnoevropskega odbora Evropskega Gibanja. To storim iz globočine svojega srca. Vedno se bom z veseljem spominjal svojega sodelovanja z vami od prvega začetka dalje, še predno smo postali tako mogočno gibanje. Ne bom pozabil, kaj vse dolgujem Evropskemu Gibanju, dr. Retingerju in tovarišem. Današnji zbor je pomemben dogodek. Je to višek, ki ga je doseglo gibanje, ki je bilo še tako skromno in ponižno pred komaj par leti. Mnogo dolgujemo delu in žrtvam majorja Behrensa, najprej glavnega poročevalca našega odbora, potem pa njegovega predsednika. Mnogo dolgujemo skrbnemu pripravljalnemu delu odborov v Parizu in Londonu. Zastopnikom iz Amerike kličemo: dobrodošli. Posebno pa se z zahvalnostjo spominjamo odličnih mož, ki so delali dolgo in skrbno, da so pripravili vse gradivo, brez katerega konferenca tega obsega ne bi bila mogoča."

- 12 -

"Imam pa še drugo dolžnost. Prišel sem semkaj v imenu in kot član vlade Njegovega Veličanstva v Veliki Britaniji, da vam kličem: dobrodošli v našem prestolnem mestu! Zunanji minister me je še posebej prosil, da izrečem dobrodošlico tudi v njegovem imenu in da vam povem, kako goreče upa, da bi konferenca bila uspešna in rodila obilne sadove."

"Cilji Srednje in Vzhodnoevropskega odbora Evropskega gibanja so bili mnogovrstni. Skušali smo vzbuditi zanimanje zapadne Evrope za vprašanje beguncev. Tovariši v Posvetovalni skupščini Evropskega Sveta (Consultative Assembly of the European Council) so nam z veliko ljubeznijo šli na roke. Skušali smo nadalje oživeti zanimanje za čisto posebni problem, ki ga med begunci predstavljajo izobraženci. Res je, da so sicer mnogi izobraženci s tehničnim znanjem v raznih panogah praktičnih ved našli zaposlitev med nami, ali ne smemo pozabiti na svojo dolžnost, da olajšamo življenje tudi učenjakom na polju čisto človeških ved. Kajti neizmerno važno je, da se študij književnosti in zgodovine dežela za železnim zastorom ohrani in utrdi in da je treba ohraniti neodvisno in objektivno vedo, da bo pomagala pripravljati bodočnost."

"Uspelo nam je, prepričati Posvetovalno Skupščino (Evropskega Sveta v Strasbourgu), da je ustanovila poseben odbor, katerega naloga naj bi bila, da se briga za potrebe narodov, ki spadajo v družino evropskih narodov, a na žalost še niso zastopani v Strasbourgu. Naš Odbor, ki sem mu imel čast biti prvi predsednik, je tudi že mnogo storil v tem pravcu."

"Nadalje smo skušali zbrati delo zastopnikov dežela iz Srednje in Vzhodne Evrope, ki živijo med nami ter ga povezati v en sam istousmerjen napor. Usmerili smo jih k mnogim važnim nalogam, namreč, da proučujejo brezstrastno in nepristransko razne gospodarske in socijalne probleme, ki jih bo treba reševati v posameznih državah, ali pa skupno, ko bodo te države spet svobodne, da odločujejo o svoji usodi. Smo gledali samo naprej, v bodočnost, nič nazaj."

"S tem, da smo tako tesno sodelovali s celokupnim Evropskim Gibanjem, smo tudi neprestano pridigali in učili, da naj skupnost ciljev in spoznanje skupnih evropskih kulturnih izročil in bodočnosti navdihujejo vse te narode, da bi njihova neodvisnost, ko jo bodo dosegli, postala stvarna in plodonosna."

"Zbrali ste se tukaj na tej konferenci - in to je slovesna izpoved vašega spoznanja in vaše vere - da pred vsem svetom dokažete, da je Evropa celota in da ne more biti večno razdvojena in razkosana. Nadalje, da vztrajamo v svojem prepričanju, da morajo evropski narodi obnoviti svojo neodvisnost in doseči osebno svobodo, ako naj človeštvo koristno in plemenito vživa sadove sedanjega napredka in novih zmag nad silami narave. Končno pa tudi, da se kljub grehom in tegobam, sredi katerih tavamo dandanes, trdno oklepamo upanja, da bomo enkrat, pod božjim vodstvom in ob uri, ki jo bo On določil, dosegli svoje visoke vzore, ko bo zavladal mir po vsej Evropi in po vsem svetu."

- 13 -

POZDRAVI ANGLEŠKIH STRANK

Govor angleškega ministra, ki je s svojim nastopom dal zborovanju pol-uradni značaj, je bil mnogokrat prekinjen z dolgotrajnim ploskanjem. Dvorana in galerije, kjer je bilo zbranih na stotine časnikarjev, so bile nabito polne. Angleška radijska postaja je govor snemala in ga neposredno oddajala dalje. Ko je minister končal, je vsa dvorana vstala in mu ploskala, da je tako javno pokazala, kako hvaležna je angleški vladi za takšno priznanje.

Za ministrom so govorili voditelji angleških parlamentarnih strank. Najprej je pozdravil konferenco v imenu Delavske stranke njen podpredsednik Arthur Greenwood, ki je poudarjal, kako tesno so združeni ideali njegove stranke z ideali te konference in delegacij, ki se je udeležujejo. Obljubil je v imenu svoje stranke vso pomoč za osvoboditve zaslužjenih narodov izpod komunizma in za boljšo, svobodno, demokratično urejeno Evropo.

Za njim je govoril predsednik Liberalne Stranke Clement Davies, ki je predvsem naglasil, naj se sporoči vsem zaslužjenim narodom, da jih tisti, ki so na svobodi, ne bodo pozabili in da jim kličejo, naj nikar ne izgubijo upanja. Svobodni svet bo nadaljeval svoje napore in se bo boril dalje, da zajamči vsakemu narodu in slehernemu človeku osnovna prava. "Naša svoboda je vredna mnogo manj, dokler jo z nami vred ne uživajo vsi milijoni, ki je danes nimajo."

V imenu konzervativne stranke je govoril predsednik konference J.S. Amery že v uvodnem govoru, med konferenco in ob zaključku. Konzervativna stranka je pravzaprav bila buditeljica gibanja za osvoboditev srednje in vzhodne Evrope in klicar k zbiranju vse Evrope v eno samo močno svobodno edinico.

POZDRAVI DELEGACIJ

Nato je nastopila vrsta govornikov, ki so prinašali pozdrave svojih delegacij. Govorili so S. Osuskí (Čehoslovaška), belgijski senator De la Vallée-Poussin, R. Courtin (Francoz), G. Dziewicki (Poljska), C. Visoianu (Romunija), Koos Vorrink (Nizozemska), prof. Herman Brill (Nemčija), Dr. G. Dimitrov (Bolgarija), S. Jovanović (Srb-Jugoslavija), T. Zavalani (Albanija), A. Rei (Estonska), dr. J. Krnjević (Hrvat-Jugoslavija), E. Discard d'Estaing (Francija), M. Cakste (Letonska), V. Sodzikauskas (Litva), Jean Drapier (Belgija), dr. A. Kuhar (Slovenec-Jugoslavija), M.S. Mikolajczyk (Poljska - Mednarodna Kmetijska Zveza), M. Salvador de Madariaga (Španija), senator Earl Wistrand (Švedska), B. Wierzbianski (Poljska - Mednarodna Zveza Svobodnih Časnikarjev), Julian Amery (sin predsednika konference, v imenu mladih konzervativcev), ki je poudaril, kako je angleška

- 14 -

mladina ponosna na to, da se je konferenca zbrala v angleški prestolici in da je bil v Angliji dvignjen prapor za novo poglavje v delu, ki se je začelo, ko je bila ustanovljena organizacija Evropskega Gibanja.

oooooooooooo

P O Z D R A V I I N Ž E L J E

SLOVENSКИH, HRVATSKИH IN SRBSKИH DELEGATOV

Govorniki Slovencev, Hrvatov in Srbov so bili posebej pozvani na govorniški oder in so konferenci, ki jih je pozorno poslušala in prekinjala s ploskanjem, sporočili pozdrave in želje v imenu zaslužjenih rojakov.

Govor dr. Alojzija Kuharja se glasi:

"Slovenci, ki so narod na zapadu Jugoslavije, želijo po svojih rojakih, ki se nahajajo na svobodnih tleh, poslati temu odličnemu zboru svoje pri-srčne pozdrave in mu sporočiti, kako globoko so vdani vzorom, iz katerih je izrastlo Evropsko Gibanje. Naročili so, da naj vam povemo njihove želje s prošnjo, da jih obdržite pred očmi, ko boste zborovali in delali sklepe o bodočnosti."

"Prvič. Slovenci, ki danes nismo več pod neposredno politično in gospodarsko oblastjo sovjetske komunistične vlade in ki zatorej to neke mere uživamo to, kar drugi imenujejo 'svoboda od Rusije', želimo, da bi to isto svoboda - če se 'svoboda' sploh imenovati more - dosegli tudi vsi tisti narodi, ki se še vedno nahajajo pod pestjo te velesile."

"Toda, predobro vemo - in želimo, da bi do istega spoznanja kmalu prišla tudi vsa gibanja, ki imajo za cilj osvoboditev Evrope - da takomenovana 'svoboda od Rusije' ni in nikoli ne more biti edina svoboda, po kateri zaslužjeni narodi danes hrepene, za katero se bore, trpijo in Boga prosijo. Kajti iznad te svobode obstojajo še druge, ki so še bolj dragocene, ker so osnovne. Mislimo na svoboščine, ki so od rojstva pravica vsakega človeka in ki jih zato morajo priznati in vpoštrevati vsi politični, gospodarski in kulturni družabni redi, predno sploh začenjajo delati kakšne načrte za človekovo srečo in blagostanje. Imenujte jih kakorkoli že: naravne pravice ali človečanske pravice, ali štiri svoboščine, ali pa osnovna krščanska načela o človekovem dostojanstvu, te svoboščine izražajo to, kar je v človeški naravi osnovno, kar je obstojalo predno je človek sploh začel snovati oblike

- 15 -

svojega družabnega življenja. Te svoboščine so glas večnega Boga, ki odmeva in se razlega od stoletja do stoletja."

"Vse te svoboščine je komunizem zanikal. Komunizem, pravim, pa naj nosi takšno ali takšno oznako."

"Zatorej 'svoboda od Rusije', ki se mi zdi, da se nahaja med prvimi brigami, ki mnoge izmed vas vznemirjajo, ni in nikoli ne more biti najvišji cilj, ob katerem se zaustavljajo vsa globoka hrepenenja naše dobe. 'Svoboda od Rusije' je samo prva, dasi zelo važna stopnja, ki pa vodi do nadaljnjih, in to tako dolgo, dokler ne bomo prebredli rjoveče podivjane poplave tiranije in zločinov in se tako rešili v varno zavetje svobode."

"Dasi govorimo samo v svojem lastnem imenu, imamo Slovenci vendarle vtis, da pribijamo načela, ki so tudi mnogim drugim draga in sveta, kadar izražamo upanje, da bo Evropsko Gibanje in srloh vsa gibanja, ki jim je cilj osvoboditev Evrope, pogumno napovedalo boj vsem sovražnikom, vključivši tudi vse takoimenovane 'nacionalne komunizme'. Osvobodimo vse ljudi od nevarne utvare, da se vrednost osnovnih svoboščin ravna po tem, kdo jih zanika in uničuje, odnosno, da je odvisna od tega, komu se odrekajo."

"Drugič. Slovenci, ki spadamo med male narode, želimo, da bi ta spoštovani zbor in Evropsko Gibanje sploh, ko se bodo izdelovali načrti za bodočnost, vedno imeli pred očmi upravičene nade vseh malih narodov, da bo nova in demokratična Evropa za vselej zaščitila pravice vseh, ki pripadajo družini svobodnih narodov, pa naj bodo mali ali veliki."

"Tretjič. Pamet same in dragocene izkušnje nas uče, da bomo tudi v bodoče, ne glede na to kakšna bo oblika osvobodjene Evrope, še vedno obstojale razne manjšine, narodnostne, verske in druge, ki bodo ostale odtrgane od materinega telesa domovine, zaplavljeni v tujerodno okolico. Manjšine so bile vedno hude razboljene rane na evropskem telesu. Naša želja je, naj bi vaša prizadevanja našla trajno rešitev, ki bo jamčila, da nobena članica bodoče Evrope ne bo nikoli več zanikala nobeni manjšini nobene osnovne človečanske pravice."

"Zaključujem z gorečo željo, da bi uspešno delali za vzore, za uresničenje katerih smo se zbrali tukaj v tej deželi svobodnih ljudi. Uspeh bo tem bolj gotov in tem bolj popoln, čim bolj tesno se bodo vsi organizirani napori za osvoboditev Evrope od komunizma med seboj povezali in združili. Kajti važno je samo to, da imamo pred seboj iste svete cilje, da nas veže isti duh sobojevniškega tovarištva, da nas navdihuje isto brezmejno navdušenje, ki prihaja iz istih virov neporušljivega prepričanja, da je namreč dolžnost svobodnih ljudi, da odklenejo verige zaslužjenih bratov."

V imenu Hrvatov je govoril dr. Juraj Krnjević, ki je izvajal sledeče misli:

- 16 -

"Kot eden podpredsednikov Odbora za srednjo in vzhodno Evropo sem se aktivno udeleževal pripravljanih del za to konferenco. V tej zvezi bi rad poudaril, da je bilo pripravljenih cela vrsta poročil o tem, kaj bi bilo treba storiti v naših domovinah po osvoboditvi. V teh poročilih so zelo dobre in koristne misli, ki bodo koristile pri oblikovanju naše bodočnosti. Toda opazil sem, da v teh poročilih ni veliko govora o političnem vprašanju. Vendar pa je po mojem mišljenju za ustalitev razmer v našem predelu Evrope po osvoboditvi prvenstvene važnosti to, da se pravilno in zadovoljivo rešijo pred vsemi drugimi tudi politična vprašanja. V dobi našega lastnega življenja smo bili priče, kako se je po vsem svetu in pri vseh narodih razvijala borba za politično nadoblast. Od tistega dela prebivalstva, ki v kaki določeni državi vlada, je odvisna nacionalna, gospodarska, socialna in kulturna politika."

"Zato mislim, da ni dosti, da izdelamo le gospodarske in socialne programe. Govoriti moramo tudi o javnih ustanovah, o ustavi, ki naj vlada v določeni državi, kajti šele potem, ko bomo imeli zadovoljiv ustavni red, bo mogoče izvesti razne kulturne in gospodarske načrte."

"Mi smo vsi za svobodo. Vsi smo proti tiraniji. Toda svobodo morejo uveljaviti in zagotoviti samo svobodno izvoljeni zastopniki ljudstva. Samo demokracija je jamstvo svobode. Zato, pravim, je zelo važno, da ne govorimo samo o raznih gospodarskih, kulturnih in vzgojnih programih, dokler se nišmo končno-veljavno izjavili, da smo za vzpostavitev demokratičnih režimov v našem predelu Evrope po osvoboditvi. To je treba našim narodom izrecno povedati. Mi moramo končno-veljavno javno izpovedati, da smo za demokracijo in da nismo imeli ničesar opraviti s kakršnikoli poskusi, da se obnovijo stari režimi. To je prva politična zadeva, na katero obračam vašo pozornost."

"Imam pa še eno politično točko, ki se mi zdi, da je zelo važna in ki na njo, sredi vaših diskusij o gospodarskih in socialnih načrtih, ne smete pozabiti. Vsi smo edini v tem, da je edinost Evrope neobhodno potrebna in v interesu nas vseh, kakor tudi celokupne Evrope. Toda edinost more vladati samo med enakopravnimi ljudmi. Ne smemo pozabiti, da so še nedavno v našem delu Evrope bili gospodujoči in zatirani narodi. Med narodi zatiralci in narodi zatiranci ni edinosti in je ne more biti. Zato vas opozarjam na to politično točko in poudarjam, da je ne izgubite izpred oči, ko razpravljate o poročilih in resolucijah. Globoko sem in ostanem prepričan, da je mogoče zagotoviti ustalitev razmer in edinost v našem delu Evrope samo če se bodo spoštovala enakopravnost vseh naših narodov. Samo tako bomo postali vsi konstruktivni člani družine svobodnih evropskih narodov."

"V imenu Hrvatov želim tej konferenci popoln uspeh. Kot zastopnik naroda, ki je bil 20 let zatiran, vam vsem, ki ste se tukaj sestali, da razpravljate o boljši bodočnosti našega dela Evrope, njegove iskrene pozdrave."

V imenu Srbov je govoril profesor Slobodan J o v a n o v i ć , ki je dejal:

- 17 -

"Naš položaj tukaj na tej konferenci je čisto poseben radi tega, ker se mi ne nahajamo za železnim zastorom. Stvarno pa je tako, da vse ono, kar gospoduje po deželah za železnim zastorom, v isti meri, če ne v še večji, gospoduje tudi v naši domovini Jugoslaviji, namreč komunistični totalitarizem."

"Komunistični režim ima nekaj znakov, po katerih ga takoj lahko spoznamo. Prvi takšen znak je vsevedna tajna policija. V naši domovini imamo takšno tajno policijo, ki se od časa do časa na zunaj sicer spreminja, v stvari pa vedno ostaja ista ustanova. Pri tej priložnosti bi vas rad opomnil na Trockijev izrek ob priliki neke diskusije o politični ustavi. Trocki je namreč dejal: 'Za mene je vprašanje politične ustave istovetno z vprašanjem tajne policije.' Sedanja vlada v Jugoslaviji vlada s komunistično policijo. Drugi takšen znak je nekoliko težje razumeti in razložiti. V bistvu je v tem, da vsaka vlada morebitne zapreke, na katere naleti, uvršča v dvoje vrst, v zapreke stvarnega značaja in v zapreke osebnostnega značaja. Pri komunistih pa je to popolnoma drugače. Vse zapreke, ki se jim zoperstavljajo, so zanje psihološkega značaja. Če težave prihajajo od strani ljudi ali pa iz drugih razlogov, komunisti vselej odgovarjajo s teroriziranjem človeka. Kakor hitro naletijo na kakršnekoli zapreke, takoj tudi začnejo z najhujšim teroriziranjem v veri, da bodo s tem zapreke najlažje odstranili."

"Dovolite, da vas opomnim na članek, ki je izšel pred par dnevi v 'Times' o poljedelstvu v Jugoslaviji. Komunisti so naleteli na resne zapreke, ki ovirajo izvedbo njihovega kmetijskega načrta. Kaj so storili? Takoj so začeli z najhujšim teroriziranjem ljudstva."

"V imenu Srbov, za katere tukaj govorim, pozdravljam Evropsko Gibanje kot prvo razveseljivo znamenje, da se vračamo nazaj k staremu pojmovanju ljubezni do domovine. Demokratična zamisel rodoljubja je namreč ta, da naj bo osvoboditev zaslužnjene delo Evrope samo prvi, začetni korak v pravcu Združene Evrope zgrajene na demokratičnih načelih. Evropsko Gibanje je potemtakem obnova onega starega, nam znanega rodoljubja, ki je edino pravilno."

"Izražam iskreno upanje, da bo v tej novi Evropi, združeni na pokrajinskih osnovah in zgrajeni na resničnih demokratičnih načelih, tudi naša domovina Jugoslavija zopet dosegla svobodo, ki jo je izgubila in da bo komunizem med narodi popolnoma ugasnil."

S tem je bil dnevni red prvega dne izčrpan. Tekom naslednjih dveh dni so zborovale in zasedale samo komisije za resolucije. Šele četrty dan se je potem spet sestala skupščina, da je razpravljala o resolucijah in jih končno potrdila in objavila.

- 18 -

DRUGI POZDRAV ČLANA ANGLEŠKE VLADE

Zvečer prvega dne je predsedništvo Srednje in Vzhodnoevropskega Odbora Evropskega Gibanja priredilo slovesno večerjo na čast delegacijam. Povabljenih je bilo vsega 250 gostov, med njimi tudi večje število angleških parlamentarcev iz obeh zbornic, nadalje mnogo kulturnih delavcev in veliko število časnikaŕjev. Gostom je nazdravil član vlade Harold M a c M i l l i a n , ki je v svojem govoru dejal:

"Davi sem imel čast vas pozdraviti in vam želeŕi dobrodošlico v imenu sedanje vlade Njegovega Veličanstva v Veliki Britaniji. Nocoj smo tukaj zbrani na nekoliko manj resnobnem sestanku, da poživimo stare spomine in se veselimo novih nad....."

"Tako torej, smo se zopet našli po vseh naporih v dolgih preteklih letih. Pravzaprav smo zelo pisana družba. Prihajamo iz raznih dežel. Tudi imamo svoja različna mnenja o socialnih vprašanjih, o gospodarstvu, o politiki in o marsičem drugem. Vendar je nekaj, kar nas vse povezuje v eno. Morda je to, kar nas najbolj medsebojno veže ravno pravica, da vsak ohrani svoje prepričanje. Morda je odločnost, da hočemo doseči svobodo, da bomo mogli to prepričanje svobodno izpovedovati. Morda je spoznanje, da nobena omikana družba ne more obstati brez te raznolikosti in brez svobode izražanja. To je, mislim, kar nas združuje in nam pomaga, da skupno delamo na ravni visoko iznad duhovnih ločilnic, ki nas morebiti sicer razdvajajo. Danes lahko povem, da so tudi na naših sestankih v Londonu in v Parizu vladala velika nesoglasja, ki sem jih kot predsednik mogel premostiti samo s tem, da včasih nisem razumel, kaj je kdo rekel. Prevsjanje govorov v druge jezike je velikanska dobrotu. Predsednik se lahko odpočiŕje. Pa naj bo že kakorkoli. Tukaj smo zbrani in vsi smo edini v tem, da mora v vsaki organizirani človeški družbi vladati red in da reda brez svobode ni. Mi smo tukaj zbrani, ker hočemo vztrajati v svojem upanju, ker hočemo nadaljevati s svojim delom in ker imamo vero v bodočnost. Naša posvetovanja bo vodil tekšen duh. Naša odločnost v tem enem bo dala pečat tej konferenci in jo kronala z uspehi."

"Kako dolgo bo še treba jokati ob babilonski reki? Jaz tega ne vem. Pred nekaj dnevi sem bral o nekem profesorju geologije, ki je dijakom razlagal, kako dolgo bo še trajalo, predno bo naša zemlja uničena. Izračunal je, da zna to biti še le po 70 milijonov letih. Neki dijak v zadnji klopi mu zakliče: 'Kaj ste rekli gospod?' - '70 milijonov let.' - 'Hvala Bogu', je odgovoril dijak, 'zdelo se mi je, da ste rekli, da samo 7 milijonov.' - Toda krepiti nas mora spoznanje, da gredo korenine evropske kulture zelo globoko. V tej veri smo složni."

Prijatelji, pozdravljam vas, voščim dobrodošlico in porabljam to priložnost, da v imenu našega predsednika in gostitelja povdarim, kako velik dogodek je to za London. Daleč smo pripotovali od prvih težkih začetkov

- 19 -

Evropskega Gibanja. Prepričan sem, da moramo opraviti stvarno in koristno delo in tudi, da imamo v odličnih osebnostih, ki so se zbrale tukaj iz krogov naših prijateljev v Angliji, Franciji, v vsej zapadni Evropi in v Ameriki, vredne zastopnike starodavnih evropskih izročil, ljudi, ki so odločeni, da hočejo biti vredni velike zgodovine in da pripravljajo še večjo bodočnost."

oooooooo

R E S O L U C I J E

Na četrti dan konference se je zopet sestala polnoštevilna skupščina, da razpravlja o predloženih resolucijah. Debata je bila kritična, stvarna, dostikrat ostra. Zaostrila se je pri razpravljanju o politični resoluciji, ko so Francozi predložili dopolnilni predlog, po katerem naj bi se konferenca izjavila za to, da se vsi meddržavni spori, ki bi nastali po osvoboditvi med osvobojenimi državami, takoj predložijo posebnemu mednarodnemu razsodišču. Nekateri delegacije so v tem predlogu videle oddaljeni poskus, da se osvobojeni narodi vklenejo v naprej v obveznosti, ki jih do danes niti svobodni narodi Evrope niso sprejeli za reševanje medsebojnih nesoglasij. Našli so izhod v posredovalnem predlogu, ki je premostil težave z obljubo, da bodo osvobojene države pristopile takoj po osvobojenju v vsako mednarodno ustanovo, ki bo takrat obstojala za zapadne države.

Ostrejše je bilo ozračje tudi, ko se je razvijala debata o poljedelski resoluciji, in sicer v zvezi s predlogi, ki so naglašali potrebo, da bodo mnoge od sedanjih režimov kolektivizirane poljedelske površine najbrže morale ostati v kolektivni upravi tudi po osvobojenju z ozirom na gospodarske potrebe. Ti predlogi so bili izglajeni in so izginili iz besedila resolucij.

Z velikim navdušenjem je bila sprejeta mladinska resolucija. Iz nje je govorila požrtvovalna sila mladega rodu, ki mu bo poverjena naloga, da svoje domovine obnavlja in jim vrne obličje in dušo svobodnih dežel in svobodnih ljudi.

Sledijo resolucije po vrstnem redu tako, kot so bile sprejete:

- 20 -

I. UVODNA RESOLUCIJA

Razcepitev Evrope kakršna je dandanes, je nemogoča tako z moralnega, kakor tudi s političnega in gospodarskega stališča. Konferenca je globoko prepričana, da to stanje ne more in ne sme trajati. Evropa mora obnoviti svojo enotnost na temeljih spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode za vse njene narode ter miru.

Potrebni bodo velikanski naporji volje in stvariteljskega uma, da bo mogoče premagati revščino in kaotične razmere, ki jih bo pustila za seboj komunistična vlada v vzhodni Evropi. Vlade, ki bodo v osvobojenih deželah svobodno izvoljene, bodo odgovorne, da ukrenejo, kar bo treba na vsakem narodnem področju. Konferenca priporoča, naj se v naprej določijo vsaj glavne poteze rešitev vprašanj, ki bodo takrat zahtevala vso pozornost tako na ožjih narodnih, kakor tudi na vseevropskem področju. V tem duhu so bile sprejete naslednje resolucije

II. POLITIČNA RESOLUCIJA

Zastopniki iz zapadne, srednje in vzhodne Evrope zbrani na tej konferenci izjavljajo:

1. Zavezniška zmaga je prinesla osvoboditev narodom zapadne Evrope, medtem ko je narodom srednje in vzhodne Evrope samo zamenjala gospodarje. Sovjetska vojska ni prinesla svobode, ampak suženjstvo.
2. Dolga leta že prenašajo ti narodi, da sta jim uničeni vsaka osebna in narodna svoboda, da so njihove duhovne in moralne vrednote zasramovane, da se njihova vera preganja, da njihove delavce in kmete neusmiljeno izkoriščajo, da polnijo ječe brez pravih sodnih postopkov, da preseljujejo in morijo na stotisoče njihovih rojakov, mož, žena.
3. Evropska ljudstva ne želijo nič drugega kot svobodo in pravi mir. Samo na tem temelju in v tem duhu upamo, da bo mogoče doseči splošno razorožitev. Na drugi strani pa smo prepričani, da pravi mir ni mogoč, dokler je Evropa razcepljena kot je sedaj. Evropa ne more biti pol svobodna, pol zaslužnjena. Govoriti o trajnem miru, ko sto milijonov evropskih ljudi zdihuje v suženjstvu, je okruten cinizem. Trajen mir s Sovjetsko Rusijo bo mogoč edinole takrat, ko bosta obnovljena narodna neodvisnost in osebna svoboda po vseh deželah srednje in vzhodne Evrope in ko se bodo mogli ti narodi zopet združiti z ostalimi člani evropske družine.
4. Varnost je odvisna od edinosti. Ko bodo narodi srednje in vzhodne Evrope zopet svobodni, bo njihova dolžnost, da čim bolj krepijo medsebojne zveze tudi v širšem okviru Združene Evrope. Združeno Evropo hočemo uresničiti. Naši narodi se bodo vključili v Združeno Evropo in jo javno

- 21 -

priznali s tem, da se bodo udeleževali in sodelovali v vseh takrat obstoječih evropskih organizacijah. Na ta dvojni način, s tem, da bodo sodelovali med seboj in se udeleževali dela v evropskih organizacijah, bodo dežele srednje in vzhodne Evrope v stanju, da si zavarujejo svoj gospodarski razvoj, neovirano uživanje svobode in socialne pravičnosti, kakor tudi da skupno branijo svojo neodvisnost.

III. GOSPODARSKA RESOLUCIJA

Gospodarska komisija je sklenila:

1. Potrebno je, da se celokupna gospodarska organizacija po srednje in vzhodnoevropskih deželah zopet uravnovesi in humanizira.
2. Na področju poljedelstva naj kmet, ki so ga oropali njegove zemlje, dobi nazaj svojo last in zopet postane gospodar svoje kmetije. Na področju industrije in trgovine, posebno glede malih podjetij, naj se obnovi načelo zasebne lastnine in zasebne inicijativnosti, ki ga je komunizem odpravil. Verjetno pa je, da bodo nekatere osnovne industrije morale še naprej ostati državna lastnina s pridržkom, seveda, da se spet omogočijo demokratični načini načrtnega investiranja.
3. Po tolikih letih stradanja, ki ga je povzročilo preziranje ljudskih potreb od strani komunističnih kolovodij, se morajo prvenstveno in pred vsemi drugimi pokriti najnujnejše potrebe ljudstva v prehrani, obleki, in stanovanju. V to svrhu bo treba z vsemi silami podpirati razvoj vseh naravnih virov bogastva v posameznih deželah, posebno njihovega poljedelstva in njihove lahke industrije. To velja tudi glede pomoči težki industriji in prevoznim sredstvom, ki so sedaj izključno v režimski službi. Takšen razvoj industrije ne bi bil nevaren blagostanju drugih dežel, ampak bi nasprotno le koristil evropski obnovi na splošno.
4. Konferenca izraža upanje, da bo ujedinijevanje zapadne Evrope, ki naj dobi skupna tržišča in primerne naddržavne skupne organizacije, ob času osvoboditve vzhodnih in srednjeevropskih dežel že tako daleč napredovalo, da se bodo te mogle brez odlašanja vključiti. V primeru pa, da bi se to ne zgodilo, bodo te države morale ustanoviti svoja lastna skupna tržišča, dasi ostaja ustanovitev skupnih evropskih tržišč seveda trajni cilj tudi zanje.
5. Kjerkoli bodo že delovale naddržavne organizacije ali naddržavne oblasti, se jim bodo osvobojene dežele priključile. Kjerkoli bo treba take organizacije in oblasti ustanoviti, naj osvobojene dežele dobe možnost, da sodelujejo in pristopijo. To velja predvsem za premog in jeklo. Kjerkoli še ni skupnosti, naj se takoj ustanovi. Takojšnja ustanovitev skupnega, za vso od komunizma osvobojeno Evropo veljavnega denarja, bi bila močno orodje

za dosego blagostanja in ujedinjevanja. Ustanovitev skupnega denarja bi imela kot posledico tudi ustanovitev skupne zvezne rezervne banke. Konference želi poudariti, da bi takšno ujedinjevanje ne škodovalo v ničemer raznolikosti, ki je in ostane bogastvo Evrope in njena posebnost.

6. Uresničenje vsega tega programa ne sme biti prepuščeno osvobojenim narodom samim. Potrebno je, da se ves zapad, predvsem pa zapadna Evropa s tem sodalizira. Zapad, ki je mnogokaj prejel, naj odslej tudi oddaja naprej drugim. Takšne stvarne evropske solidarnosti bi ne bilo težko financirati. Financirala bi jo povečana proizvodnja na zapadu ter ogromni prihranki pri stroških za vojsko, ki so danes neobhodno potrebni, a se bodo znatno znižali, kadar bo mir postal stvarnost.

7. Suženjstvo je nerodovitno. Narodi, ki so danes tlačeni, bodo stopili v dobo blagostanja šele, če bodo svobodni in bo njihova svoboda zavarovana s neporušljivo edinostjo, ki bo vladala med njimi samimi, kakor tudi med njimi in ostalimi evropskimi državami,

8. Dodatek: V primeru, da bi Uprava Srednje in Vzhodnoevropskega Odbora ne mogle organizirati protipropagande v zvezi z gospodarsko konferenco v Moskvi, Konferenca naroča, da naj se izvoli posebna komisija, ki naj proučuje resolucije sprejete na tej konferenci, pobije sovjetsko propagando, posebno tisto, ki bo nastala v zvezi z moskovsko konferenco, ki je najavljena za mesec april.

IV. RESOLUCIJA O POLJEDELSTVU

Konferenca priporoča naslednje:

1. Zastopniki zapadne, srednje in vzhodne Evrope zbrani na tej konferenci voošteevajo, da sta srednja in vzhodna Evropa v glavnem poljedelski pokrajini. Tam so kmetje osrčje vsega odpora proti komunistom. Bodočnost poljedelstva samega, kakor tudi kmetskega stanu v srednji in vzhodni Evropi, je največjega pomena. Zemlja je bila za kmeta v srednji in vzhodni Evropi že od nekdaj - in ostala tudi do danes - ne samo sredstvo za pridobivanje in preživljanje, ampak tudi sredstvo, s katerim so si priborili svobode in neodvisnost, pravico do enakopravnosti pred postavo in v politiki, ter svoje socialne pravice. Potemtakem je vprašanje razdelitve kmetskih zemljišč po srednji in vzhodni Evropi tesno povezano z vprašanjem svobode in s pravicami ljudstva.

Komunizem skuša vsiliti srednji in vzhodni Evropi svojo ideologijo in komunistični družabni red. Zato uničuje svobodnega kmeta s pomočjo nasilnega podružabljenja njegove zemlje, s prisilnim delom, s terorjem in z ukrepi, ki so v vsem podobni načrtnemu ubijanju naroda.

- 23 -

2. Vsi udeleženci konference so globoko presunjeni ob novicah o trpljenju, ki ga mora prenašati kmet v srednji in vzhodni Evropi pod tiranijo komunizma. Z največjim spoštovanjem in občudovanjem pozdravljajo vse kmete, ki kljub nevarnosti in kljub grozečim novim mukam in celo smrti, ki so ji izpostavljeni, vztrajajo v svojem odporu proti komunističnim tlačiteljem.

3. Konferenca ugotavlja, da bo politična osvoboditev dežel srednje in vzhodne Evrope omogočila, da prenehajo vsa preganjanja kmetijskega stanu in da bo odpravljen tudi komunistični sistem kolektivnega kmetovanja. Konferenca je prepričana, da se mora pravica do zasebne lastnine zemlje takoj zopet obnoviti in da se morajo kmetijska zemljišča in vsa druga lastnina, ki so bile kmetom odvzeta v kolektivizaciji, takoj zopet vrniti.

4. Konferenca je prepričana, da bi razvoj poljedelskih industrij, trdno povezan z razvojem vse industrije v srednje in vzhodnoevropskih deželah sploh in v skladu s posameznimi raznolikimi narodnimi interesi, pomagal utrditi gospodarski položaj in ustvariti močan in zdrav družabni red, dvigniti življenjsko raven, izboljšati socialne prilike in dati razmaha mednarodni trgovini.

5. Ko bodo zaslužnjeni narodi srednje in vzhodne Evrope zopet svobodni in ko se bo zemlja zopet vrnila njenemu obdelovalcu kmetu, bo kajpada potrebno, da se tudi poljedelstvo preosnuje in obnovi, da bi se s pomočjo vseh novih znanstvenih in tehničnih pridobitev zvišal pridelek.

6. Izkušnje, ki jih te dežele imajo iz prošlosti, kakor tudi zgledi, ki jih nudijo zapadne države kažejo, da bo treba podpreti trdno sodelovanje med poljedelci, ki prebivajo v istih pokrajinah. V ta namen bi bilo dobro, če bi se že sedaj in sicer v okviru evropske skupnosti, ustanovile pokrajinske organizacije, katerih naloga bi bila, da že v naprej pripravijo načrte za takšno sodelovanje in sicer z naslednjimi cilji:

a) Proučavanje in izdelovanje načrtov za meddržavne in regionalne (pokrajinske) pogodbe v zvezi s kmetijsko proizvodnjo in z razdelitvijo poljedelskih pridelkov v okviru posameznih pokrajin.

b) Koordiniranje proizvodnje kmetijskega orodja, umetnih gnojil, semenskega žita itd.

c) Ustanovitev posebnega Zadržnega kreditnega zavoda, ki bi dajal posojila na daljše roke za izboljševanje in moderniziranje poljedelstva, za uvedbo poljedelskih strojev in elektrike v poljedelstvo dežel srednje in vzhodne Evrope. Ta zavod naj bi imel mednarodno jamstvo.

- 24 -

d) Organizacija uporabe denarnih sredstev in denarnih naložb na osnovi tesnega medsebojnega sodelovanja med temi deželami; ustanovitev obsežnega omrežja kreditnih zadrug, izvoznih in uvoznih zadrug itd.

e) Ustanovitev neke osrednje oblasti, ki bi imela nalogo, da kmetijske pridelke srednje in vzhodne Evrope zbira in porazdeljuje.

7. Konferenca je mišljenja, da se naj združništvo v obliki, kot obstoja v svobodnem svetu, podpre z vsemi silami. Takoimenovane "pridelovalne zadruge", ustanovljene pod komunistično diktaturo, nimajo ničesar skupnega s pravim združništvom. So le sredstvo, ki se ga komunizem poslužuje, da z njim zatira ljudstvo.

8. Vsak narod naj misli na to, da ustanovi demokratične stanovske organizacije poljedelcev, ki bodo delale in jamčile za socialno dobrobit in gospodarsko blagostanje kmetskega ljudstva.

9. Mednarodna gospodarska pomoč - v duhu predlogov pod št. 4 - je potrebna, da bodo osvobojene dežele srednje in vzhodne Evrope našle primerna tržišča in tudi primerne cene za svoje pridelke. Finančna in tehnična pomoč jim je tudi potrebna, da bodo mogle izpeljati in uresničiti svoje načrte za izboljšanje kmetijstva in gospodarstva.

10. Konferenca je mišljenja, da bodo kmetje srednje in vzhodne Evrope, ki so danes tako neusmiljeno zatirani, vsposobljeni, da igrajo svojo veliko vlogo pri ujedinjevanju Evrope le pod sledečimi pogoji: da se jim vrne njihova zemlja, da se izboljšajo načini poljedelskega pridelovanja, da se izpopolnijo razne kmetijske industrije, da se dvigne raven izobrazbe, da se razširi železniško, cestno in električno omrežje, da se omogoči sodelovanje med kmeti na demokratični združni podlagi, da se obnovi popolna politična demokracija, vrne osebna svoboda in zajamči socialna pravica. Samo pod temi pogoji bo kmetski stan lahko nastopil pot pravega napredka.

V. SOCIALNA RESOLUCIJA

1. Konferenca pošilja bratske pozdrave in svoje občudovanje vsem evropskim narodom, ki danes trpijo pod jarmom totalitarnih režimov. Konferenca se v polnem obsegu zaveda strahotnih socialnih razmer, ki jih morajo ti narodi prenašati. Naslednje so značilnosti teh razmer:

a) Preziranje vseh osnovnih človeških pravic. Na vseh poljih: političnem, verskem, kulturnem in gospodarskem je človek odvisen od mile volje vlastodržcev, ki v enem združujejo zakonodajno, izvršno in sodno oblast in ki se poslužujejo posebne privilegirane skupine zatiralcev, da dosežejo svoje namene.

- 25 -

- b) Nепrestana in ponižujoča policijska preganjanja.
- c) Ponižanje človekovega dela v suženjstvo. Uničene so vse pravice delovnega človeka in prepovedane svobodne strokovne organizacije. Uveden je način dela, ki, pod izgovorom, da povečuje proizvodnjo, ima le namen, da uničuje moralno in medsebojno solidarnost delovnih ljudi.
- d) Premišljen način gojitve medsebojnega sovraštva med različnimi plastmi državljanov. Ščuvanje, ki ima za cilj, da okrepi oblast nad podložniki. Sovražnosti opravičujejo tiranijo.
- e) Prisilno delo za milijone ljudi, ki so izgubili osebno svobodo in so bili prisilno preseljeni.
- f) Izkoriščanje otrok, odraščujoče mladine in žena za delo v okoliščinah, ki jih obsoja in zavrača ves omikani svet.
- g) Vsemogočna država zlorablja vse bogastvo, ki ga ustvarja človekovo delo.
- h) Zastrupljevanje družinskega dela, uničevanje medsebojnega zaupanja in vsakega prijateljstva z uvajanjem špijonskega omrežja in medsebojnega denunciranja.
- i) Vztrajno uničevanje vsake narodne neodvisnosti in vseh kulturnih izročil podjarmljenih narodov. Celotni njihov življenjski obstoj je v nevarnosti.

2. Konferenca izjavlja, da se morajo istočasno, ko se bo tem narodom vrnila svoboda, takoj tudi odstraniti vsi sledovi režima, pod katerim danes trpijo. V ta namen je treba uvesti brez odlašanja sledeče reforme, ki naj postanejo osnova za medsebojne odnose med ljudmi:

- a) Obnoviti vse demokratične ustanove na vseh področjih javnega življenja: svobodno izvoljeni parlament, avtonomne krajevne oblasti itd.
- b) Izvesti kar zahteva Izjava o človeških pravicah, ki jo je sprejela Organizacija Združenih Narodov ter Evropska pogodba o človeških pravicah, kot jo je sprejel Evropski Svet (v Strasbourgu). Tako bo zajamčena svoboda misli, svoboda izražanja vsakega mišljenja, svoboda združevanja. Nikogar se ne sme siliti, da proti svoji volji vstopi v katerokoli organizacijo ali politično stranko ali strokovno združenje.

- 26 -

- c) Popolnoma obnoviti svobodno strokovno združevanje z vsemi pravicami kolektivnih delovnih pogojev in stavke. Strokovna društva naj zastopajo interese nameščencev in delavcev ter naj prenehajo biti slepo orodje vlade ali vodstva podjetja. Prav tako tudi organizacije kmetov, obrtnikov itd. ne smejo več biti podvržene vladini samovolji. Obnoviti se mora svobodno združništvo in njegovo delovanje je treba podpirati.
- d) Uvesti je treba delovno zakonodajo, ki bo vsebovala primerno jamstvo za zdravje, moralo in dostojanstvo delavcev. Raven te zakonodaje naj bo vsaj takšna, kot jo je priporočal Mednarodni Urad za Delo. Stahanovstvo v vseh oblikah se mora odpraviti. Vsakomur naj se zjamči popolna svoboda pri izbiranju dela.
- e) Vpeljati je treba sistem socialnih zavarovanj, ki bo kril potrebe vseh plasti ljudstva.
- f) Družina naj bo osnovna celica družbene skupnosti. Materinstvo in otroci naj uživajo posebni zaščito.
- g) Delavci in nameščenci morajo dobiti pravico do sodelovanja pri nadziranju in pri upravi gospodarskega življenja ne samo v svojih podjetjih, ampak v okviru celokupne industrije v državi.
- h) Potrebno je, da postane plodonosna zaposlitev vsake osebe vodilno načelo v gospodarskem življenju v interesu vseh.
- i) Osnovno načelo demokracije naj bo, da se bo državni dohodek pravilno delil in da se bo življenjska raven dvigala. Življenjske prilike v deželah srednje in vzhodne Evrope naj se čim hitreje izboljšajo vsaj v taki meri, da bodo kot v zapadni Evropi.
- k) Vsi narodi srednje in vzhodne Evrope morajo sodelovati med seboj in z ostalimi evropskimi narodi, da bi vzajemno omogočili gospodarski napredek, boljše delovne pogoje in popolno socialno varnost za vse.

VI. RESOLUCIJA ZA ZAŠČITO BEGUNCEV

Konferenca o srednji in vzhodni Evropi je mišljenja, da je izboljšanje življenjskih pogojev vseh begunskih skupin iz vzhodnih dežel in rešitev njihovih težav eden najbolj važnih in najbolj nujnih problemov evropske politike.

- 27 -

Le takojšnji napori v tej smeri bi bili praktičen dokaz, da je zanimanje za zaslužnjene narode srednje in vzhodne Evrope. To bi bil dokaz čustva medsebojne povezanosti in solidarnosti med svobodnimi Evropejci in njihovimi so-Evropejci v begunstvu.

Stvaren napredek na tem polju bi bilo mogoče doseči, če bi se izpeljala priporočila resolucij Evropskega Gibanja, predvsem tistih, ki so bile sprejete l. 1949 v Westminster-u, l. 1950 pa v Rimu, kakor tudi tistih, ki so jih sprejele razne druge mednarodne ustanove.

V tej točki konferenca s povdankom apelira na mednarodne ustanove, na Evropski Svet, na vlade ter na javno mnenje v svobodnih deželah.

V trenutku, ko bo IRO prenehala poslovati, je neobhodno potrebno, da bo imel Visoki Komisar Združenih Narodov za begunstvo zadostna sredstva, s katerimi bo mogel resnično pomagati vedno naraščajočemu številu beguncev, ter izpeljati pogodbo o osebnem statusu beguncev po raznih državah, kjer begunci sedaj živijo in bodo verjetno živeli tudi v bodoče. Razni začasni ukrepi, posebno pa tisti, ki jih izvajajo vlade v okviru svojih posamičnih držav, niso zadostni, da rešijo to vprašanje.

Ustanovitev posebnega Evropskega urada za begunce, ki bi se bavil z begunskimi problemi, je važna. Nesrečni položaj tistih beguncev, ki jih danes ne sprejme radi bolezní ali starosti nobena tistih držav, ki sicer sprejemajo begunce, zahteva posebno pozornost.

VII. KULTURNA RESOLUCIJA

Konferenca ugotavlja, da Evropa ne bo popolnoma svobodna, dokler ne bo popolnoma zedinjena. Predpogoj zedinjenja je skupen napor vseh Evropejcev. Odslej se morajo vsi Evropejci smatrati kot skupnost narodov. V tem duhu predlaga konferenca, naj bi se storili naslednji ukrepi:

I. EDINOST

1. Odbor za srednje in vzhodnoevropske dežele naj ustanovi poseben "Begunski odbor za kulturno delo" (Exiles Committee for Cultural Action), v katerem naj bodo zastopane begunske skupine iz vseh srednje in vzhodnoevropskih dežel. Ta odbor naj se imenuje izvršni odbor (v katerem bosta poleg predsednika in generalnega tajnika, ki naj pripadata vzhodnim deželam, še dva podpredsednika iz zapadnih dežel). Ta odbor naj bi imel vse pravice zastopstva pri javnih in zasebnih mestih. Zapadne države naj bi ne ukrepale ničesar, kar bi bilo v zvezi z begunci, ne da bi se posvetovala s tem odborom. Ta odbor naj se sestane dvakrat na leto.

- 28 -

2. Begunske skupine iz srednje in vzhodne Evrope naj bi z združenimi močmi in z denarno pomočjo zapada ustanovile poseben študijski in poročevalni zavod, ki bi bil pod nadzorstvom Begunskega odbora za kulturno delo in bi

- a) organiziral raziskovalne študije vprašanja srednje in vzhodne Evrope,
- b) obveščeval zapadne dežele o svojih odkritjih in
- c) pripravljaj osnovne pogoje za kulturni razmah vzhodnih dežel po osvoboditvi.

3. Vse kulturno delovanje, tako sedaj, dokler traja begunstvo, kakor tudi pozneje po osvobojenju, naj vodi geslo, da predstavlja Evropa skupnost, enota in da je osnova te skupnosti njena enotna kultura.

Ta duhovna enotnost Evrope mora priti do izraza predvsem v radijskih prenosih namenjenih vzhodu. Radijski programi naj bi odslej pripravljali vzhodne dežele na njihovo bodoče članstvo v Združeni Evropi. S tem ciljem pred očmi naj bi postaje dobivale oddajno gradivo tako od Begunskega odbora za kulturno delo, kakor tudi od Evropskega kulturnega središča v Ženevi (European Cultural Center).

4. Konferenca izraža upanje, da bo Odbor ministrov Evropskega sveta (Committee of Ministers of the Council of Europe) in da bodo njihove vlade sprejele resolucije, ki jih je soglasno sprejela strasburška skupščina (Strasbourg Assembly) dne 8. decembra 1951. Ta sklep zahteva ustanovitev Evropskega begunskega sklada (European Fund for Exiles). S tem bi bila zajamčena denarna sredstva za skupno kulturno obnovitveno, odnosno pripravljajno delo.

II. POMOČ ZATIRANIM DEŽELAM

5. Vzhodne države črpajo iz svojega kulturnega zaklada moč, da se upirajo zatiranju. Silno važno je pomagati tem narodom, da ne bodo pozabili na svoje kulturne dedščine in se oprijeli lažnjive kulture, ki jim jo vsiljuje komunizem.

6. Zaradi tega je neobhodno potrebno, da se radijski prenosi namenjeni vzhodnim državam, ne omejujejo zgolj na politične polemike, ampak naj se trudijo, da pomagajo, da se kultura ohrani kot še vedno živa stvarnost. Konferenca radi tega prosi:

- a) da naj redni radijski programi, ki so namenjeni člvečar-
skim in znanstvenim problemom, nudijo zatiranim deželam
priliko, da se ohranijo v kulturni povezanosti z zapadom
dokler ne bodo končno veljavno osvobodene, in
- b) da naj radijska služba opravlja to nalogo v stalnem sodelo-
vanju z Begunskim odborom za kulturno delovanje.

- 29 -

7. Posamezne narodne skupine beguncev naj začnejo takoj zbirati knjige, ki bodo nujno potrebne za dobo po osvoboditvi.
8. Končno je tudi neobhodno potrebno, ako hočemo dati zatiranim narodom poguma za nadaljevanje odpora, da tudi evropski (zapadni) izobraženci skupno protestirajo proti vsem napadom na svobodo vere, na svobodo vesti, na svobodo misli, pa naj krši to svobodo kdorkoli že.

III. POMOČ BEGUNCEM

9. Ako naj Evropa začne pripravljati svojo politično edinost in enotnost, je neobhodno potrebno, da se begunci vključijo v vsako vseevropsko delovanje in sicer kot enakopravni državljani vseh svobodnih evropskih držav. Z ozirom na to onozarja konferenca na zakon, ki ga je sprejel nemški parlament dne 25. aprila 1951 in ki daje vsem beguncem živim v Nemčiji, iste pravice, kot lastnim državljanom. Konferenca izraža željo, naj vse evropske vlade predložijo podobne zakone.
10. Da bi se beguncem omogočilo na vseh področjih v svobodni Evropi sodelovanje kot enakopravnim članom evropske družine, konferenca priporoča naslednje ukrepe, ki naj jih financirajo skupni evropski begunski sklad (European Fund for Exiles), kakor tudi prispevki iz posameznih proračunov zapadnih držav:
 - a) Ustanovitev šolskih štipendij za begunske dijake srednjih šol in vseučilišč, in tudi za vseučiliške ustanove kot je Evropski Kolegij (College of Europe) v Bruge-u.
 - b) Denarna pomoč naj se nakaže kulturnim ustanovam, ki so jih zgradili begunci sami, posebno: begunskim šolam; za profesorje, lektorje in institute jezikov in kultur zatiranih narodov; za že obstoječe begunske znanstvene ustanove, kot je Poljska knjižnica v Parizu ali Romunska ustanova v Parizu.
 - c) Krediti naj se nakažejo za ustanovitev novih zavodov, posebno za profesorska mesta na zapadnih univerzah za študij jezika, kulture in zgodovine zatiranih dežel; nadalje za ustanovitev skupne znanstvene ustanove za vsako narodnost posebej, ki bi služila tudi kot osrednje zbirališče vseh begunskih znanstvenikov (kot je n.pr. Poljsko znanstveno društvo v Parizu).
 - d) Denarna pomoč je potrebna tudi za razne tiskane objave v jezikih zatiranih dežel, posebno pa zapadnim izdajateljskim podjetjem (kot n.pr. Cambridge University Press ali Presse Universitaire de France), da bi mogla objavljati znanstvene spise, ki tičejo kulture zatiranih narodov; prav tako tudi begunskim izdajateljskim podjetjem za objavljanje begunskih znanstvenih del (kot so n.pr. romunska in poljska knjižnica v Parizu).

- 30 -

11. V pogledu pomoči beguncem konferenca opozarja na sledeče zglede: na švedskega, kjer je bilo ustanovljenih mnogo plačanih profesor-skih mest po vseučiliščih in so bili dani olajšani pogoji za zdravnike, da se udeležujejo v zdravilstvu; nadalje na francoski zglede, kjer je "Središče za znanstvena raziskovanja" (Center National de la Recherche Scientifique) razdelilo študijske podpore med številne begunce; končno tudi na ameriški zglede, kjer je National Committee for a Free Europe (Narodni odbor za svobodno Evropo) ustanovil Srednje-evropski študijski center (Mid-European Studies Center) in Univerzo svobodne Evrope (Free Europe College) v Strasbourgu.

Konferenca izraža željo, da bi vse zapadne države podvzele podobne korake. Posebno pa predlaga, da se pri zapadnih vseučiliščih ustanove profesorska mesta in študijska središča za proučevanje kulture zatiranih narodov; nadalje, da se nakaže denarna podpora beguncem, ki so s svojim znanstvenim delom obogatili zapadno kulturo; denarna pomoč za potovalna predavanja begunskim izobražencem s posebnim ozirom na izobraževalno delo med lastnimi odraslimi sorojaki; nadalje sprejem bivših državnih uradnikov v razne mednarodne ustanove, a tudi v domače ustanove kot so n.pr. tiskovni uradi in podobno; končno predlagamo pomoč tudi vsem združenjem begunskih pisateljev in umetnikov v obliki denarje podpore ali zaposlitve.

12. Konferenca predlaga, naj v namenu, da bi se bolj natančno proučilo vprašanje pomoči begunskim izobražencem, Evropski kulturni center v Ženevi skupno z Begunskim odborom za kulturno delo (ki ga je treba šele ustanoviti) pripravi poseben sestanek begunskih izobražencev, ki naj bi se zbrali v Parizu prihodnjo pomlad.

VIII. MLADINSKA RESOLUCIJA

Mi, begunska mladina iz dežela srednje in vzhodne Evrope se danes slovesno posvečujemo, da bomo živeli in delali za svobodo naših zaslužjenih domovin v okviru Združene Evrope, ki edina more zjamčiti osebno svobodo, človečansko dostojanstvo in socialno varnost našemu sedanjemu nesrečnemu rodu, in pošiljamo vsem bratom in sestram tole sporočilo:

Vi, mladi mučeniki, ki trpite po ječah in koncentracijskih taboriščih, vedite, da je vaše trpljenje zapisano s zlatimi črkami v zgodovini borbe človeštva za boljše življenje.

Vi, mladi kmetje, ki ste zaslužjeni po kolektivnih kmetijah in oropani sadov vašega trudapolnega dela, vedite, da bo vaša zemlja spet vaša, ko boste doživeli obnovo svobode.

Vi, mladi delavci, ki vas neusmiljeno izkorišča vsemogočna totalitarna država, da bi od tega imeli dobiček vaši tlačilci, ne pozabite, da boste v svobodni demokraciji spet lahko svobodno delali za dobrobit vašega ljudstva,

- 31 -

vasih družin in za vas same.

Vi, mladi dijaki in izobraženci, ki ste sedaj izpostavljeni vsiljevanju tujega in sovražnega nauka, nikar ne izgublajte vere v veličino evropske kulture in njenih izročil, ki vam jamčijo polno svobodo duha.

Vi, mladi vojaki, ki vas danes poganjajo v vojaško službo za namene, ki jih sovražite, vedite, da je znano, na kateri strani so vaša srca.

Vi, mladi kristjani, pomnite, da živite pod brezbožnim materijalističnim režimom. Vi sami dobro veste kaj to pomeni, posebno na vzgojnem polju.

To je, kar bi vam radi povedali. Vam, ki nosite, junaško nosite, glavno težo borbe za dušo evropske mladine. Ta borba bo odločila o vsem.

Toda naše sporočilo bi bilo nepopolno, če ne bi izkoristili ugodne prilike, ki nam jo nudi ta konferenca, ki so jo v lepem soglasju organizirali politični voditelji zatiranega vzhoda skupno s svobodno Evropo, da izjavimo sledeče: Tudi danes, kljub strašnemu pritisku, je mladina v naših zaslužjenih domovinah ostala nepokvarjena in zvesta. Toda čas je zaveznik sovražnika. Starejši in reli rodovi bodo izginili. Ali sedanji rodovi kaj mislijo o tem, kdo jih bo nasledil, ko izginejo s pozornice?

Mi, ki živimo v svobodi, imamo težko nalogo, obenem pa tudi lepo priložnost, da govorimo v imenu tega nesrečnega rodu, ki ga predstavljamo v svobodnem svetu. Mi vemo, da smo mi sami neznatni. Zato dvigamo svoj glas in prosimo, naj nam ta konferenca odličnih evropskih voditeljev pomaga, da bomo mogli igrati svojo vlogo pri izoblikovanju bodoče, svobodne, neodvisne in združene Evrope.

S temi mislimi pred očmi apeliramo na tukaj zbrane delegate, naj odobre in podprejo predlog, ki smo ga stavili Odboru za srednjo in vzhodno Evropo, da se takoj ustanovi stalni Mladinski odbor, ki naj ga sestavljajo zastopniki begunske mladine iz srednje in vzhodne Evrope skupno s predstavniki mladine iz zahodne Evrope. Naloge tega odbora bi bile naslednje:

- a) da govori v imenu sedanje begunske mladine;
- b) da vzdržuje zvezo z mladino tamkaj na vzhodu Evrope;
- c) da pomaga pri izoblikovanju evropske skupnosti v tesnem sodelovanju z drugimi organizacijami v Evropi in v svobodnem svetu sploh;
- d) da se zoperstavlja vsem poskusom komunizma, da bi pokvaril in zastrupil duše mladine v svobodnem svetu.

oooooooooooo

- 32 -

Ko so bile sprejete vse resolucije, je predsednik dal besedo predsedniku Krščansko Demokratske Mednarodne Unije, Msgr. Jožefu K o z i -H o r - w a t n u , ki je v polurnem govoru obrazložil verski položaj v od komunizma poplavljenih deželah ter naštel sredstva, s katerimi bo mogoče izpeljati duhovno obnovo po osvobojenju. Povdarek je bil na duhovnih vrednotah, ki jih krščanska demokracija hoče zavarovati v bodočem redu svobodne Evrope.

Konferenco je zaključilo manifestativno zborovanje zvečer dne 24. januarja v Royal Albert Hall, kjer je prostora za 5.000 poslušalcev. Dvorana je bila domala zasedena. Predsedoval je J.S. A m e r y , ki je povdaril pomen zasedanja v zgodovini borbe proti komunizmu. Njemu je sledila dolga vrsta govornikov, ki so vsi izražali veselje nad uspelo konferenco. Govorili so zopet vodilni predstavniki treh angleških političnih strank, Arthur G r e e n w o o d za Delavsko stranko, Lady B o n h a m - C a r t e r za Liberalno stranko, Julian A m e r y za mlade konservativce in Randolph C h u r c h i l l . Med zadnjim govorom je prišlo do motenj. Pri naštevanju zaslužnjenih dežel je bil pozabil imenovati Jugoslavijo. Medklici iz dvorane so zahtevali popravek. On je na medklice odgovoril: "Da, vem, da je Jugoslavija komunistična država, toda vesel sem vendarle, da ni svojetska podložnica." Med njegovim govorom so priredile tudi skupine pristašev Mosley-a in komunistov manjše medsebojno prerekanje na najvišjih galerijah dvorane. Od delegatov so v imenu zaslužnjenih držav govorili grof E. R a z c y n s k i (Poljak), Msgr. Bela V a r g a (Madžar), Andre P h i l i p (Francoz) in v imenu Mednarodne Kmetске Unije s. M i k o l a j c z y k .

0000000000

- 33 -

A L I J E B I L A K O N F E R E N C A

V L O N D O N U V A Ž N A ?

O važnosti konference v Londonu so mnenja različna. Se celo zelo razlikujejo v ocenjevanju tako sestave delegacij, kot tudi vsebine sprejetih resolucij. Vsa mnenja, ki so bila objavljena v zapadnem časopisju in ki jih potrjujejo tudi odmevi izza komunističnega zastora, pa v glavnem soglašajo v naslednjih točkah, ki so važne brez ozira na to, kateri begunci so zborovali in kaj so sklenili glede bodočnosti.

1. Važnost londonskega zbora je v tem, da je bil sploh sklican v angleški prestolici, da je bil sklican v tako velikem obsegu in da mu je stališče, ki ga je do njega zavzela angleška vlada, dalo nekako poluradni značaj. Dejstvo, da je zbor začel član ožjega kabineta sedanje britanske vlade, ki je v svojem govoru povdaril, da prihaja v imenu vlade in da prinaša poleg pozdravov celokupne vlade, tudi še posebno dobrodošlico in voščila za popoln uspeh tudi od zunanjega ministra, ima svoj poseben značaj. Da se je angleška vlada, ki vzdržuje diplomatske zveze z vladami držav za komunističnim zastorom in trguje z njimi, hotela identificirati s konferenco, ki je bila sklicana z namenom, da se pripravijo načrti za zrušitev teh vlad, ima brez dvoma svoj pomen v razvoju evropskega položaja in dovoljuje upanje, da se dan osvoboditve zaslužjenih narodov približuje. Gotovo je osvobodjenje tem bližje, čim bolj pogumen je nastop svobodnih velesil proti diktaturam komunizma. Ako še podčrtamo, da so se tej javni manifestaciji angleške vlade pridružili še vsi trije voditelji angleških političnih strank ter številni senatorji in poslanci evropskih parlamentov, je slika, ki jo daje londonski zbor še bolj optimistična in nadebudna.

2. Druga važnost se odkriva v resolucijah. Vsa pripravljalna dela pred sestankom so se več ali manj sukala okrog vprašanja, kako končati sovjetsko nadvlado v Evropi, ki da je kriva vsega zla. Tudi na konferenci sami je prevladovalo mnenje, da bo vse lepo in prav, kakor hitro bo izginila sovjetska okrvavljena senca z evropskega obzorja. Toda tekom razprav in debat se je obzorje razširilo in resolucije dokazujejo, da so posamezne delegacije pravilno spoznale, da je pravemu sovražniku ime k o m u n i z e m , brez ozira na to, v kakšne narodne barve se morda tu in tam zavija. Problem osvoboditve ni toliko političen problem, kakor problem spoznanja, da je komunizem kot duhovno gibanje rušilec evropske kulture in da je treba v prvi vrsti zajeziti in zavrniti komunizem kot nauk, ker bo potem zlom politične moči komunizma prišel takorekoč sam od sebe. To spoznanje je prišlo do izraza v resolucijah, ki so vse naperjene ne toliko proti Sovjetski Rusiji, kakor proti komunizmu na splošno. Fronta,

- 34 -

ki jo je potegnila londonska konferenca, je iz zgolj politične postala kulturna in je v tem velik korak naprej po pravi poti k resnični osvoboditvi Evrope, ki jo bo "samo resnica osvobodila..." Nobene samohvale ni v ugotovitvi, da ima pri tem preokretu zastopstvo naše domovine posebne zasluge.

3. Tretja važnost londonskega zbora se nanaša na našo domovino. Danes se sme objaviti, da je sprva prevladalo stališče, da se z ozirom na čisto posebne odnošaje, ki vladajo danes med zapadnimi velesilami in komunističnimi vlastodržci v Jugoslaviji, delegacija beguncev iz te države ne pripusti na konferenco. Toda čim bolj se je bližala konferenca, tem bolj jasno je postajalo, da se to ne sme zgoditi in končno so zastopstva jugoslovanskih narodov Slovencev, Hrvatov in Srbov bila pripuščena na konferenco z istimi pravicami, kakor vsa druga, in je torej angleški minister, ko je pozdravil konferenco in ji želel uspeh, pozdravljal tudi našo domovino in želel uspeha prizadevanjem, da se ji vrne svoboda izpod komunističnega jarma v isti meri kot vsaki drugi državi in vsakemu drugemu narodu za komunistično zaveso. To dejstvo je treba pibiti. Vsakemu bralcu pa prepuščamo, da po svoji lastni uvidevnosti napravi zaključke.

00000000

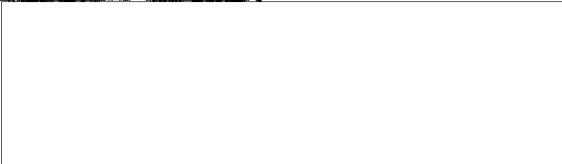
Dasi izdaja Narodni Odbor za svobodno Evropo "PREGLED" na svoje stroške, ne izražajo misli in razlage, ki jih vsebujejo posamezni članki in poročila stališča in mnenja tega odbora.

Odgovorni urednik: Dr. Miha Krek

THE NATIONAL COMMITTEE FOR A FREE EUROPE, INC., is a group of private citizens who have joined together for direct action to restore and strengthen man's most valued possession — freedom.

In its fight against the forces of Communism, the Committee has as its active allies, exiled democratic leaders from Eastern Europe. Through endowments and through the Crusade for Freedom campaigns, the National Committee for a Free Europe has been able to set up and expand the facilities of its broadcasting division, Radio Free Europe.

The Committee's Research and Publication Service supplements Radio Free Europe's activities by disseminating news about the Iron Curtain countries in English and in the Eastern European languages. The primary purpose of the bulletins, prepared by the national Research and Information Centers, is to inform interested exiles all over the world about what is happening in their native lands under Communist rule. Accurate information is a fundamental weapon in the fight against the Big Lie of Communism.

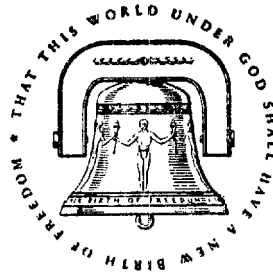

SERBIAN REPORT ON YUGOSLAVIA

STAT

ПРЕГЛЕД

И познаћете истину,
и истина ће вас избавити.
(Јован. ев. 8-32)

STAT

RESEARCH AND PUBLICATION SERVICE YUGOSLAV R. I. C.

NATIONAL COMMITTEE FOR A FREE EUROPE, INC.

110 West 57th Street, New York 19, New York

NATIONAL COMMITTEE FOR A FREE EUROPE
RESEARCH AND INFORMATION CENTER
110 West, 57th Street, New York 19, N.Y., USA.

" R E V I E W "

YUGOSLAV - SERBIAN

" П Р Е Г Л Е Д "

Препштапавање дозвољено уз навођење извора.

Алекса Шантић:

Ми знамо судбу и све што нас чека,
Но страх нам неће заледити груди,
Волови јарам трпе, а не људи,
Бог је слободу дао за човјека.
Ми пут свој знамо, пут богочовјека
И силни ко планинска ријека
Сви ћемо поћи преко оштра кама.

Год. III.

15. марта 1952

Бр. 3

С А Д Р Ж А Ј :

КОНФЕРЕНЦИЈА У ЛОНДОНУ	1
Учесници на Конференцији	4
Рад Конференције	12
Други говор члана енглеске владе	17
Резолуције	18
Увод у резолуције	18
Политичка декларација Конференције за Средњу и Источну Европу	19
Економска резолуција	20
Додатак резолуцији	21
Резолуција пољопривредне комисије	22
Резолуција социјалне комисије (Резол. бр. 1)	24
Резолуција социјалне комисије (Резол. бр. 2)	26
Резолуција културне комисије:	27
I. Јединство	27
II. Помоћ поробљеним земљама	28
III. Помоћ избеглицима	29
Декларација, порука и резолуција омладине	31
Увод у резолуцију	33
Резолуција	33
Наши претставници у Одбору за Централну у Источну Европу	34
ЗНАЧАЈ ЛОНДОНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ	35

- 1 -

М а р т 1952 г.

Мартовски број ПРЕГЛЕДА посвећен је Конференцији која је одржана у Лондону од 20 до 24 јануара под покровитељством енглеске владе, а на којој су узели учешћа политичке избегличке организације и истакнути појединци.

Конференцију је сазвао одсек Европског Покрета за Средњу и Источну Европу (Централ анд ИстERN Јуропиен Комишн фор ди Јуропиен Мувмент). Европски Покрет, који је после рата обухватио све државе са ове стране комунистичке завесе, почет је на иницијативу бившег енглеског претседника министарства Винстона Черчила. Први већи састанак тога покрета одржан је 1948 године у Хагу, на који су дошли поред претставника из слободних европских држава и извесни претставници избеглица из земаља под комунизмом. Ови последњи дошли су као посматрачи. На том састанку усвојена је резолуција којом се тражи да се установи и сазове нарочита европска скупштина (Јуропиен Асембли) или посебан европски парламонат. Ова је замисао доцније остварена. У почетку су разне организације биле чланови овог покрета. Оне су имале у програму Велику Уједињену Европу. У Хагу је решено да се у свакој држави са ове стране Гвоздене Завесе установе национални одбори, који би сваки у свом делокругу пропагирали идеју Уједињене Европе. Избегличке организације су такође желеле да буду заступљене; јер су сматрале да је немогуће организовати само слободну Европу, а поробљени део Европе оставити по страни. Зато су и избеглице почели стварати своје избегличке националне одборе, који су тражили да постану чланови Европског Покрета.

Конгресу у Хагу следовала је Конференција у Брислу 1949 год., на којој је употпуњено и проширено унутрашње и спољне уређење Европскога Покрета. На тој Конференцији су биле заступљене избегличке организације и имале су право чинити предлоге и постављати захтеве. Тада је истакнута идеја, да би требало примити као пуноправне чланове и оне делове Европе које је освојио комунизам. Било је тешкоћа наћи форму да се то спроведе, јер су у Европском Покрету могли бити чланови само они који претстављају слободан део Европе. Та је форма нађена. На иницијативу енглеског министра Харолд Мак Милена и познатог индустријалца Едвард-а Бедингтона-Беренса одржан је у Лондону састанак политичких избеглица, који су по својој народности и по својим политичким и социјалним идејама приближно претстављали све политичке и друштвене групе избеглица из земаља под комунизмом. Из састанка је изишла установа сталне

- 2 -

комисије, коју је узела под своје окриље организација Европског Покрета под вођством генералног секретара Др.Ретингера. Тако су 1949 године избегличке организације ушле у одбор - комисију - за Средњу и Источну Европу, а преко тог одбора у састав Европског Покрета. На тај начин омогућено им је да достављају своје предлоге и захтеве у Штрасбург, где је средиште Европске Скупштине, коју је организовао Европски Покрет.

Одбор (Комисија) за Средњу и Источну Европу радио је марљиво у Лондону, где му је било седиште, и у Паризу, где је било седиште континенталног пододбора. Поред појединаца, чија је сарадна могла бити корисна у раду на ослобођењу и после ослобођења, у одбор су примане поједине избегличке организације политичког значаја, за које се имало права претпоставити да могу говорити за своје народе, и ако су од тих народа већ дуже времена одвојене. Одбор је издао брошуру, у којој се расправљају привредна питања будућности и траже начини, како да се та питања реше у духу демократије, кад Средња и Источна Европа буду ослобођене од комунизма. У току 1950 и 1951 године дошло је до већег броја састанака у Лондону (Вестминстер), Паризу и Штрасбургу, где се Одбор афирмирао озбиљношћу својих предлога, радом својих претставника и сарадњом угледних избегличких политичких установа. Комисија - (Одбор) има данас преко Европског Покрета непосредну везу са Европским Саветом у Штрасбургу, где постоји један нарочити одбор за одржавање те везе. У закључку Европског Савета по том предмету каже се, да тај Посебни Одбор (пешнел Комишн) има за дужност да "заступа интересе свих европских народа, који нису претстављени у Европском Савету". Овај Посебни Одбор добио је за претседника Енглеца, Харолда Мак Милена који је на тај начин и претставник свих избегличких интереса, сконцентрисаних у Комисији за Средњу и Источну Европу и пуномоћник Европског Савета, да у име Савета води бригу о интересима не толико самих избеглица колико њихових поробљених отаџбина. Он чврсто везује оба дела Европе у заједничком настојању да се оствари нова уједињена Европа, када буде срушена комунистичка доминација у Средњој и Источној Европи. У том духу је прошле године (1951) примљена резолуција Посебног Одбора Европског Савета, у којој се између осталог каже:

"Државе које су установиле Европски Савет учиниле су то са намером да обухвате целу Европу, и зато су у том циљу отвориле врата и другим државама. Саветодавна Скупштина је поред тога установила Посебни Одбор, коме је стављено у дужност да стално указује на јединство које треба да се постигне и да брижљиво заступа интересе свих европских

- 3 -

народа који нису претстављени у Европском Савету. Посебни Одбор је према томе симбол европског јединства. У томе је његов велики значај. Ако је Европа једна целина и ако треба да се одржи принцип европског јединства, онда треба сматрати као препреку, која није у складу са тим принципом, све што је довело до разбијања Европе на два дела и што је познато под заједничким именом "Гвоздене Завесе". У резолуцији се надаље излажу кораци које треба предузети, да би се што пре остварило европско јединство, а уз то и методе помоћу којих комунистички режими уништавају културу и народне традиције, па се наставља: "Европски Савет сматра за своју прву и неопходну дужност одржати и омогућити даљи развој културе ових народа, којима је наметнута комунистичка диктатура. Овај рад може се корисно спроводити уз помоћ избеглица који живе у демократским земљама."

Резолуција је отворила пут практичној сарадњи Одбора за Средњу и Источну Европу у Лондону са Посебним Одбором у Штрасбургу.

Конференција одржана у Лондону од 20 до 24 јануара 1952 године је једна нова и значајна етапа у настојањима, да се питање ослобођења народа подјармљених од комунизма стално држи пред очима слободне Европе, и да се мобилизују избеглички и други стручњаци ради припремања планова за обнову, кад се Европа буде ослободила комунизма. Конференција је добила од Одбора за Средњу и Источну Европу два главна задатка:

а) - да спреми у оквиру европске заједнице за све поробљене државе конструктивне планове за политичку и привредну обнову, и

б) - да одржава код западних европских народа свест, да слободни део Европе не сме допустити, да садашње ropство иза Гвоздене Завесе буде трајно.

У позадини ових настојања Европе је пријатељски став Сједињених Америчких Држава и њихова драгоценна економска и војна помоћ, која надама наших народа даје чврсту подршку и чини их стварним.

- 4 -

УЧЕСНИЦИ НА КОНФЕРЕНЦИЈИ:

На конференцији којој је председавао бивши енглески мини-стар за време рата и стари искрени пријатељ наше земље Л.С. Е м е р и , учествовале су следеће организације и личности:

1.- ЕВРОПСКИ ПОКРЕТ - Чланови Извршног Одбора:

Пол Хенри С п а к , бивши министар председник Белгије, председник Европског Покрета.

Др. Ј.Х. Р е т и н г е р (Пољак), генерални секретар Европског Покрета.

Андре Ф и л и п (Француз), председник Социјалистичког Покрета за стварање Уједињених Држава Европе.

Рене Б о е л , председник Европске Лиге за привредну сарадњу, благајник Европског Покрета.

Мајор Едвард Б е д и н г т о н Б е р е н с (Енглеz), председник Средње и Источноевропског Одбора и председник енглеског отсека Европске Лиге за привредну сарадњу.

Робер Б и ш е (Француз), народни посланик, генерални секретар "Нувел Екип Ентернационал".

Роберт Б у т б и (Енглеz), народни посланик и енглески делегат код Европске Саветодавне Скупштине у Штрасбургу.

Ханри Ф р е н е , бивши француски министар, председник Савеза Европских Федералиста.

Енрико В и р и н е л и , (Италијан), генерални секретар Социјалистичког Покрета за Сједињене Европске Државе.

Лорд М е ј т н (Енглеz), потпредседник Европске Саветодавне Скупштине и председник енглеског отсека Европског Покрета.

Рене Л у и л и ј е , генерални секретар француског отсека Европског Покрета.

Карл В и с т р а н д (Швеђанин), сенатор, председник шведског отсека Европског Покрета.

2.- Из АЛБАНИЈЕ:

И. Т о п т а н и , члан Народног Одбора за Слободну Албанију.

Т. З а в а л а н и , економиста и писац.

3. - Из АУСТРИЈЕ:

Едуард Л у д в и г , претседник одбора за спољне по-
словце у аустријском парламенту.

4. - Из БЕЛГИЈЕ:

Жан Д р а п ј е , претставник белгијског отсека
Европског Покрета.

Бароница Д' Х в и с , бивша чланица сената.
Роџер М о ц , члан парламента, претседник либерлне
странке.

Етиен д е л а В а л е П у с е н , сенатор, пот-
претседник Посебног Одбора у Европској Саветодавној Скупштини у
Штрасбургу.

5. - Из БУГАРСКЕ:

Др. Г.М. Д и м и т р о в , претседник Бугарског Народ-
ног Одбора, претседник бугарске земљорадничке странке, генерални
секретар Међународне Селачке Уније.

Професор Н. Д о л а п ч и ј е в , бивши посланик у
Лондону.

Професор Ђ. П е т к о в , заменик претседника социали-
стичке странке.

Евгениј С и л и ј а н о в , бивши дипломат.

В. Ј у р у к о в , бивши посланик у Брислу.

6. - Из ЧЕХОСЛОВАЧКЕ:

С. Б е л у с , бивши члан парламента, припада Словачкој
демократској странци.

В. Б е р н а р д , генерални секретар Социалистичког
Савеза за Средњу и Источну Европу, бивши посланик.

Мартин К в е т к о , бивши члан парламента, претставник
Словачке демократске странке.

С. О с у с к и , бивши посланик у Паризу,
сада професор у Америци; Словак.

Е. Р е х а к , новинар, члан Ческе Народне Странке.

Хуберт Р и п к а , бивши министар у послератној
Бенешевој влади, члан Бенешеве Народно-Социалистичке странке.

Т. С а б о , члан Словачке Странке Слободе, бивши
члан парламента.

- 6 -

Јан С т р а н с к и , млађи, бивши посланик, члан Народно-социјалистичке странке.

Јарослав С т р а н с к и , отац, бивши министар, члан Народно-социјалистичке странке.

Госпођа М. Т у м л и р о в а , бивша чланица парламента, чланица Ческе аграрне странке.

Милош В а н е к , привредник, члан Социјалистичке странке.

7.- Из ДАНСКЕ.

Фроде Ј а к о б с о н , народни посланик, претседник данског отсека Европског Покрета.

8.- Из ЕСТОНИЈЕ.

Т. К и н т , благајник Слободног Естонског Земљорадничког Савеза.

Август Р е ј , претседник Естонског Народног Одбора, бивши Претседник Министарства.

В. Р а у д , бивши дипломат, економист.

Л. В а х т е р , бивши народни посланик.

А. В а р м а , потпретседник Естонског Либералног Савеза.

9.- Из ФРАНЦУСКЕ:

Генерал Б е т у а р , бивши француски Високи комесар у Аустрији.

Рене К у р т е н , претседник француског отсека Европског Покрета, професор правног факултета.

Жискар Д' Е с т е н , потпретседник Европске Лиге за Привредну сарадњу.

Жерар Ж а к е , народни посланик, члан социјалистичке странке.

Госпођа Жермен П е ј р о л , бивша потпретседница француске Народне Скупштине.

Ернест П е з е , сенатор, потпретседник спољнополитичког одбора у Сенату Француске Републике.

Пол Р е н о , бивши претседник владе, народни посланик.

10.- Из НЕМАЧКЕ:

Професор Херман Б р и л , претседник немачког отсека Европског Покрета, члан парламента.

Фриц Е р л е р , члан парламента, члан социалистичке странке.

Гроф Х.Ј. М а т у ш к а , бивши дипломат.

Х.Ј. фон М е р к а ц , члан немачког отсека Европског Покрета.

Е. П а у л , члан парламента, делегат Саветодавне Скупштине у Штрасбургу.

Карл Г. Ф л а ј д е р е р , члан парламента, члан Посебног Одбора Саветодавне Скупштине у Штрасбургу.

Јоханес С е м л е р , члан парламента.

11.- Из МАЂАРСКЕ:

Барон Г. А п о р , бивши посланик при Светој Столици.

Паул А у р е р , бивши посланик у Паризу и члан Мађарског Народног Одбора.

Г. Б. Б а к а ч Б е ш е њ и , бивши посланик у Београду.

Бела Б о к о р , бивши дипломат.

Г. Д е п е ф и , бивши дипломат.

Лула Г е с т е ш и , бивши дипломат.

Виктор К р у х и н а , бивши дипломат, члан социалистичке странке.

Денис Н е м е ш К у т и , бивши дипломат.

Л. Р а д в а н с к и , бивши генерални секретар Мађарске Народне Банке, потпретседник Лутеранске Лиге.

А. У л е и н - Р е в и ц к и , бивши посланик у Шведској.

Монсенер Бола В а р г а , бивши претседник парламента, претседник Мађарског Народног Одбора.

12.- Из ИТАЛИЈЕ:

Алтиеро С п и н е л и , претседник Италијанског федеративног покрета.

Паул Т р е в е с , члан парламента, делегат у Саветодавној Скупштини у Штрасбургу.

13.- Из ЛЕТONIЈЕ:

М. Б у к с , члан латонског Централног Комитета Хришћанско - демократске странке.

Професор М. С а к с т е , бивши члан Највишег Државног Суда, члан Извршног Одбора латонске либералне странке.

Бруно К а л н и н с , претседник Социалистичке странке, бивши народни посланик.

- 8 -

И. М а с е н с , бивши дипломат.
Чарлс З а р и н , садашни посланик у Лондону.

14.- Из ЛИТВАНИЈЕ:

С. Е а к и с , бивши дипломат.
В.К. Б а л у т и с , садашни посланик у Лондону.
М. Б р а к а с , члан Врховног Литванског Народног Одбора,
В. С и д з и к а у с к а с , бивши министар спољних
послова.

15.- Из ХОЛАНДИЈЕ:

Е.Ј. Х а н , професор универзитета.
В. В е р к а д е , претседник социјалистичке странке.
Еос В о р и н к , бивши претседник социјалистичке странке.

16.- Из НОРВЕШКЕ:

Х. С м и т - И н г е р т с е н , члан парламента,
претседник норвешког отсека Европског Покрета.

17.- Из ПОЛСКЕ:

А. А д а м ч и к , претседник Савеза железничара, члан
социјалистичке странке.
Ф. Б и а л а с , генерални секретар Централног Одбора
социјалистичке странке.
Т. Б ј е л е ц к и , претседник Народне Демократске
Странке.
Ј. Б л о х , адвокат, члан социјалистичке странке.
А. Ч о к о ш , потпретседник Централног Одбора социјалистичке странке.
А. Д а р г а ш , секретар Пољског Политичког Одбора,
члан Народне Демократске Странке.
Професор В. Ф о л к и е р с к и , бивши министар, члан
Народне Демократске Странке.
Професор С. Г л а з е р , бивши посланик у Брислу,
потпретседник Извршног Одбора Пољске Хришћанске Радничке Странке.
С. Г р о х о л с к и , члан Пољског Политичког Савета.
З. О р л а н , члан Пољског Политичког Савета.

С. П и л о у д с к и , претседник Пољског Слободног Покрета.
Гроф Е. Р а ч и н с к и , бивши министар спољних послова
и амбасадор у Лондону.

Е. С о ј к а , члан Пољског Политичког Савета, члан Нар.
Демократске Странке.

З. С т и п у л к о в с к и , претседник Пољског Савеза
Федералиста.

Професор З.Д. З а л е с к и , писац.

Г. З ђ е х о в с к и , претседник Извршног Одбора Пољског
Политичког Савета, бивши министар.

18. - Из РУМУНИЈЕ:

Емил Ђ у р а , бивши дипломат.

Г. К о н с т а н т и н е с к у , бивши дипломат, члан
Румунског Народног Савета у Лондону.

Григор Г а ђ е н к у , бивши министар спољних послова.

Дину Х и о т , бивши посланик у Француској.

Г. Ј о н е с к у , генерални секретар Савеза слободних
новицара.

Наум Н е а г о е , члан Народне Либералне Странке.

Раду П л е ш а , привредник.

Г. П о п е с к о - Б о т о ш а н и , бивши генерални
директор румунске ваздухопловне индустрије.

Виргил С т о ј к о ј у , члан независне социал-демократске
странке.

Професор В. В е њ а м и н , претставник Румунског Народног
Одбора у Европи, бивши посланик, члан румунске сељачке странке.

Ц. В и ш о ј а н у , претседник Румунског Народног Одбора,
бивши министар спољних послова.

19.- Из ЕНГЛЕСИЈЕ:

Ђулиан Е м е р и , млађи, члан парламента, конзервативна
странка.

Д.С. Е м е р и , отац, бивши министар.

Т. Б и м и ш , члан парламента, претседник Посебног Одбора
Саветодавне Скупштине у Штрасбургу.

Леди Вајолет Б о н а м - К а р т е р , претседница
либералне странке, потпретседница Друштва за Уједињену Европу.

Каноник Џон К о л и н с , дин катедрале св.Павла и
претседник Хришћанске Акције.

Клемент Д е в и с , претседник парламентарног клуба
либералне странке и претседник једног дела либералне странке.

- 10 -

Боб Едвардс, генерални секретар Савеза хемијских радника.

Артур Гринвуд, благајник лабуристичке странке, бивши министар, члан парламента.

Рој Харод, привредник.

Оберон Херберт, публицист.

Кристофер Холлис, члан парламента, делегат у Саветодавној Скупштини у Штрасбургу.

Хамилтон В. Кер, члан парламента.

Александер Лавдеј, претседник Нафилд Колец-а, бивши претседник економског отсека Лиге Народа.

Н.Л.Д. Маклен, индустријалац.

Леди Рис-Вилиамс, почасни секретар Европског Покрета.

Џон Бекер Хвајт, члан парламента.

20. - Из ЈУГОСЛАВИЈЕ:

Орби: А.Г. Авакумовић, бивши амбасадор, економист.

Б. Пуррић, бивши министар претседник.

Др. М. Топаловић, претседник југословенске социјалистичке странке.

Професор Слободан Јовановић, бивши претседник владе.

Хрвати: Др. Јурај Крњевић, бивши потпретседник југословенске владе, генерални секретар ХСС.

Проф. Р. Мишетић, бивши народни посланик Хрватске селачке странке.

Дане Павић, претседник Савеза слободних хрватских радника (сада у Белгији).

Словенци: Др. Алојзије Кухар, бивши посланик.

Проф. С. Секолец, публицист.

Драго Лавренчић, економист.

У делегацији је био такође Ване Ивановић, индустријалац.

21. - Међународна Хришћанска Унија Средње Европе:

Консенер Јозеф Кези-Хорват, Мађар, претседник Хришћанске Народне Странке у Мађарској, бивши члан парламента.

- 11 -

Б. Б и е г а , Пољак, Пољска Народна Демократска Странка, бивши секретар пољског илегалног парламента за време рата.

22.- Међународна Сељачка Унија:

С. М и к о л а ј ч и к , претседник Уније, бивши претседник пољске владе.

Г. О с е р е њ и ; Мађар, привредник.

В. С в о б о д а , Чех, члан извршног одбора Аграрне странке.

23.- Либерална Интернационала:

Проф: Салвадор де М а д е р и а г а , Шпанац, претседник Интернационале, историчар.

24.- Социалистичка Унија Средње и Источне Европе:

З. З а р е м б а , претседник Уније, члан илегалне владе у Пољској за време рата.

И. Беде , Мађар, бивши посланик у Лондону.

25.- Средњо и Источноевропска Унија у Шведској:

Х. Ф е р л и ц (Естонац).

26.- Међународни Савез Слободних Новинара:

Б. В ј е ж б и а н с к и , Пољак, претседник Савеза.

27.- Европски Савет (Каунсил оф Јуроп) у Штрасбургу:

Ј. С. П а р и , Француз, генерални секретар Савета.

28.- Европски Савез Федералиста: Проф. Ј. М а н г и н .

29.- Савез хришћанских радника, избеглица и исељеника:

Е. П о п о в и ћ , Југословен, генерални секретар.

30.- Омладинска Секција Југославије:

Орби: Никола П а л и ћ

Хрвати: Др. С. Т о м и ћ

Словенци: Госпођа Дора Л а в р е н ч и ћ.

- 12 -

31. - Посматрачи:

Из Сјединених Америчких Држава:

Раца Б у л	}	Послани од стране Америчког Националног Комитета за Слободну Европу.
Ворен Ф у ц и т		
В.Е. Г р и н е и т		
Џон М а ј к		

Претставник Украинаца: Др. Е. В о л и н е ц (из Лондона).

oooooooo

Р А Д К О Н Ф Е Р Е Н Ц И Ј Е

Конференцију је отворио 20 јануара по подно Харолд Мак Милен, први претседник Одбора за Средњу и Источну Европу и члан енглеске владе. У свом поздравном говору г. Мак Милен је између осталог рекао:

"Ја имам да испуним две дужности. Прва ми је дужност, да као претседник Одбора за Средњу и Источну Европу поздравим све учеснике ове конференције. То чиним из свег срца.

Друга ми је дужност, да вам као члан владе у име владе Његовог Британског Величанства пожелим добродошлицу у нашу престоницу. Министар спољних послова ме је нарочито замолио да то учиним у његово име и да вам кажем, колико је велика његова нада, да ће ова конференција бити успешна и плодна.

Циљеви Одбора за Средњу и Источну Европу су многобројни. Ми смо се трудили да привучемо пажњу јавног мишљена Западне Европе на крупан проблем избеглица. Наши другови у Саветодавној Скупштини Савета пружили су нам у том погледу знатну помоћ са великим симпатијама. Ми смо се нарочито потрудили да привучемо пажњу на посебни проблем интелектуалаца у избеглиштву. Многи од њих са техничким познавањем применених наука могли су релативно лако наћи посао..... Али ми сматрамо да је животно питање одржати и ојачати изучавање књижевности и историје земаља иза Гвоздене Завесе и да те студије треба наставити ради припремана будућности.

- 13 -

Ми смо успели да убедимо Саветодавну Скупштину, да се образује Посебни Одбор, који ће се старати о интересима оних народа европске заједнице, који још немају претставника у Штрасбургу. Тај Одбор, чији ја имам част да будем први претседник, свршио је до сада много кориснога посла.

Даље, ми смо се трудили да упутимо ка једном једином циљу напоре претставника Средње и Источне Европе, који живе међу нама. Потрудили смо се да их упутимо ка испуњавању важних задатака: ка непристрасном и објективном изучавању економских и социјалних проблема, који ће се поставити њиховим земљама, свима заједно или свакој појединачно, кад буду слободне да саме одређују своју судбину. У том циљу ми смо се трудили да њихове погледе одвратимо од прошлости.. и да сконцентришемо њихову пажњу на практичне проблеме.

Ми смо у сарадњи са Европским Покретом стално проповедали, да се њихове земље морају задахнути свешћу о јединству циљева и о заједничкој традицији и судбини Европе, ако те земље хоће да њихова независност, кад је поврате, буде успешна и плодна.

У знаку најдубље вере, ви сте се састали на овој конференцији да покажете свету, да је Европа једна целина и да она не може остати подељена; да ми одржавамо уверење, да народи Европе морају повратити националну независност и личну слободу, ако човечанство хоће да напредује на путу ка корисном и племенитом уживању плодова свога духовнога напретка, као и плодова својих ново задобијених победа над природом. Најзад, поред свих зала и невоља, у којима се данас налазимо, ми се ипак чврсто надамо да ће, кад Бог буде хтео и Његовом помоћи, наши високи идеали добити пуно признање, и да ће мир завладати у Европи и у Свету."

Говор енглеског министра био је прекидан многобројним аплаузом и на крају бурно поздрављен од целокупне конференције. Тиме је конференција хтела да искаже своју дубоку захвалност енглеској влади.

После министра говорили су шефови и вође енглеских парламентарних странака. Конференцију је најпре поздравио у име лабуристичке странке, њен потпретседник Артур Гринвуд, који је нагласио, да су идеали његове странке заједнички са идеалима конференције и присутних делегата. Обеоћао је у име своје странке сву

помоћ коју су у стању пружити за ослобођење народа подјармљених од комунизма и за боље демократско уређење Европе.

После нега говорио је председник либералне странке Клемент Дејвис, који је нарочито нагласио, да се поручи подјармљеним народима да их они, који су на слободи, неће заборавити и да се ти народи позову да не губе наду. Слободни свет ће наставити своје напоре и бориће се, да се сваком народу и сваком појединцу зајамче основна права. "Наша слобода имаће много мање вредности све дотле, док је са нама не уживају милиони људи који су данас без слободе."

У име конзервативне странке говорио је председник конференције Л.С. Емери у почетку конференције и на завршетку. Конзервативне странка је била иницијатор покрета за ослобођење Средње и Источне Европе и за уједињење Европе у једну моћну слободну целину.

Затим је низ говорника поздравио конференцију. Говорили су: С.Осуски (Чехословачка), белгиски сенатор Де Ла Вале-Пусен, Р. Куртен (Француска), Г.Зџеховски (Пољска), Е.Вишојану (Румунија), Е. Воринк (Холандија), проф.Херман Брил (Немачка), Др.Димитров (Бугарска), Слободан Јовановић (Југославија, у име Срба), Г.Завалани (Албанија), А.Реј (Естонија), Др.Ј.Кржевић (Југославија, у име Хрвата), Д.Естен (Француска), М.Саксте (Летонија), Б. Сидзикаускас (Литванија), Жан Драпје (Белгија), Др. А. Кухар (Југославија, у име Словенаца), М. Миколајчик (Пољска - Међународни земљораднички Савез), М.Салвадор де Мадериага (Шпанија), сенатор Карл Вистранд (Шведска), Б.Вјежбиански (Пољска - Међународни Савез Слободних Новинара), Фулман Емери (син председника конференције у име младих конзервативаца).

Г. Слободан Ј о в а н о в и ћ, бивши председник југословенске владе, говорећи у име Срба, рекао је између осталог:

"Наш положај је у неку руку изузетан, јер ми нисмо иза Гвоздене Завесе, али у ствари исти режим, који влада у земљама иза Гвоздене Завесе, влада и у нашој земљи, у Југославији, - а то је комунистички, тоталитарни режим.

Постоје извесни знаци по којима се распознаје комунистички режим: Први знак је постојање једне свемоћне тајне полиције. Ова установа мена с времена на време своје име, али стварно остаје увек иста.

Треба се сетити Троцкијевих речи у дискусији о нај-

- 15 -

бољем државном уставу. Троцки је рекао: 'За мене питање најбољег државног устава је питање тајне полиције.'

Други карактеристични знак за распознавање комунистичког режима је у томе што он, кад наиђе на сметње које долазе од ствари и од људи, сматра да оне долазе само од људи... Зато чим наиђе на тешкоће; он прибегава најбруталнијим сретствима терора над људима... Тајмс је објавио чланак о стању при-вреде у Југославији. И ту је комунистички режим наишао на тешкоће при спровођењу свога пољопривреднога плана. Комунисти су одмах почели да терорису народ.

Говорећи у име Срба, ја поздрављам Европски Покрет као знак враћања на старо схватање национализма.... То је демократско схватање национализма, по коме је ослобођене поробљених народа само претходни корак ка стварању Уједињене Европе на бази демократских начела.... Ја изражавам наду да ће у таквој Европи, уређеној на правим принципима демократије, наша земља Југославија повратити слободу коју је изгубила и да ће комунистички режим бити уклоњен."

У име Словенаца говорио је Др. Алојзије К у х а р, публицист, бивши опуномоћени министар Југославије, који је у свом говору истакао следеће идеје:

"Ми уживамо до извесне мере оно што се обично назива "Слобода од Русије", ако се то уопште може назвати слободом... Али ми сматрамо, и желели бисмо да и други покрети за ослобођавање Европе тако сматрају, да ова такозвана "Слобода од Русије" није ни у ком случају једина слобода којој народи теже, за коју се боре и страдају. Изнад ове слободе стоје основне слободе, које човек добија рођењем и које сваки политички, економски и културни систем мора признати, пре него што почне уопште рад на миру и благостању. Ми можемо те слободе назвати "Природним правима" или "Правима човека", или "Четири слободе", или; просто, вечним хришћанским начелом Достојанства Човека. Свим се тим изражава оно што је основно у људској природи и што постоји пре људи и пре друштва. То је глас Господњи који се чује кроз векове....

Комунизам све то негира.

Због тога "Слобода од Русије", која многим претставља главну бригу, није и не може бити врховни циљ коме садашње

- 16 -

генерације теже...

Ми Словенци.... надамо се да ће Европски Покрет и сви покрети за ослобођење Европе водити храбро борбу противу свих непријатеља, подразумевајући ту и национални комунизам...

Горко искуство нам показује да ће, ма какво било уређење ослобођене Европе, извесне мањине остати под туђом владавином... Ми треба да се потрудимо да нађемо трајна решења, која ће обезбедити да се ни једној од тих мањина ни у једној земљи слободне Европе неће одузети основне слободе."

У име Хрвата говорио је Др. Јурај Крњевић, бивши потпретседник југословенске владе, који је између осталог рекао:

"Као потпретседник Одбора за Средњу и Источну Европу узео сам активног учешћа у припремном раду. Могу вам рећи да је припремљен велики број реферата о томе, шта треба радити у нашим земљама после ослобођења. У њима се могу наћи лепе идеје и корисни предлози. Међутим, у тим рефератима се мало говори о политичком проблему. По мом мишљењу за сређивање односа у нашем делу Европе после ослобођења од највећег је значаја наћи задовољавајуће решење политичког проблема..... Из тог разлога ја мислим, да није довољно утврдити само економски или социални програм, већ је потребно говорити о државним институцијама, о влади коју треба установити, ако се хоће да економски и културни програми буду искрено спровођени.

Сви смо ми за слободу. Сви смо ми против тираније. Слобода је зајамчена само у земљама којим управљају слободно изабрани претставници народа..... Важно је рећи, да смо ми сви одлучно за демократске режиме и да такви режими треба да буду уведени у нашим земљама после ослобођења.....

Хећу да обратим пажњу на један други политички проблем који је од великог значаја и који се не сме изгубити из вида приликом расправе о економским и социалним проблемима. Мислим на проблем једнакости народа у нашем делу Европе..... Јединство постоји само тамо где има толеранције и једнакости између народа."

- 17 -

Тиме је био исцрпљен дневни ред седнице. После тога у току два дана биле су само седнице одбора за резолуције. Четвртог дана Скупштина је расправљала о резолуцијама и примила их.

ДРУГИ ГОВОР ЧЛАНА ЕНГЛЕСКЕ ВЛАДЕ

Првог дана увече Претседништво Одбора за Средњу и Источну Европу приредило је свечан банкет у част делегација. Било је 250 гостију, међу којима велики број енглеских парламентарца, културних радника и новинара. Госте је поздравио члан владе Харолд Мак Милен који је у свом говору између осталог рекао:

"Пре подне имао сам част да поздравим Конференцију у име владе Његовог Британског Величанства. Вечерас смо у много интимнијој атмосфери која допушта да обновимо старе успомене и изразимо нове наде.

Ми смо се овде састали из разних земаља. Ми имамо разна мишљења о економским, социјалним и политичким проблемима, али ипак има нешто што нас уједињује. То је, мислим, ово право да свако може имати другачије мишљење, да га може слободно исказати; то је наше уверење да цивилизовано друштво не може постојати без ове разлике у мишљењу, без ове слободе исказивања мисли. То је мислим оно, што нас је скупило заједно, да радимо заједно и да прелазимо преко разлика у мишљењу.

Ми знамо, да у сваком цивилизованом друштву мора бити реда, али хоћемо да тај ред почива на слободи. Зато што имамо наду, зато што имамо веру у будућност, скупили смо се овде да расправљамо и дискутујемо....

Ја сам јутрос рекао да нас веже вера у будућност. Али ми морамо охрабрити сами себе идејом, да су корени европске цивилизације врло дубоки и да је историја Европе једна врло дуга историја. Било је у прошлости дугих периода забуне, тешкоћа, страдања, несигурности. Ипак ми имамо веру. Ова нас је вера скупила; са том вером ми смо јаки и повезани у заједницу која је изнад свих наших политичких, теоретских и партијских разлика."

- 18 -

РЕЗОЛУЦИЈЕ

На четвртој седници Конференције претресане су предложене резолуције. Расправа је била озбиљна, стварна и у извесним моментима оштра. Расправа се заоштрила поводом француског предлога за допуну политичке резолуције. По том предлогу Конференција је имала да се изјасни за то, да се сви спорови, који би се после ослобођења појавили између ослобођених држава, упућују једном нарочитом суду. Извесне делегације су у том предлогу виделе покушај, да се ослобођеним народима наметне обавеза за решавање међусобних спорова, коју обавезу до данас ни један слободни народ Европе није хтео да прими. Излаз је нађен у компромисном предлогу, да се да обећање да ће ослобођене државе приступити после ослобођења свакој међународној установи, која би тада била надлежна и за Западне државе.

У извесним моментима расправа је била још оштрија о пољопривредној резолуцији, а у вези са предлогом којим се хтела да нагласи потреба, да се многи колективизирани делови земље од стране садашњих комунистичких режима оставе после ослобођења ~~остава~~ под колективном управом с обзиром на економске потребе. Ти су предлози одбачени и нису ушли у резолуције.

Са великим одушевљенем била је примљена омладинска резолуција, из које је говорила готовост за пожртвовање младе генерације која ће имати за дужност да обнови отаџбину и да јој понова да лик слободне земље.

Мајемо резолуције по реду како су примљене.

УВОД У РЕЗОЛУЦИЈЕ

Садашња подела Европе је неодржива са гледишта моралног, политичког и привредног. Конференција је дубоко уверена, да ово стање не сме и не може трајати. Европа мора да оствари своје јединство на бази поштовања достојанства човека, слободе својих народа и мира.

Циновака воља и стваралачка машта потребне су да се уклоне беда и хаос, које ће за собом оставити комунистичка владавина

- 19 -

у Источној Европи. Слободно изабране владе у ослобођеним земљама одлучиће о мерама, које ће се тада предузети у свакој земљи. Конференција сматра за саветно да још сада истакне извесне основне идеје за решавање проблема, који ће се тада наметнути народима у свакој земљи и у Европи као целини. Комитет је у том духу усвојио следеће резолуције:

ПОЛИТИЧКА ДЕКЛАРАЦИЈА КОНФЕРЕНЦИЈЕ ЗА СРЕДНУ И ИСТОЧНУ ЕВРОПУ

Претставници из Западне, Средње и Источне Европе потврђују своју солидарност и изјављују:

1. Савезничка победа донела је ослобођење народима Западне Европе. Народима Средње и Источне Европе донела је само промену господара. Совјетска војска дошла је не да ослободи, већ да пороби.

2. Већ годинама ови народи страдају зато што им је уништена свака лична и национална слобода, што се грубо вређају њихове духовне и моралне вредности, што се прогана њихова вера, што се немилостиво експлоатишу ~~економски~~ радници и сељаци, и што се стотине и хиљаде људи и жена лишавају слободе без суда, депортирају и убијају.

3. Европски народи теже само за слободом и за стварним миром. Ми се надамо, да ће се опште разоружање моћи постићи на овој основи и у овом духу. Али смо непоколебљиво уверени, да је стварни мир немогућ, ако се прими садашња подела Европе. Европа не може остати пола у ропству, пола слободна. Смешно је говорити о трајном миру, кад сто милиона Европљана стењу у оковима. Трајно сређивање односа са Совјетском Русијом може се постићи само онда, кад се у земљама Средње и Источне Европе успостави национална независност са личним слободама. Кад буде овим земљама обезбеђена независност, оне ће се моћи ујединити са другим делом Европске породице.

4. Безбедност је у јединству. Када подјармљене земље и народи поврате своју слободу, њихова ће дужност бити да учврсте међусобне везе у оквиру Уједињене Европе, коју ми сада стварамо. Њихово укључивање у Уједињену Европу манифестоваће се учествовањем у свима раније образованим Европским организацијама.

5. Међусобном сарадњом и учествовањем у Европским организацијама земље Средње и Источне Европе обезбедиће свој економски развитак, благодети слободе и социалне правде, као и своју заједничку одбрану.

ЕКОНОМСКА РЕЗОЛУЦИЈА

1. Организација целокупне привреде земаља Средње и Источне Европе, чија је сада главна одлика експлоатисање ради задовољења битних потреба Совјетске Русије, мора се уравнотежити и учинити човечном.

2. У пољопривреди, сељак, коме је отета земља, мора понова постати господар земље која му је одузета. У индустрији и трговини, нарочито у малим предузећима, мора се успоставити начело личне својине и личне иницијативе, које су комунисти поништили. Међутим, извесне индустрије битнога значаја остаће, без сумње, и надаље у државној својини, али ће се у њима планови за инвестиције израђивати на основу демократских принципа.

3. После дугогодишње тешке оскудице, коју су комунистичке вође намерно и безобзирно хтели, мора се дати хитно првенство задовољењу битних потреба народа, нарочито у погледу исхране, становања и одеће. Да би се то постигло, мора се у највећој могућој мери помоћи искоришћавање свих природних богатстава тих земаља, да би се унапредила пољопривреда и лака индустрија. Са тим у вези помагаће се и тешка индустрија и саобраћај, који сада служе Русији. Такав индустријски развотак не само да неће угрожавати благостање других земаља, већ ће бити од користи обнови Европе као целине.

4. Ниједна источно-европска држава не може сама за себе имати успеха у овој борби за благостање. Вештачке препреке не смеју спречавати развој националних природних богатстава, нити задовољење битних потреба.

5. Конференција се нада, да ће уједињење Западне Европе са заједничком пијациом и потребним супернационалним установама постићи довољан напредак до момента ослобођења Источне Европе, тако да ће тим земљама бити могуће да се прикључе уједињеној Западној Европи без одлагања. Ако се то не би десило, ове земље имаће саме да установе међу собом заједничку пијациу, али

- 21 -

отварање једне заједничке пијане за целу Европу остаје и надаље сталан циљ.

6. Ослобођене земље имаће слободан приступ у супер-националним установама и управама тамо где оне постоје и биће позване да учествују у њима. Ово нарочито важи за установе за угаљ и челик. Тамо где оне не постоје, створиће се нове организације. У том погледу, увођење заједничке валуте за целу Европу, ослобођену од комунистичког господарства, било би нарочито моћно сретство за унапређивање благостања и постизавање уједињена. Увођење заједничке валуте употпуниће се отварањем једне федералне резервне банке. Конференција хоће нарочито да истакне, да ово уједињење неће ни на који начин бити штетно за разноликост, која чини основу европског богатства и оригиналности.

7. Извршене овога програма не може пасти само на ослобођене земље. Потребан је један гест солидарности од стране целог западнога света, а нарочито од стране Западне Европе. Западна Европа, пошто прима, мора са своје стране и да даје. Сретства за финансирање овога геста европске солидарности доћи ће од појачане производње у земљама Запада, и од уштеда у буџету за наоружање, које ће, и ако је сада неопходно потребно, бити јако смањено, кад мир постане стварност.

8. Ништа се не може постићи ропством. Подјармљени народи доћи ће до благостања, кад буду слободни и кад им слобода буде зајамчена неразрушивом заједницом између њих самих и других европских земаља.

ДОДАТАК РЕЗОЛУЦИЈИ

Пошто претседништво Средње и Источно Европске Комисије није имало времена да организује покрет за сузбијање пропаганде Специјалне Московске Конференције, ова Конференција препоручује, да се образује један нарочити комитет, који ће се бавити спровођењем усвојених резолуција и који ће сузбијати совјетску пропаганду, а нарочито пропаганду коју спрема Московска Конференција, предвиђена за идући април.

- 22 -

РЕВОЛУЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДНЕ КОМИСИЈЕ

1. Претставници из Западне, Средње и Источне Европе, сакупљени на овој Конференцији, свесни су да су Средња и Источна Европа првенствено пољопривредне области, да су сељаци главни стуб отпора комунистичком режиму и да је будућност средње- и источно-европске пољопривреде и сељаштва у тим областима од највећег значаја.

За сељаке Средње и Источне Европе земља је од увек била, и биће и надаље, не само сретство за опстанак, већ и сретство за одржавање и унапређивање слободе и независности, политичке једнакости и грађанских права, и социјалне правде. Питање расподеле земље у Источној и Средњој Европи у тесној је вези са питањем слободе и људских права код тих народа.

Комунисти намећу Источној и Средњој Европу комунистичку идеологију и комунистички систем, уништавајући сељаштво присилном колективизацијом, принудним радом, терором, застрашивањем и мерама које иду до масовног истребљења народа.

2. Чланови Конференције саучествују у патњама, које подноси сељаштво Источне и Средње Европе под комунистичком тиранијом и експлоатацијом, и поздрављају са дубоким поштовањем и дивљењем све оне сељаке који, не плашећи се мучена и смрти, продужују да се одупиру комунистичким угњетачима.

3. Конференција изражава уверене, да ће политичко ослобођење земаља Средње и Источне Европе донети са собом поништење свих присилних мера наметнутих сељаштву и нарочито система колективизације. Она је уверена, да ће право личне својине над земљом бити одмах успостављено и да ће земља и друге сопствености одузете од сељака ради колективизације бити враћене онима који земљу раде.

4. Конференција верује, да ће развотак пољопривредне индустрије, заједно са општим индустријским развитком у ослобођеним земљама Средње и Источне Европе, а у сагласности са њиховим различитим националним интересима, допринети стварању једне уравнотежене привреде и социјалне структуре, да ће подићи стандард живота, побољшати социјалне услове и унапредити међународну трговину.

5. Пошто подјармљени народи Источне и Средње Европе буду ослобођени и пошто земља буде враћена сељацима, пољопривреда

- 23 -

ће се преуредити ради успешне производње применом научних и техничких сретстава.

6. Искуства из прошлости у овим земљама и садашњост на Западу показују, да треба поставити трајне основе за тесну пољопривредну сарадњу у оквиру регионалних споразума. То захтева образовање једне европске и једне регионалне установе у оквиру Уједињене Европе, која ће израђивати планове за производњу и за сарадњу са другим земљама, а са следећим циљевима:

а) да се закључе двострани и регионални споразуми о производњи и размени пољопривредних производа на регионалној бази;

б) да се координира производња пољопривредних справа, вештачког ђубрета, семена итд.;

ц) да се образује установа за задружни кредит за дугорочне инвестиције ради модернизација, механизација и електрифицирања пољопривреде у ослобођеним земљама Средње и Источне Европе, а са међународном гаранцијом;

д) да се организују инвестиције на бази тесне сарадње између ових земаља и да се развије широк систем задруга за кредит, извоз, увоз итд.;

е) да се образује једна европска заједничка установа, која ће дириговати производњом и трговином пољопривредних производа.

7. Конференција налази да треба указати сваку помоћ задружном покрету какав је познат у слободним земљама. Такозване радне задруге, установљене под комунистичким режимима, немају ничег заједничког са слободним задругарством. Оне су само обично оруђе за експлоатацију народа.

8. Морају се у свакој земљи образовати демократске професионалне организације пољопривредних произвођача, да би се обезбедило социјално благостање и привредни напредак селаштва.

9. Биће потребна међународна привредна помоћ у смислу Тачке IV (Поинт Фор), да би се ослобођеним земљама Средње и Источне Европе обезбедиле повољне пијаце и цене за њихове пољопривредне производе и да би им се могао пружити кашигал и техничка помоћ, потребни

- 24 -

за успешно спровођење њихове пољопривредне и економске политике.

10. Конференција верује да ће повратак земље сељацима, побољшање метода у пољопривреди и унапређење пољопривредне индустрије и наставе, развој саобраћаја и електричног снабдевања, враћање у живот добровољних сељачких задруга на демократској основи, остварење политичке демократије, личне слободе и социјалне правде омогућити сељаштву земаља Средње и Источне Европе, сада у тешком ропству, да узме учешћа које му припада у стварању слободне и уједињене Европе и да пође путем истинског напретка.

РЕЗОЛУЦИЈА СОЦИЈАЛНЕ КОМИСИЈЕ

(Резолуција Бр.1)

Конференција шаље братску поруку солидарности и дивљења европским народима који пате и мучно раде под јармом тоталитарних режима. Конференција је потпуно свесна страшних животних услова, под којима су ти народи приморани да живе, - услова, чије су главне карактеристике следеће:

Презиру се и газе основна права човека и грађанина, који је потчињен у сваком погледу, - политичком, религиозном и економском, - самовољи деспотских управљача, који господаре уједно и законодавном и извршном и судском влашћу, и употребљавају једну повлашћену групу угњетача као оружје за своје циљеве.

Стални и понижавајући прогони од стране полиције.

Људски рад сведен је на ропски рад. Уништавање свих права радника и слободних синдиката. Примена начина производње који, под видом да се унапреди производња, имају за циљ да се ослаби морал и разбије радничка солидарност.

Политика намерног распиривања мржње између разних група грађана у циљу да се појача стега над њима, како би се лакше владало.

Принудан рад наметнут милионима људских бића која се лишавају слободе, расељавају и депортирају.

Експлоатисање радне снаге деце, омладине и жена под условима, који су одбачени и осуђени од целог цивилизованог света.

Злоупотреба, у корист свемоћне државе, свих богатстава која производи људски рад.

Корумпирање породичног живота, убијање поверена и пријатељства широком мрежом шпијунаже и денунцијације.

Стални и плански припремљени покушаји да се униште национална независност и културне традиције подјармљених народа, чиме се угрожава њихов опстанак.

КОНФЕРЕНЦИЈА

Изјављује да ослобођење ових земаља мора ићи заједно са неодложним и потпуним уништењем свих трагова режима, под којима ови народи сада страдају.

Према томе, следеће мере има да се предузму без одлагања и оне ће сачињавати базу за односе између појединца и друштва:

1. Успостава демократских установа у свима манифестацијама јавног живота, подразумевајући ту слободно изабрани парламенат, локалне самоуправе, итд.
2. Увођење у живот Декларације Права Човека, коју су усвојили Уједињени Народи, и прихватање Европске Конвенције о Правима Човека, коју је усвојио Европски Савет, да би се обезбедила слобода мисли, слобода исказивања мишљења, и слобода збора и удруживања. Нико не може бити приморан да улази против своје воље у удружења, политичке партије и синдикате.
3. Успостава слободних синдиката, колективног уговарања и права на штрајк. Синдикати ће претстављати интересе радника и наменитеника запослених и престаће да буду обични агенти влада и синдикалних управа. Исто тако, организације сељака, занатлија, итд. неће више бити потчињене влади. Успоставиће се понова слободан задружни покрет и његов ће рад бити потпомогнут.
4. Увешће се радничко законодавство у циљу обезбеђења здравља и моралног достојанства радника. Ово законодавство мора бити у најмању руку на висини законодавства предвиђенога од стране Међународне Организације Рада. Стакхановизам мора се у свима својим

- 26 -

облицима понизити. Свако ће имати право да слободно изабере запослење.

5. Систем социјалног осигурања за све категорије становништва.

6. Породица се има сматрати као основица друштвеног живота. Материнство и детињство морају бити заштићени.

7. Радници и намештеници учествоваће у контроли и управи економских предузећа, не само у колико се њих лично тиче, већ и на вишем индустријском и националном плану.

8. Политика пуног продуктивног запослења биће основни принцип привредног живота у интересу друштвене заједнице.

9. Правична расподела народног прихода и подизање стандарда живота сачињаваће основу демократије. Услови живота у Средњој и Источној Европи имају да се побољшају, да би се што пре изједначили са условима живота који преовлађују у Западној Европи.

10. Сви народи и земље Средње и Источне Европе сарађиваће међу собом и са другим европским народима ради обезбеђења привредног напретка, побољшања услова рада и омогућавања социјалног осигурања за све грађане.

РЕЗОЛУЦИЈА СОЦИЈАЛНЕ КОМИСИЈЕ

(Резолуција Бр.2)

Конференција за Источну и Средњу Европу сматра да побољшање услова под којима живе избеглице из источних земаља и решење њихових тешкоћа претставља један од најважнијих и најкрупнијих проблема европске политике.

Напори, који ће се у том правцу учинити без одлагања, биће стварни доказ интересована за подјармљене народе Средње и Источне Европе и доказ солидарности која постоји између слободних Европљана и њихове браће у избеглиштву.

На том терену учинио би се стварни напредак, ако би се спровеле у праксу мере, које су препоручене у резолуцијама Европског Покрета, нарочито оне које су усвојене 1949 године у Вестминстеру

- 27 -

и 1950 у Риму, као и оне мере о којима се расправљало у међународним организацијама.

У том циљу Конференција упућује хитан апел међународним установама, Европском Савету, владама и јавном мишљењу слободних земаља.

Сада, кад ИРО престаје да функционише, било би неопходно потребно обезбедити Високом Комесару Уједињених Народа потребна средства, да предузме дефинитивне кораке за помоћ све већег броја избеглица и да примени конвенције о статусу избеглица у свима земљама, где они сада живе и где могу у будућности живети. Привремене мере, а нарочито оне које су предузете у појединим земљама од стране њихових влада, нису довољне да поправе ситуацију.

Важно је да се оснује један европски биро, који ће се бавити избегличким питањем. Нарочиту бригу треба посветити тешком положају оних избеглица које имиграционе земље не примају због година старости и стања здравља.

РЕЗОЛУЦИЈА КУЛТУРНЕ КОМИСИЈЕ

Конференција сматра да:

Европа не може бити потпуно слободна, ако није потпуно уједињена; да ово уједињење захтева заједнички напор свих Европљана; да зато они морају сматрати себе већ сада као заједницу народа. Конференција предлаже, да се предузму следеће мере:

I.

ЈЕДИНСТВО.

1. Комисија за Источне земље установиће Избеглички Одбор за Културну Акцију, у који ће ући претставници избегличких група из свих земаља Средње и Источне Европе.

Комитет за Културну Акцију образоваће Извршни Одбор (Тај одбор сачињаваће Претседник и Генерални секретар из Источних земаља и два потпретседника из Западних земаља), који ће претстављати Одбор за Културну Акцију у односима са јавним и приватним установама. Овај Одбор имаће да води нарочиту бригу, да се без консул-

- 28 -

товаља европских избеглица не доносе мере које се тичу Источних земаља. Овај ће се Одбор састајати у пуној седници најмање два пута годишње.

2. Избегличке групе из Средње и Источне Европе установиће заједнички, а уз финансиску помоћ Запада, Институт за Изаучавање и Обавештавање. Овај Институт, под надзором и духовним вођством Избегличког Комитета за Културну Акцију, имаће следеће дужности:

- a) да организује изучавање проблема Средње и Источне Европе;
- b) да обавештава јавно мишљење у Западним земљама;
- c) да припреми културни рад у Источним земљама кад оне буду ослобођене.

3. Културни рад у изгнанству и после ослобођења биће надахнут идејом, да Европа претставља једну јединствену цивилизацију и да је та цивилизација основа онога јединства.

Овај европски дух јединства мора на првом месту доћи до изражаја у радио емисијама за Исток. Програм ових емисија треба још од сада да припрема Источне земље за њихов улазак у Уједињену Европу. Имајући то у виду, емисије ће добијати материјал од Избегличког Одбора за Културну Акцију у сарадњи са Европским Културним Центром у Женеви.

4. Да би се за ову заједницу културних напора обезбедила новчана сретства, Конференција се нада, да ће Комитет Министара Европског Савета и њихове владе усвојити резолуцију која је једногласно изгласана у Штрасбуршкој Скупштини 8 децембра, а која предвиђа стварање једног Европског Фонда за Избеглице.

II.

ПОМОЋ ПОРОВОЂЕНИМ ЗЕМЉАМА.

5. Источне земље црпе из своје културе своју главну снагу противу тираније.

Зато је битно помоћи их, да не изгубе своје културно наследство и да се одбране од лажне културе коју им намеће комунизам.

6. Зато је такође неопходно да се Радио Програми не ограни-

чавају само на политичке полемике, већ да буду упућени на одржавање културе која претставља стварни живот. У том циљу Конференција жели:

а) да стални програми посвећени хуманитарном образовању и егзактним наукама омогуће поробљеним земљама, да до ослобођења сачувају своју националну културу и одрже свест о заједници са Западом;

б) да се то ради у сталној сарадњи са Избегличким Одбором за Културну Акцију.

7. Разним националним и избегличким групама мора се још сада омогућити да прикупљају и публикују книге, које ће бити потребне после ослобођења.

8. Да би се подјармљени народи охрабрили на отпор, потребно је да европски интелектуалци протестирају против сваког напада на слободу вероисповести, слободу савести и слободу мисли, ма са које стране ови напади долазили.

III.

ПОМОЋ ИЗБЕГЛИЦИМА

9. Да би се Европа припремила за политичко јединство, неопходно је потребно да се још сада допусти избеглицима слободан приступ на свим пољима активности, а на принципу равноправности са поданицима из слободних европских земаља.

Као пример у том погледу Конференција даје Закон који је Немачки парламент усвојио 25 априла 1951 године, а који свима избеглицима даје иста права као и немачким поданицима. Конференција изражава жељу, да слично законодавство донесу и све европске земље.

Да би избеглице могле учествовати у свим активностима слободне Европе као чланови европске породице, Конференција нарочито препоручује следеће мере, које ће се финансирати из заједничког Европског Фонда за Избеглице, као и из буџета земаља Западне Европе.

10. Стварање нових стипендија за избегличку омладину у гимназијама и на универзитетима, као и стипендије за усавршавање на установама као што је Европски Колеџ у Бриџу.

- 30 -

11. Новчана помоћ постојећим културним установама, које су основале избеглице, а нарочито:

- а) Помоћ избегличким школским установама;
- б) Новчана помоћ за професоре, за предавања и за институте за изучавање језика и културе подјармљених народа;
- ц) Помоћ постојећим научним установама (на пример Пољској Библиотеци у Паризу, Краљевској Румунској Задужбини у Паризу).

12. Давање кредита за образовање установа, нарочито:

а) Установити на западним универзитетима катедре, на којима ће избеглице предавати језике, историју и културу подјармљених народа.

б) Основати једно јединствено научно удружење за сваку избегличку националну групу, које ће служити као центар за окупљање и као издавачки центар (Пример: Пољско Научно Друштво у Лондону, које окупља научну елиту све националне групе).

13. Новчана помоћ за издавање књига на језицима подјармљених народа, а нарочито:

а) Дати потребна новчана средства западним издавачким предузећима (Издавачко предузеће Кембричког универзитета и "Прес Инверсите де Франс") за издавање књига о култури поробљених народа.

б) Дати кредите избегличким установама за издавање научних и школских књига (Пример: Краљевска Румунска Задужбина и Пољска Библиотека у Паризу).

ц) Помоћ избегличкој штампи, новинама и часописима, а нарочито онима чији је циљ одржавање националне традиције и културе.

14. Помоћ избеглицама интелектуалцима.

У овом погледу Конференција даје за пример (I) Шведску, која је установила за избеглице интелектуалце већи број плаћених положаја, као што су асистенти на универзитетима, и чак омогућила избеглицама да врше лекарску праксу после само једне

године допунских студија у Шведској. (II) Француску, где је "Национални Центар за Научно истраживање; (III) "Амерички Национални Комитет за Слободну Европу" који је установио Средње-европски Центар за Изучавање", у Њујорку и "Слободни Европски Колеџ" у Штрасбургу.

Конференција изражава жељу, да и остале западне земље поступе на исти начин и предлаже:

а) Да се на западним универзитетима оснују катедре и центри за изучавање културе подјармљених народа (као у Француској);

б) Да се новчано помажу избеглице научници, који су допринели развоју западне културе;

ц) Да се новчано помогну избегли интелектуалци, који ће одржавати предавања међу својим сународницима, а који ће имати за дужност васпитање одраслих.

д) Да се примају бивши чиновници, сада у избеглиштву, у међународне установе и националне организације, као што су Центри за документацију, новинарске агенције итд.

е) Да јавне и приватне установе Запада потпомогну удружена избеглих писаца и уметника.

Најзад, да би се детаљније проучило питање практичног начина да се помогну избегли интелектуалци, Конференција изражава жељу, да Европски Културни Центар у Женеви, у тесној сарадњи са Избегличким Одбором за Културну Акцију, припреми и сазове идућег пролећа у Паризу конференцију избеглих интелектуалаца из свих подјармљених земаља Европе.

ДЕКЛАРАЦИЈА, ПОРУКА И РЕЗОЛУЦИЈА ОМЛАДИНЕ

Ми, избегли омладинци из Средње и Источне Европе, изјављујући свечано да посвећујемо свој живот и рад слободи наших поробљених земаља у оквиру Уједињене Европе, која једино може зајамчити личну слободу, људско достојанство и социјалну безбедност нашој несрећној генерацији, обраћамо се вама, браћо и сестре, поруком наде и охрабрене.

- 32 -

Ово је наша порука:

Млади мученици у затворима и концентрационим логорима, будите уверени, да су ваше патње записане златним словима у историји борбе човечанства за бољи свет.

Млади сељаци у ропству на колхозима, лишени плодова свога рада, знајте да ће земља бити опет ваша кад будете повратили слободу.

Млади радници, које свемоћна тоталитарна држава експлоатира не милостиво у корист ваших угњетача, не заборавите, да ћете у слободној демократији радити за благостање вашег народа и вас самих.

Млади студенти и интелектуалци, који сте данас предмет туђинске и непријатељске индоктринације, немојте губити веру у културу и традиције Европе, које једине могу да вам зајамче слободу мишљења.

Млади војници, узети у војску за ствар која вам је одвратна, ми знамо на чијој сте ви страни.

Млади хришћани, помислите да живите под безбожничким и материјалистичким режимом, ви знате шта то значи, нарочито за ваше васпитање.

То је што ми имамо да кажемо вама, који носите на својим плећима главни, херојски и трагични терет борбе за душу омладине у Европи. У овој борби све ће бити решено.

Наша порука била би непотпуна, ако не бисмо искористили прилику коју нам пружа ова Конференција, организована у пуној сагласности од стране политичких вођа подјармљеног Истока и слободног Запада, да изјавимо следеће:

И данас, под неиздржљивим и страшним притиском, омладина наших поробљених земаља остала је верна себи и није се дала завести. Али време ради у корист непријатеља. Одрасла, старија генерација ће нестати. Мисли ли она довољно о онима, који треба да је замене?

- 33 -

УВОД У РЕЗОЛУЦИЈУ

Ми који живимо у слободи имамо тешку дужност, али и широке могућности да говоримо у име изгубљене, несрећне генерације, коју ми претстављамо у слободном свету. Слаби сами по себи, ми дижемо свој глас тражећи, да нас ова Конференција угледних европских вођа помогне да узмемо учешћа које нам припада у припремама за будућу Европу, слободну, независну и уједињену.

РЕЗОЛУЦИЈА

Имајући све ово у виду, ми позивамо делегате на овој окупштини, да прихвате и помогну наш хитан захтев упућен Одбору за Средњу и Источну Европу да се образује сталан Омладински Одбор од избеглих омладинаца из Средње и Источне Европе, у коме ће учествовати и омладина са Запада, а са следећим циљевима:

1. Да буде тумач младе генерације у избеглиштву.
2. Да буде у додиру са омладином у поробљеном делу Европе.
3. Да ради на остварењу европског јединства у сарадњи са организацијама истих идеја у Европи и у слободном свету.
4. Да сузбија покушаје комуниста да исквари свест омладине у слободном свету.

oooooooooooo

По пријему резолуција Претседник је дао реч Претседнику Хришћанско-демократске Међународне Уније, Монсењеру Кези Хорвату, који је изложио стање вера у земљама под комунизмом и сретства којим ће се извести пуна обнова после ослобођења. Истакао је духовне вредности које хришћанска демократија хоће да обезбеди као темељ будућег поретка слободне Европе.

Конференција је закључена манифестационим збором 24 јануара увече у Ројал Алберт Хол-у, у коме има места за пет хиљада учесника. Дворана је била пуна. Претседавао је Л.С.Емери, који је под-

- 34 -

вукао значај одржане Конференције у борби против комунизма. Био је већи број говорника, који су сви изразили задовољство због успеха Конференције. Понова су говорили претставници три енглеске политичке партије, Артур Гринвуд за лабуристичку странку, Леди Бонам-Картел за либералну странку и Ђулиан Емери у име младих конзервативаца и Рандолф Черчил. За време говора овог последњег дошло је до нереди, зато што је он, говорећи о подјармљеним земљама, пропустио да помене Југославију и био на то упозорен узвицима из публике. Он је одговорио: "Да, знам да је Југославија комунистичка земља, али ми је ипак мило што није потчињена Совјетима". За време његовог говора настале су препирке на галеријама између комуниста и присталица Мозлијевих.

Од делегата су у име подјармљених држава говорили гроф Њ. Рапчиноки (Пољак), Монсењер Бела Варга (Мађар), Андре Филип (Француз) и у име Међународне Селачке Уније С. Миколајчик.

НАШИ ПРЕТСТАВНИЦИ У ОДБОРУ ЗА ЦЕНТРАЛНУ И ИСТОЧНУ ЕВРОПУ

Од почетка, одмах приликом оснивања европског покрета у Лондону, били су позвати на сарадњу неки од оних наших виђенијих политичара, који су живели у Лондону: бивши претседник владе Слободан Јовановић, бивши претседник владе Божидар Пурић, бивши потпретседник Др. Јурај Њрњевић, бивши министар на страни Двакумовић и Др. Њухар, бивши претседник социјалистичке странке Др. Топаловић и сви остали, који су били позвати на Конференцију и чија имена наводимо међу делегатима.

У ужем извршном одбору су радили: проф. Слободан Јовановић као потпретседник одбора, Др. Јурај Њрњевић и Др. Алојзије Њухар као чланови.

После проширена активности одбора и после отварања посебног надлежства у Паризу, изведена је била реорганизација комисије за Централну и Источну Европу у години 1951. Том приликом је било установљено, да ће Југославија имати у извршном одбору три стална члана и изабрани су били на та места проф. Слободан Јовановић, Др. Јурај Њрњевић и Др. Миха Њрек. За потпретседнике комисије били су изабрани за годину 1951 проф. Слободан Јовановић и Др. Јурај Њрњевић, а у 1952 години улази Др. Њрек као потпретседник, јер се ове функције мењају сваке пола године.

ЗНАЧАЈ ЛОНДОНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ

О значају избегличке Конференције у Лондону мишљена су различна и с обзиром на састав делегација и у погледу примљених резолуција. Међутим сва мишљена која су објављена у западној штампи, која се потврђују одјецима иза комунистичке Гвоздене Завесе, сагласна су у следећим тачкама:

1. Значај лондонског састанка је у томе, што је сазван у енглеској престоници, што је сазван у тако широком обиму и што му је став, који је енглеска влада заузела према њему, дао у неку руку полузванични карактер. Нарочити значај има сакат да се енглеска влада, која је у дипломатским односима са владама иза Гвоздене Завесе и тргује са њима, хтела идентификовати са Конференцијом сазватом у циљу да се припреме планови за рушење тих влада. То је значајно за развој европске ситуације и допушта наду, да се дан ослобођена подјармљених народа тим више ближи, у колико велике демократије енергичније наступају против диктатуре комунизма. Ако се истакне, да су се овој јавној манифестацији енглеске владе придружиле вође све три политичке партије, велики број сенатора и посланика европских парламената, онда је утисак који се добија од овог лондонског састанка оптимистичнији.

2. Други је значај у резолуцијама. У раду на припромању Конференције главна пажња била је посвећена питању, како да се сруши совјетска доминација у Европи, која је одговорна за све несреће. И на самој Конференцији почело је да преовлађује мишљење да ће све бити у реду, чим се совјетска неман uklони са европског хоризонта. Али у току дебате видик се је проширио и резолуције показују, да су делегације правилно схватиле, да је право име нашега непријатеља **к о м у н и з а м**, без обзира на то каква маске он ставља на своје лице. Проблем ослобођена није толико политички проблем, колико проблем сазнања, да је комунизам као духовни покрет рушилац европске културе и да њега треба као идеологију што пре зауставити и уништити. После тога све зло од политичке моћи комунизма престаће само по себи. То сазнање дошло је до изражаја у резолуцијама, које су уперене не толико против Совјетске Русије, колико против комунизма уопште. Борбени фронт створен на Лондонској Конференцији постао је од чисто политичког један културни фронт. На тај начин учињен је велики корак унапред на путу ка истинском ослобођењу Европе, коју ће "само истина ослободити....." Не треба сматрати као самохвалисање, кад се каже, да за то посебна заслуга припада претставни-

- 36 -

цима наше државе.

3. Трећи значај Лондонске Конференције тиче се наше земље. Данас се може отворено рећи, да је у почетку преовлађивало гледиште да се, с обзиром на специјалне односе између западних великих сила и комунистичких властодржаца у Југославији, не допусти приступ на Конференцију југословенској делегацији. Што се више Конференција приближавала, све је јасније било, да се ово не сме догодити. Најзад је решено, да се делегација прими са истим правима као и све друге делегације. Енглески министар, који је овторио Конференцију, поздравио је и нашу државу као и све друге државе. Такође је у свом поздравном говору пожелео и њој, да поврати слободу испод комунистичког јарма, као што је то пожелео свакој другој држави и свима народима иза Гвоздене Завесе.

И ако Национални Комитет за Слободну Европу сноси трошкове за издавање "Прегледа", то не значи да мишљења изнесена у чланцима и коментарима треба да изражавају погледе и смернице тога Комитета.

Одговорни Уредник: Др. Миха Крек.

THE NATIONAL COMMITTEE FOR A FREE EUROPE, INC., is a group of private citizens who have joined together for direct action to restore and strengthen man's most valued possession — freedom.

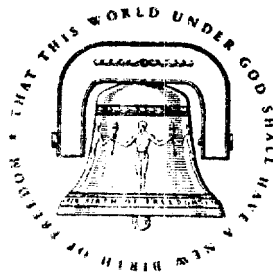
In its fight against the forces of Communism, the Committee has as its active allies, exiled democratic leaders from Eastern Europe. Through endowments and through the Crusade for Freedom campaigns, the National Committee for a Free Europe has been able to set up and expand the facilities of its broadcasting division, Radio Free Europe.

The Committee's Research and Publication Service supplements Radio Free Europe's activities by disseminating news about the Iron Curtain countries in English and in the Eastern European languages. The primary purpose of the bulletins, prepared by the national Research and Information Centers, is to inform interested exiles all over the world about what is happening in their native lands under Communist rule. Accurate information is a fundamental weapon in the fight against the Big Lie of Communism.

STAT

CROATIAN
REPORT ON YUGOSLAVIA
PREGLED

I SPOZNAT ĆETE ISTINU,
I ISTINA ĆE VAS OSLOBODITI (IVAN 8 - 32)

STAT

RESEARCH AND PUBLICATION SERVICE
YUGOSLAV R. I. C.

NATIONAL COMMITTEE FOR A FREE EUROPE, INC.

110 West 57th Street, New York 19, New York

NATIONAL COMMITTEE FOR A FREE EUROPE
RESEARCH AND INFORMATION CENTER
110 West 57th Street, New York, N.Y. USA

" R E V I E W "

YUGOSLAV - CROATIAN

" P R E G L E D "

Petar Preradović :

Sjajna vila našeg roda
Glasi amo iz tihana :
Zora puca, bit će dana.

God. III.

15. ožujka 1952.

Broj 3.

K A Z A L O :

UVOD	1
TKO JE PRISUSTVOVAO KONFERENCIJI	5
TOK SASTANKA	14
POZDRAVNI GOVOR MINISTRA MACMILLIANA	14
GOVOR DR. JURJA KRNJEVIĆA	14
DRUGI GOVOR MACMILLIANA	19
REZOLUCIJE :	
UVOD	21
I. POLITIČKA	22
II. GOSPODARSKA	23
III. O POLJODJELSTVU	25
IV. SOCIJALNA	27
V. ZA ZAŠTITU IZBJEGLICA	30
VI. O KULTURI:	
Jedinstvo	31
Pomoć zarobljenim narodima	32
Pomoć izbjeglicama	33
VII. DEKLARACIJA, PORUKA I REZOLUCIJA OMLA- DINE	35
ZNAČAJ LONDONSKE KONFERENCIJE	37

Ožujak, 1952. god.

Ovaj je broj " Pregled-a " posvećen konferenciji političkih izbjegličkih skupina i istaknutih emigranata, koja je zasjedala u Londonu od 20. - 24. siječnja 1952. god. pod pokroviteljstvom engleske vlade.

Sastanak je sazvao srednjo i istočnoevropski odsjek Evropskog Pokreta / Central and Eastern Commission of the European Movement /.

Ovaj je pokret osnovan na poticaj predsjednika engleske vlade Winstona Churchilla - a, odmah nakon rata, okupivši već u početku sve države s ove strane t. zv. Željeznog zastora. Prvi veći sastanak-kongres toga pokreta održan je bio 1948. godine u Haagu, Holandija, gdje su se kraj zastupnika slobodnih država našli također i neki istaknuti ljudi iz redova političkih emigranata zemalja pod komunizmom. Točnije rečeno ovi posljednji prisustvovali su kao promatrači. Na tom je kongresu donešena rezolucija o uspostavi i sazivu posebne evropske skupštine / European Assembly /, posebnog evropskog parlamenta. Ta se zamisao u vremenu koje je slijedilo i ostvarila. Prvim članovima Evropskog Pokreta bili su razne organizacije, koje su po svom programu težile k ostvarenju Ujedinjene Evrope. Medjutim u Haagu je bilo zaključeno, da se članstvo proširi i to tako, da se u svakoj državi s ove strane željeznog zastora ustanove narodni odbori, koji bi u svom djelokrugu širili zamisao Ujedinjene Evrope. Ali i organizacije političkih izbjeglica htjele su biti zastupane, ističući, da je nemoguće ili barem pogrešno okupljati i organizirati samo slobodni dio Evrope, a na onaj dio pod komunizmom zaboraviti. Stoga su i izbjeglice počeli ustanovljavati svoje narodne odbore, nastojeći postati članovima Evropskog pokreta.

Kongresu u Haagu slijedila je 1949. godine konferencija u Bruxellesu; tamo se je unutrašnja i vanjska organizacija Evropskog Pokreta još snažnije razgranala i učvrstila. Tamo su također i izbjegličke skupine bile zastupane, ističući javno svoje želje. Na tom se kongresu zapravo pokrenula zamisao o primanju zarobljenog dijela Evrope u potpuno ravnopravno članstvo Evropskog Pokreta. Poteškoća je bila u

- 2 -

pronalaženju tehničke forme, kako to izvesti, kad je Evropski Pokret organizacija sa isključivo takovim članovima, koji predstavljaju slobodni dio Evrope. Ali, ipak našlo se puta i načina, pa je i ta ideja ostvarena.

U tu se svrhu na poticaj bivšeg i sadašnjeg engleskog ministra Harold MacMilliana i poznatog industrijalca i čovjekoljuba majora Edvarda Beddingtona-Behrensa, u Londonu sastala skupina političkih emigranata, koji su po narodnosti, svojim svjetovnim, političkim i socialnim nazorima uglavnom predstavljali sve slojeve izbjeglica iz od komunističkih potlačenih zemalja. Ovaj se je sastanak pretvorio u stalnu komisiju, koju je onda Evropski Pokret uzeo pod svoje okrilje. I tako su 1949. godine emigrantske skupine, okupljene u okviru Srednjo i Istočnoevropskog Odbora ili kao što službeni naziv : Central and Eastern Commission of the European Movement glasi bile preko tog Odbora primljene u organizaciju Evropskog Pokreta, dobivši na taj način mogućnost predlaganja i traženja u Strazburgu, gdje je sada sjedište ostvarene Skupštine Evropskog Pokreta.

Nakon toga je Srednjo i Istočnoevropski Odbor marljivo radio u Londonu, gdje mu je bilo sjedište, a također i u Parizu, gdje se nalazi sjedište kontinentalnog pododбора. Uz istaknute pojedince, čija je suradnja od dragocjene važnosti u izradjivanju nacrtu za budućnost ovog nastojanja, u Odbor su bile primljene i razne organizacije izbjeglica političkog karaktera za koje se drži, da po svojim predratnim tradicijama imaju pravo govoriti u ime svojih naroda, iako su od njih već dugi niz godina odjeljene.

U okviru svog nastojanja Odbor je izradio i kasnije izdao jednu brošuru u kojoj se raščlanjuju gospodarska pitanja budućnosti i traže putevi za rješavanje istih u duhu i sa sredstvima demokracije, kad se srednja i istočna Evropa oslobodi od komunizma. U toku 1950 i 1951. god. održano je bilo dosta sastanaka, kako u Londonu / Westminster /, tako i u Parizu te u Strasburgu, gdje se je Odbor posebno istaknuo ne samo dostojanstvenim nastupom svojih predstavnika, nego također i vrijednošću svojih prijedloga, kao i iskrenom suradnjom svih istaknutih izbjegličkih političkih ustanova.

- 3 -

Odbor ima danas preko Evropskog Pokreta direktnu vezu s Evropskim Savjetom u Strasburgu, pošto je odredjen posebni odbor u svrhu održanja stalne veze. Zaključak kojega je u tom pogledu donio Evropski Savjet kaže, da je zadaća tog Posebnog Odbora / Special Commission / : " zastupanje interesa svih evropskih naroda, koji nisu predstavljani u Evropskom Savjetu ". Predsjednik te komisije / odbora / pri Evropskom Savjetu je već spomenuti engleski ministar Harold MacMillan. Prema tome, u njegovim je rukama koncentrirano vrhovno zastupanje svih interesa izbjegličkih skupina i organizacija, okupljenih u Srednjo i Istočnoevropskom Odboru, kao i vrhovna punomoć Evropskog Savjeta slobodnih naroda, da se u njegovo ime stara za interese zarobljenih zemalja, te da u uskoj suradnji poveže oba ova dijela Evrope u zajedničkom nastojanju k ostvarenju jedne Ujedinjene Evrope. U tom je duhu prošloga svibnja u Strasburgu bila prihvaćena rezolucija Posebnog Odbora / Special Committee / Evropskog Savjeta, koja između ostaloga ističe :

" Države, koje su ustanovile Evropski Savjet, učinile su to s namjerom da isti obuhvati čitavu Evropu, pa su stoga ostavile otvorena vrata i za druge države. Savjetodavna Skupština / Consultative Assembly / je povrh toga ustanovila Posebni Odbor / Special Commission /, kojemu je stavila u dužnost, da stalno upozorava na jedinstvo, koje treba tek postići, te da brižno prati interese svih evropskih naroda, koji još nisu začlanjeni u Evropskom Savjetu. Prema tome, ovaj je Poseban Odbor simbol evropskog jedinstva. U tom je i težište i smisao ove velike zamisli.

Ako je dakle Evropa stvarno jedna i nedjeljiva i ako je dobro, da se načelo o evropskom jedinstvu sačuva, onda treba sve ono što je dovelo do cjepanja Evrope u dva dijela i što se pod skupnim imenom - željeznog zastora - **sovs**, smatrati kao zapreku, koja se ne može dovesti u sklad s jedinstvom Evrope. Stoga Evropski Savjet nikako ne može pristati na podjelu Evrope.

/ U nastavku Rezolucija navadja mjere, koje bi trebalo poduzeti, da bi se što

- 4 -

prije ostvarilo jedinstvo Evrope. Rezolucija spominje i sva sredstva kojima se komunisti služe u uništavanju evropske kulture i narodne prošlosti /, a onda nastavlja :

Stoga neka Evropski Savjet smatra čuvanje i daljnji razvoj kulturnog bogastva i kulture naroda, kojima je komunistička diktatura nametnuta, kao svoju prvu i najvažniju dužnost. To se dijelo može uspješno izvršiti jedino pomoću političkih emigranata, koji žive u demokratskim državama. "

Ta je rezolucija otvorila put i omogućila sudjelovanje Srednjo i Istočnoevropskom Odboru u Londonu s Posebnim Odborom u Strasburgu. Započela je intenzivna izmjena misli i pogleda te studijskog gradiva.

Konferencija, koja je održana u Londonu od 20. do 24. siječnja ov. god. predstavlja vrlo značajan korak na putu, da se pitanje oslobodjenja zarobljenih naroda stalno podržava u svijesti slobodne Evrope, kao i u pravcu mobilizacije emigrantskih i ostalih stručnjaka u pripremanju planova za veliko dijelo obnove, po oslobodjenju od komunizma. Od strane vodstva Srednjo i Istočnoevropskog Odbora, ovoj su konferenciji bila namjenjena dva glavna zadatka, i to :

- a.- pripremiti u okviru evropske zajednice za sve odnosne države konstruktivne nacerte u cilju političke i gospodarske obnove, i
- b.- poduzeti sve što se smatra potrebnim, da se medju zapadno-evropskim narodima sačuva živa svijest, po kojoj slobodni dio Evrope nikad ne smije dopustiti, da današnje robstvo iza " željeznog zastora " ostane.

O konferenciji objavljujemo one podatke, koji su najvažniji i od trajne vrijednosti, a za koje smatramo da će naše čitatelje u toliko zanimati što im ovi događaji s razlogom mogu podržavati vjeru i nadu da se približava čas oslobodjenja.

- 5 -

Prijateljski savjeti Sjedinjenih Američkih Država a naročito njena dragocjena gospodarska i vojna pomoć daju ovom nastojanju Evrope-same solidnu podlogu.

Od prvog početka predstavnici Hrvata, Srba i Slovenaca učestvovali su u radu Srednjo i Istočnoevropskog Odbora. 1951. godine, kad je bio ustanovljen Izvršni Odbor, zaključeno je bilo, da će svaku državu u odnosnom odboru predstavljati po dva podpredsjednika. Ali, je za Jugoslaviju učinjena iznimka od tog načela, tako, da je ona u Izvršnom Odboru zastupana stalno sa tri predstavnika, od kojih su dva podpredsjednika. Hrvatski, slovenski i srbski predstavnici na podpredsjedničkim mjestima izmjenjuju se svakih šest mjeseci. Od 1. siječnja ov. god. u podpredsjedništvu se nalaze gg. Dr. Juraj Krnjević i Dr. Miha Krek.

o o o O o o o

TKO JE PRISUSTVOVAO KONFERENCIJI ?

Na konferenciju, kojoj je predsjedavao bivši engleski ministar i prokušani prijatelj naroda Jugoslavije L. S. A m e r y , sudjelovale su sljedeće organizacije i istaknuti pojedinci :

EVROPSKI POKRET, članovi izvršnog odbora :

Paul Henri S p a a k , bivši ministar predsjednik Belgije, predsjednik Evropskog Pokreta,

Dr. J. H. R e t i n g e r /Poljak/, glavni tajnik Evropskog Pokreta,

Andre P h i l i p /Francuz/, predsjednik Socijalističkog Pokreta za uspostavu Sjedinjenih Država Evrope,

Rene B o e l , predsjednik Evropske Lige za gospodarsku suradnju, blagajnik Evropskog Pokreta,

Major Edward B e d d i n g t o n B e h r e n s /Englez/, predsjednik Srednjo i Istočnoevropskog Odbora i predsjednik engleske sekcije Evropske Lige za gospodarsku suradnju,

- 6 -

Robert B i c h e t /Francuz/, narodni zastupnik i glavni tajnik " Nouvelles Equipes Internationales ",
Robert B o o t h b y /Englez/, narodni zastupnik i engleski delegat u Evropskoj Savjetodavnoj Skupštini u Strasburgu,

Henry F r e n a y , bivši francuski ministar, predsjednik Saveza Evropskih Federalista,

Enrique C i r o n e l l i a /Talijan/, glavni tajnik Socijalističkog Pokreta za Sjedinjene Države Evrope,

Lord L a y t o n /Englez/, podpredsjednik Evropske Savjetodavne Skupštine i predsjednik engleskog odsjeka Evropskog Pokreta,

Rene L h u i l l i e r , glavni tajnik francuskog odsjeka Evropskog Pokreta,

Karl W i s t r a n d /Švedjanin/, senator, preds. švedskog odsjeka Evropskog Pokreta,

A l b a n i j a :

Ihsan T o p t a n i , član Narodnog Odbora za Slobodnu Albaniju,

T. Z a v a l a n i , privrednik i pisac,

A u s t r i j a :

Eduard L u d v i g , predsjednik vanjsko-političkog odbora u austrijskom parlamentu,

B e l g i j a :

Jean D r a p i e r , predsjednik belgijskog odsjeka Evropskog Pokreta,

Barunica d' H u y s s e , bivši senator,

Roger M o t z , narodni zastupnik, predsjednik Liberalne Stranke Belgije,

Etienne de la V a l l e e P o u s s i n , senator, podpredsjednik Posebnog Odbora u Evropskoj Savjetodavnoj Skupštini u Strasburgu,

B u g a r s k a :

Dr.G.M. D i m i t r o v , predsjednik Bugarskog Narodnog Odbora, predsjednik Bugarske Zemljoradničke Stranke, glavni tajnik Medjunarodne Seljačke Unije,

Prof.N. D o l a p č i j e v , bivši poslanik u Londonu,

- 7 -

Prof. E. P e t k o v , poslovođeći predsjednik
Socialističke Stranke,
Eugenij S i l i j a n o v , bivši diplomat,
V. J u r u k o v , bivši poslanik u Bruxellesu,

Č e s k a i S l o v a č k a :

S. B e l l u s , bivši narodni zastupnik, pripad-
nik Slovačke Demokratske Stranke,

V. B e r n a r d , glavni tajnik Socialističke
Unije za Srednju i Istočnu Evropu, bivši narodni za-
stupnik,

Martin K v e t k o , bivši narodni zastupnik
Slovačke Demokratske Stranke,

S. O s u s k i , bivši poslanik u Parizu, sada
profesor u Americi, Slovak,

E. R e h a k , novinar, član Česke Pučke Stranke,
Hubert R i p k a , bivši ministar u posljerat-
noj Benešovoj vladi, pripadnik Benešove Narodno-socia-
lističke Stranke,

T. S a b o , narodni zastupnik, član Slovačke St-
ranke Slobode,

Jan S t r a n s k y , bivši narodni zastupnik,
član Narodno-socialističke Stranke,

Jaroslav S t r a n s k y , bivši ministar, član
Narodno-socialističke Stranke,

Gđja. M. T u m l i r o v a , bivši narodni zasu-
pnik, član Česke Agrarne Stranke,

Miloš V a n e k , privrednik, član Socialističke
Stranke,

D a n s k a :

Frode J a c o b s o n , narodni zastupnik, pred-
sjednik danskog odsjeka Evropskog Pokreta,

E. s t o n s k a :

T. K i n t , blagajnik Slobodnog Estonskog Selja-
čkog Saveza, bivši ravnatelj Estonske Seljačke Komore,

August R e i , predsjednik Estonskog Narodnog
Odbora, bivši ministar predsjednik,

V. R a u d , bivši diplomat, privrednik,

L. V a h t e r , bivši narodni zastupnik,

A. V a r m a , podpredsjednik Estonske Liberalne
Unije,

- 8 -

F r a n c u s k a :

General B e t h o u a r t , bivši francuski visoki povjerenik u Austriji,
Rene C o u r t i n , predsjednik francuskog odsjeka Evropskog Pokreta, profesor pravnog fakulteta,
E. Giscard D' E s t a i n g , podpredsjednik Evropske Lige za gospodarsku suradnju,
Gerard J a q u e t , narodni zastupnik Socijalističke Stranke,
Gđja. Germaine P e y r o l e s , bivša podpredsjednica Narodne Skupštine,
Ernest P e z e t , senator, podpredsjednik vanjsko-političkog odbora u Savjetu Francuske Republike,
Paul R e y n a u d , bivši predsjednik vlade, narodni zastupnik,

N j e m a č k a :

Prof. Herman B r i l l , predsjednik njemačkog odsjeka Evropskog Pokreta, narodni zastupnik,
Fritz E r l e r , narodni zastupnik Socijalističke Stranke,
Grof H. J. M a t u s c h k a , bivši diplomat,
H. J. von M e r k a t z , član Njemačkog Savjeta Evropskog Pokreta,
E. P a u l , narodni zastupnik, izaslanik u Savjetodavnoj Skupštini u Strasburgu,
Karl G. P f l e i d e r e r , narodni zastupnik, član Posebnog Odbora Savjetodavne Skupštine u Strasburgu,
Johannes S e m l e r , narodni zastupnik,

M a d j a r s k a :

Baron G. A p o r , bivši poslanik kod Svete Stolice,
Paul A u e r , bivši poslanik u Parizu, član Mađarskog Narodnog Savjeta,
G. B a k a c h - B e s s e n y e y , bivši poslanik u Beogradu,
Bela B o k o r , bivši diplomat,
G. D e s s e w f y , bivši diplomat,
Jules G e s z t e s i , bivši diplomat,
Victor K r u c h i n a , bivši diplomat, član Socijalističke Stranke,
Denis N e m e s t o t h y , bivši diplomat,

- 9 -

A. R a d w a n s z k i , bivši glavni tajnik Ma-
darske Narodne Banke, podpredsjednik Luteranske Lige,

A. U l l e i n - R e v i c z k y , bivši poslanik
u Švedskoj,

Monsignor Bela V a r g a , bivši predsjednik pa-
rlamenta, predsjednik Mađarskog Narodnog Odbora,

I t a l i j a :

Altiero S p i n e l l i , predsjednik Talijans-
kog Federalističkog Pokreta,

Paul T r e v e s , narodni zastupnik, izaslanik
u Savjetodavnoj Skupštini u Strasburgu,

L e t o n s k a :

M. B u k s s , član Letonskog Središnjeg Savjeta,
predsjednik Kršćansko-demokratske Stranke,

Prof. M. Č a k s t e , bivši član Najvišeg Držav-
nog Sudišta, član Izvršnog Odbora Letonske Liberalne
Stranke,

Bruno K a l n i n s , predsjednik Socialističke
Stranke, bivši narodni zastupnik,

I. M a n s e n s , bivši diplomat,

Charles Z a r i n e , poslanik u Londonu,

L i t v a :

S. B a c k i s , bivši diplomat,

B.K. B a l u t i s , poslanik u Londonu,

M. B r a c k a s , član Vrhovnog Litvanskog Naro-
dnog Savjeta,

V. S i d z i k a u s k a s , bivši ministar vanj-
skih poslova,

N i z o z e m s k a :

K.J. H a h n , sveučilišni profesor,

W. V e r k a d e , predsjednik Socialističke Stra-
nke, član vanjsko-političkog odbora Savjeta Crkava,

Koos V o r r i n k , bivši predsjednik Socialis-
tičke Stranke,

N o r v e š k a :

H. S m i t h - I n g r r e t s e n , narodni zas-
tupnik, predsjednik Norveškog Odsjeka Evropskog Pokreta,

- 10 -

P o l j s k a :

A. A d a m c z y k , bivši predsjednik Željezničkog Strukovnog Saveza, član Socialističke Stranke,

F. B i a l a s , glavni tajnik Središnjeg Odbora Socialističke Stranke,

T. B i e l o c k i , predsjednik Narodne Demokratske Stranke,

J. B l o c h , odvjetnik, član Socialističke Stranke,

A. C i o l k o s z , podpredsjednik Središnjeg Odbora Socialističke Stranke,

A. D a r g a s , tajnik Poljskog Političkog Odbora, član Narodne Demokratske Stranke,

Prof. W. F o l k i e r s k i , bivši ministar, član Narodne Demokratske Stranke,

Prof. S. G l a s e r , bivši poslanik u Bruxellesu, podpredsjednik Izvršnog Odbora Poljske Kršćanske Radničke Stranke,

S. G r o c h o l s k i , član Poljskog Političkog Savjeta,

Z. J o r d a n , član Poljskog Političkog Savjeta,

S. K o r b o n s k i , podpredsjednik Poljskog Političkog Savjeta, bivši član ratne ilegalne vlade u Poljskoj,

K. M o r a v s k i , bivši ambasador u Parizu,

S. P i l s u d s k i , predsjednik Poljskog Pokreta Slobode,

Grof E. R a c z y n s k i , bivši ministar vanjskih poslova i ambasador u Londonu,

E. S o j k a , član Poljskog Političkog Savjeta, pripadnik Narodne Demokratske Stranke,

Z. S t y p u l k o w s k y , predsjednik Poljskog Saveza Federalista,

Prof. Z. L. Z a l e s k i , pisac,

G. Z d z i e c h o w s k i , predsjednik Izvršnog Odbora Poljskog Političkog Savjeta, bivši ministar,

R u m u n j s k a :

Emile C i u r e a , bivši diplomat,

G. C o n s t a n t i n e s c u , bivši diplomat, predstavnik Rumunjskog Narodnog Savjeta u Londonu,

Grigore G a f e n c u , bivši ministar vanjskih poslova,

Dinu H i o t t , bivši poslanik u Parizu,

G. J o n e s c u , glavni tajnik Saveza slobodnih novinara.

- 11 -

Naum N e a g o e ; član Narodne Liberalne Stranke,

Radu P l e s s i a , privrednik,

Gh. P o p e s c o - B o t o s a n i , bivši glavni ravnatelj rumunjske zrakoplovne industrije,

Virgil S t o i c c i u , član Nezavisne Socijal-demokratske Stranke,

Prof. V. V e n i a m i n , predstavnik Rumunjskog Narodnog Savjeta u Evropi, bivši narodni zastupnik Rumunjske Seljačke Stranke,

C. V i s c i a n u , predsjednik Rumunjskog Narodnog Odbora, bivši ministar vanjskih poslova,

W e l i k a B r i t a n i j a :

Julian A m e r y ml., narodni zastupnik, član Konzervativne Stranke,

L.S. A m e r y , bivši ministar,

Tufton B e a m i s h , narodni zastupnik, predsjednik Posebnog Odbora Savjetodavne Skupštine u Strasburgu,

Lady Violet B o n h a m - C a r t e r , predsjednica Liberalne Stranke, podpredsjednik Udruženja za Ujedinjenu Evropu,

Kanonik John C o l l i n s , kancelar Stolne Crkve Sv. Pavla, predsjednik Kršćanske Akcije,

Clement D a v i e s , predsjednik Parlamentarnog Kluba Liberalne Stranke i predsjednik jednog krila Liberalne Stranke,

Bob E d w a r d s , glavni tajnik Stručnog Saveza radnika kemičke industrije,

Arthur G r e e n w o o d , blagajnik Radničke Stranke, bivši ministar, narodni zastupnik,

Roy H a r r o d , privrednik,

Auberon H e r b e r t , publicist,

Christopher H o l l i s , narodni zastupnik, delegat u Savjetodavnoj Skupštini Evropskog Pokreta u Strasburgu,

Hamilton W. K e r r , narodni zastupnik,

Alexander L o v e d a y , predsjednik Nuffield College-a, bivši predsjednik Gospodarskog Odsjeka Lige Naroda,

N.L.D. M a c l e a n , industrijalac,

Lady R h y s - W i l l i a m s , počasna tajnica Evropskog Pokreta,

John B a k e r W h i t e , narodni zastupnik,

- 12 -

J u g o s l a v i j a :

H r v a t s k a . : Dr.Juraj K r n j e v i ć , b.
podpredsjednik jugoslavenske
vlade, glavni tajnik Hrvatske
Seljačke Stranke,

Prof.Roko M i š e t i ć , na-
rodni zastupnik Hrvatske Selja-
čke Stranke,

Dane P a v i ć , predsjednik
Federacije Hrvatskih Radničkih
Sindikata,

S l o v e n i j a : Dr.Alojz K u h a r , bivši po-
slanik,

Prof.F. S e k o l e c , publi-
cist,

Drago L a v r e n č i ć , eko-
nomist,

S r b i j a : A.G. A v a k u m o v i ć , biv-
ši ambasador, ekonomist,

B. P u r i ć , bivši ministar
predsjednik,

Dr.Živko T o p a l o v i ć ,
predsjednik Jugoslavenske So-
cijalističke Stranke,

Prof.Slobodan J o v a n o v i ć ,
bivši predsjednik vlade,

Konferenciji je prisustvovao i Vane I v a n o v i ć ,
industrijalac i brodovlasnik.

Medjunarodna Kršćanska Unija Srednje Evrope :

Monsignor Joseph K o z i - H o r v a t h , Madjar,
predsjednik Unije, predsjednik Kršćanske Pučke Stranke
Madjarske, bivši narodni zastupnik,

- 13 -

B. B i e g a , Poljak, član Poljske Narodne Demokratske Stranke, bivši tajnik poljskog ilegalnog parlamenta za vrijeme rata,

Medjunarodna Seljačka Unija :

Stanislaw M i k o l a j c z y k , predsjednik Unije, bivši predsjednik vlade Poljske,
G. O s e r e n y e y /Madjar/, privrednik,
V. S v o b o d a /Čeh/, član Izvršnog Odbora Agrarne Stranke,

Liberalna Unija :

Prof. Salvador de M a d a r i a g a /Španjolac/, predsjednik Unije, historičar,

Socialistička Unija Srednje i Istočne Evrope :

Z. Z a r e m b a , predsjednik Unije, bivši član ilegalne ratne vlade Poljske,
E. B e d e , Madjar, bivši poslanik u Londonu,

Srednje i Istočnoevropska Unija u Švedskoj :

H. F e r l i t z , predsjednik /Estonac/,

Medjunarodni Savez Slobodnih Novinara :

B. W i e r z b i a n s k i /Poljak/, predsjednik,
E v r o p s k i S a v j e t / Council of Europe / u Strasburgu :

J.C. P a r i s /Francuz/, njegov glavni tajnik,

Evropska Unija Federalista :

Prof. J. M a n g i n ,

Savez Kršćanskih Radnika, izbjeglica i iseljenika :

E. P o p o v i ć , glavni tajnik Saveza,

P r e d s t a v n i c i O m l a d i n e :

J u g o s l a v i a

H r v a t s k a : Dr. Stanko T o m i ć, delegat,

- 14 -

Dr.S. Kućera , promatrač,
Slovenia : Gdja.D. Lavrenčić ,
Srbija : H. Pašić ,

Promatrači :

Iz Sjedinjenih Država Amerike :

Roger Bull , Warren Fugitt , W.E. Griffith i John F. Leich , izaslanici Američkog Narodnog Odbora za Slobodnu Evropu / American National Council for a Free Europe /,

Predstavnik Ukrajine : Dr.E. Wolynec .

o o * O o o o

TOK SASTANKA

Sastanak je održan u Church House-u, odnosno zbornici anglikanske crkve u blizini Parlamenta i Westminsterke opatiije.

Vijećanje je započelo dne 20.siječnja prije podne govorom Harold MacMillian-a, prvog predsjednika Srednjo i Istočnoevropskog Odbora, koji je sada član engleskog kabineta.

On je u svom pozdravnom govoru kazao :

" Dvije dužnosti imam danas ispuniti. Prva je, da kao predsjednik Odbora za Srednju i Istočnu Evropu pozdravim sve učesnike ove konferencije, što činim od sveg srca.

Esobitim se zadovoljstvom sjećam naše suradnje od početka pa nadalje dok postasmo ovo što smo danas.

- 15 -

Nisam zaboravio naš dug Evropskom Pokretu, Dr. Re-tingeru i svim ostalim prijateljima, jer je ovaj naš današnji sastanak značajan po čitav ovaj Pokret, koji je još pred nekoliko godina tako skromno počeo. Mnogo dugujemo i požrtovnom radu majora Behrensa. Zahvalni smo i našim odborima u Parizu i Londonu, koji su brižno sve pripremili za ovaj sastanak. A prijateljima iz Amerike kličemo : Dobro nam došli ! Posebno smo zahvalni svim onim odličnim muževima, koji su s toli-ko mara i znanja pripremili cjelokupno gradivo, bez kojega konferencija ovakovog opsega nebi bila moguća.

Došao sam ovamo u ime i kao član vlade Mjegovog Britanskog Veličanstva, te Vas u tom svojstvu pozdrav-
ljam sa : Dobro došli u našu prijestolnicu ! Naš mi-
nistar vanjskih poslova posebno me je zamolio, da Vas
i u njegovo ime pozdravim i kažem kolika je i njegova
nada da ova konferencija bude uspješna i plodna.

Naši ciljevi su mnogobrojni. Mi smo nastojali pri-
vući pažnju zapadno-evropske javnosti u pogledu krup-
nog problema izbjeglica. Naši prijatelji u Savjetodav-
noj Skupštini Evropskog Savjeta mnogo su nam pomogli.
Posebno smo nastojali privući pažnju gledom na speci-
alno pitanje izbjeglih intelektualaca. Istina je, da su
mnogi medju njima s tehničkim znanjem primjenjenih na-
uka mogli relativno lako naći odgovarajući posao. Ali
mi smatramo našom velikom dužnošću, da olakšamo život
i onim ljudima, koji proučavaju i druge znanosti. Od iz-
vanredne je važnosti proučavanje književnosti i povje-
sti naroda iza željeznog zastora, kako bi se uzmogla
pripremiti budućnost.

Uspjeli smo uvjeriti Savjetodavnu Skupštinu da
se formira jedan Poseban Odbor, koji će se starati o
interesima onih naroda evropske zajednice, koji još
nemaju svojih predstavnika u Strasburgu. Taj Odbor,
kojemu ja imam čast biti predsjednikom, obavio je do
sada mnogo korisnog posla.

Nadalje, mi smo nastojali usmjeriti k jednom ci-
lju težnje svih predstavnika naroda iz Srednje i Ist.
Evrope, koji žive medju nama. Nastojali smo usredotočiti
njihovu pažnju na mnoge važne zadatke, naime, da objek-
tivno prouče razne gospodarske i socialne probleme, ko-
je će morati riješavati pojedine države ili sve zajed-
no, kad budu slobodno mogle odlučivati svojom sudbinom.
Stoga smo želili njihove poglede usmjeriti k budućno-
sti, umjesto da bi gledali natrag sjećajući se prošlosti.

- 16 -

Mi smo u suradnji sa Evropskim Pokretom stalno propovjedali da se njihove zemlje moraju prožeti svješću o jedinstvu ciljeva i o zajedničkoj tradiciji i sudbini Evrope, ako odnosne zemlje žele da njihova nezavisnost, kad se ostvari, bude uspješna i plodonosna.

Time što smo se sastali na ovoj konferenciji, pokazali smo svijetu, da je Evropa jedna cjelina i da ona ne može ostati vječno podjeljena; nadalje, ovime smo pokazali, da evropski narodi moraju ponovno postati nezavisni i slobodni, ako čovječanstvo želi ići naprijed k korisnom i plemenitom uživanju plodova svog duhovnog napredka, kao posljedica pobjeda nad prirodom. I, konačno, kraj svih zala i nevolja u kojima se danas nalazimo, mi se ipak čvrsto nadamo da će, ako Bog bude htio i uz Njegovu pomoć, naši visoki ideali biti ostvareni, i da će mir zavladatai u Evropi i u čitavom svijetu. "

U toku svog značajnog izlaganja govornik je bio često prekidano znacima odobravanja i na koncu burno pozdravljen od svih učesnika konferencije. Delegati i brojni novinari iskazali su time svoju zahvalnost engleskoj vladi. Govor je bio snimljen i odmah emitiran.

Poslije ministra MacMillian-a govorili su šefovi engleskih parlamentarnih stranaka.

Najprije je ustao i sastanak pozdravio u ime Radničke Stranke njezin podpredsjednik Arthur Greenwood, koji je naglasio da su ideali njegove stranke identični s onima konferencije i njenih učesnika. On je obećao u ime Laburističke Stranke svu pomoć, koju budu u stanju pružiti u pogledu oslobodjenja naroda podjarmljenih od komunizma, a za bolje, demokratsko, uredjenje Evrope.

Zatim je govorio predsjednik Liberalne Stranke Clement Davies, koji je posebno naglasio da se poruči zarobljenim narodima, da ih oni, koji su na slobodi, neće zaboraviti i da se tim narodima reče da ne gube nadu. Slobodni svijet nastaviti će u svojim naporima boriti se da se svakom narodu i svakom pojedincu osiguraju temeljna ljudska prava. " Naša sloboda vrijetiti će mnogo manje sve dotle dok je skupa s nama ne uživaju milijuni ljudi, koji su danas u robstvu " , završio je govornik svoj pozdrav konferenciji.

- 17 -

U ime Konzervativne Stranke govorio je predsjednik konferencije J.S. Amery već u početku i na svršetku sastanka.

Konzervativna Stranka je u stvari i bila budite ljica pokreta za oslobodjenje Srednje i Istočne Evrope i pokretač nastojanja oko ujedinjenja Evrope u jednu snažnu slobodnu jedinicu.

Zatim je niz drugih uglednih osoba pozdravio konferenciju. Govorili su : S. Osuski /Čeh/, belgijski senator De La Vallee-Poussin i R. Courtin /Francuzi/, G. Zdziechowski /Poljak/, C. Visoianu /Rumunj/, Koos Vorrink /Nizozemska/, prof. Herman Brill /Njemac/, Dr. G. Dimitrov /Bugarska/, S. Jovanović /Jugoslavija-Srbin/, T. Zavalani /Albanac/, A. Rei /Estonac/, E. Discard d'Estaing /Francuz/, M. Cakste /Letonac/, V. Sidzikauskas /Litvanac/, Jean Drapier /Belgijanac/, Dr. Alojz Kuhar /Jugoslavija-Slovenac/, M. S. Mikolajczyk /Poljak/, u ime Medjunarodne Seljačke Unije/, M. Salvador de Madariaga /Španjolac/, senator Karl Wistrand /Švedjanin/, B. Wierzbianski /Poljak/, u ime Medjunarodnog Saveza Slobodnih Novinara/, Julian Amery, sin u ime Konzervativne Omladine. On je istaknuo kako je engleska omladina ponosna na to, da se konferencija drži u engleskoj prijestolnici, te da je upravo u Engleskoj bio podignut barjak ovom nastojanju, kad je bila ustanovljena organizacija Evropskog Pokreta.

Predstavnik Hrvatske :

GOVOR DR. JURJA KRNJEVIĆA

" Kao podpredsjednik Komisije za Srednju i Istočnu Europu aktivno sam sudjelovao u pripremama ovoga kongresa. U vezi toga, što je pripremljeno za kongres, želim naglasiti, da je spremljeno više izvještaja, u kojima se nalaze preporuke, što da se čini u našim zemljama, kada budu oslobodjene današnjega jarma. U tim izvještajima ima dobrih ideja, koje mogu biti vrlo korisne kao programi i preporuke za naš budući život. Ali u njima nije mnogo rečeno o političkim pitanjima, a po momu mišljenju za sredjenje prilika u našem dijelu Evrope nakon oslobodjenja od prvotne je važnosti naći zadovoljavajuće rješenje; prije svega drugoga, za političke probleme.

- 18 -

" Mi smo dnevni svjedoci, kako se svuda u svijetu, u svakoj zemlji vodi borba, tko će držati vlast u svojim rukama. Zašto ? Zato, jer o onima, koji vladaju jednom zemljom i o njihovom držanju ovisi cjelokupna politika zemlje, ovisi i njezina gospodarska i socijalna i prosvjetna politika.

" Zašto ja mislim, da nije dosta izraditi samo gospodarski program, ili napisati socijalni program, nego je potrebno govoriti o javnim ustanovama, o ustanovama javnog života, o vladavini kakovu mi hoćemo, da bude uvedena u našim zemljama, da bi programi, gospodarski i prosvjetni, mogli u istinu biti provedeni u život.

" Mi smo svi za slobodu. Svi smo mi protiv tiranije. Međutim, sloboda može biti zajamčena samo u onoj zemlji, kojom vladaju slobodno izabrani predstavnici naroda. Programi nama ovdje predloženi mogu biti provedeni samo u slobodi. Sloboda može biti osigurana samo u demokraciji, zato po mom mišljenju strašno je važno, da mi ne govorimo samo o gospodarskom, socijalnom i kulturnom programu, nego mi čini važno - možda i još važnije nego li raspravljati te probleme - reći, da smo mi nedvojbeno za demokratske vladavine, da one budu uspostavljene iza rata, točnije rečeno, iza oslobodjenja u našem dijelu Europe.

" Potrebno je izričito reći našim narodima i zato, jer su - kako mi svi vrlo dobro znademo - nedemokratski režimi vladali manje više u svim zemljama našega dijela Europe.

" Mi moramo nedvomisleno reći, da smo za demokraciju i da nemamo ništa zajedničkoga s možebitnim pokušajima uspostava predratnih režima.

" To je jedna politička stvar, koju smatram vrlo važnom. S Vašom privolom, gospodine predsjedatelju, želim svratiti pažnju na još jednu političku stvar, koja je od velike važnosti, i koju ne smijemo izgubiti iz vida u raspravi samo o gospodarskim i socijalnim problemima, a to je problem jednakosti naroda, što žive u našem dijelu Europe. Mi se svi slažemo u tom, da je nužna sloga i suradnja među narodima našeg dijela Europe i u interesu je nas samih i u interesu Europe kao cjeline. To pak može postojati samo ondje među narodima, gdje među njima vlada međjusobna snošljivost i jednakost.

" Mi međutim ne smijemo zaboraviti, da su u našem

- 19 -

dijelu Europe postojali gospodojući narodi / " master peoples " / i potlačeni narodi / " oppressed peoples " / i da između gospodojućih naroda i potlačenih naroda ne može nikada doći do sloge i suradnje. To je razlogom, zašto ja želim svratiti pažnju na tu vrlo važnu političku činjenicu, koju ne smijemo izgubiti iz vida u raspravi o našim izvjestajima i kod glasovanja o našim rezolucijama.

" Moje je duboko uvjerenje, da samo na načelima demokracije, u međusobnoj snosljivosti i u jednakosti naroda Srednje i Istočne Europe može doći do sredjenja prilika i do toga, da postanemo mi iz Srednje i Istočne Europe korisni i konstruktivni članovi zajednice slobodnih europskih naroda.

" Ja želim u ime hrvatskog naroda potpuni uspjeh našem kongresu te kao predstavnik dvadeset godina potlačenoga naroda pozdravljam vas sve okupljene ovdje na radu za bolju budućnost našega dijela Europe. "

Time je dnevni red prvog dana zasjedanja bio iscrpljen. Slijedeća dva dana vijećale su komisije za izradu rezolucija. Četvrtog dana ponovno se sastao plenum, skupština, da raspravi o rezolucijama, da ih prihvati i objavi.

Drugi pozdravni govor engleskog ministra
MACMILLIAN-a

U večer prvoga dana kongresa priredilo je predsjedništvo Srednje i Istočno-evropskog Odbora Europskog Pokreta svečani banket u čast izaslanstava. Pozvano je bilo 250 gostiju, među kojima je bio veliki broj engleskih parlamentaraca iz obih domova, a također i mnogo kulturnih radnika i novinara. Goste je pozdravio član vlade Harold MacMillian, ovim riječima :

" Prije podne imao sam čast pozdraviti konferenciju u ime vlade Njegovog Britanskog Veličanstva. Večeras smo u mnogo intimnijoj atmosferi, koja mi dopušta sjetiti se starih uspomena i izraziti nove nade.

Dakle, opet smo se našli nakon svih napora protek-

- 20 -

lih godina. Zapravo smo vrlo raznoliko društvo u mnogim pogledima. Mi potičemo iz raznih zemalja. Imamo različita mišljenja o socijalnim pitanjima, o ekonomiji, o politici i mnogočemu drugom. Ali ipak ima nešto što nas povezuje. Možda je pravo po kojemu svaki može pridržavati se svog uvjerenja ono, što nas najčvršće međusobno veže, a onda i odlučnost da postignemo slobodu, kako bi to uvjerenje mogli slobodno ispovjedati. Povezuje nas i spoznaja, da ni jedno civilizirano društvo ne može postojati bez te raznolikosti i bez slobode izražavanja. To je, mislim, ono što nas združuje i što nam pomaže da zajednički radimo na osnovi, visoke iznad duhovnih razlika, koje nas možda razdvajaju. Danas vam slobodno mogu reći, da su također na našim sastancima u Londonu i Parizu znala se pojaviti mnoga nesuglasja, koja sam kao predsjednik mogao prebroditi samo time, što nisam razumio, što je tko rekao... Prevođenje govora je velika blagodan, koja dopušta predsjedniku da se malo odmori. Ovdje smo se sastali u uvjerenju, da u svakom civiliziranom ljudskom društvu mora vladati red, a reda bez slobode nema. Sastali smo ovdje jer želimo ustrajati u svom osvjedočenju, jer hoćemo nastaviti sa svojim radom i jer vjerujemo u budućnost. Naša savjetovanja, koje će voditi takav duh, dati će biljeg ovoj konferenciji i okruniti će njene uspjehe.

Koliko dugo će trebati čekati? Ja to ne znam. Prije nekoliko dana čitao sam o nekom profesoru geologije, koji je djacima tumačio, koliko će još vremena proći dok naša zemlja bude uništena. Izračunao je, da bi to moglo uslijediti nakon 70 milijuna godina. Neki djak iz zadnje klupe upitao je: "Što ste rekli, gospodine?" - "70 milijuna godina". - "Hvala Bogu, odgovorio je djak, - činilo mi se, da ste rekli, da samo 7 milijuna". - Dakle, jačati nas mora spoznaja, kako se duboko ukorjenilo korištenje evropske kulture. U tome smo svi složni. U tome je naša snaga. Ta nas vjera povezuje. Ona je moćnija od političko stranačkih razlika, jača od svih teoretskih razmimoilaženja, koja nas dijele.

Prijatelji, najsrdačnije pozdravljajući vas želim naglasiti u ime našeg predsjednika i kućedomačina, da je ovo veliki događaj za London. Daleko smo dospjeli od prvih početaka Europskog Pokreta. Uvjeren sam, da ćemo zbilja izvršiti jedno korisno djelo, jer imamo tako odličnih ličnosti, koje su se ovdje našle iz krugova naših prijatelja u Engleskoj, Francuskoj i čitavoj Zapadnoj Europi, te Americi, koji su odlučili biti vrijedni velike prošlosti pripravlajući još bolju budućnost. "

- 21 -

R E Z O L U C I J E

Četvrtog dana, na plenarnoj sjednici kongresa raspravljano je o predloženim rezolucijama. Debata je bila ozbiljna, stvarna i na momente je znala poprimiti i dosta oštar ton. Pogotovo se zaoštrila povodom prijedloga Francuza u pogledu dopune t. zv. političke rezolucije. Po ovom prijedlogu kongres se imao odlučiti za to da se svi sporovi, koji bi se nakon oslobodjenja pojavili između oslobodjenih država, upućuju jednom posebnom sudu. Neke su delegacije u tom prijedlogu vidjele pokušaj da se oslobodjenim narodima u riješavanju međusobnih sporova nametne obaveza, koju do danas ni jedan slobodan narod Europe nije htio prihvatiti. Izlaz je nadjen u jednom kompromisnom prijedlogu, u kojemu se izražava obećanje, da će oslobodjene države poslije oslobodjenja pristupiti u svaku međunarodnu ustanovu, koja će biti mjerodavna za zapadne države.

Rasprava se zaoštrila i onda kad se govorilo o t. zv. poljoprivrednoj rezoluciji. Naime, u jednom se prijedlogu htjela naglasiti potreba, da se mnogi kolektivizirani dijelovi zemlje ostave i nakon oslobodjenja pod kolektivnu upravu s obzirom na ekonomske potrebe. Ti prijedlozi nisu bili prihvaćeni i stoga nisu ušli u odnosnu rezoluciju.

S velikim oduševljenjem bila je odobrena omladinska rezolucija, iz koje je progovarala riješenost mladog pokoljenja u djelu obnove njihovih domovina, kako bi one što prije postale po duhu i obličju slobodne države slobodnih ljudi.

U V O D

Sadašnja je podjela Europe neodrživa kako sa moralnog, tako i sa političkog i gospodarskog stanovišta. Kongres je duboko uvjeren da ovo stanje ne smije i ne može trajati. Europa mora ostvariti svoje jedinstvo na bazi poštovanja čovječjeg dostojanstva, slobode svojih naroda i mira.

Divovski napori volje i stvaralačke mašte biti će potrebni da bi se odstranila bijeda i kaos koje će za sobom ostaviti komunistička vladavina u Istočnoj Europi.

- 22 -

Slobodne vlade oslobođenih zemalja biti će odgovorne za sve mjere, koje će trebati poduzeti na odnosnom području. Međutim, konferencija je mišljenja, da je već sada uputno istaknuti neke ideje u pogledu rješavanja svih onih problema, koji će se nakon oslobodjenja postaviti na dnevni red pred odnosne narode i Europu kao cjelinu.

U tom duhu prihvaćene su slijedeće rezolucije.

I.

P O L I T I Č K A

Predstavnici naroda iz Zapadne, Srednje i Istočne Europe prisutni na kongresu izjavljuju :

1.- Pobjeda Saveznika oslobodila je narode Zapadne Europe, dok je narodima Srednje i Istočne Europe samo izmjenila gospodare. Sovjetska vojska nije donijela slobodu nego robstvo.

2.- Već dugi niz godina ti narodi trpe, jer im je oduzeta svaka osobna i nacionalna sloboda, jer se grubo vrijeđaju njihove duhovne i moralne vrednote, jer se proganja njihova vjera, jer se nemilosrdno izrabljuju radnici i seljaci, a stotine hiljada muškaraca i žena hapsi bez suda, deportira i ubija.

3.- Europski narodi ne žele ništa drugo nego slobodu i pravedni mir. Samo na ovom temelju i u ovom duhu držimo, da je moguće ostvariti opće razoružanje. S druge opet strane, isto smo tako uvjereni, da pravedni mir nije moguće postići, ako bi ostala današnja pocjepanost Europe. Europa ne može biti pola slobodna, a pola podjarmljena. Govoriti o trajnom miru, dok stotine milijuna ljudi strada u sužanjstvu, okrutni je cinizam. Trajan mir sa Sovjetskom Rusijom biti će moguć jedino onda, kad se narodima vrati nezavisnost i osobna sloboda u svim zemljama Srednje i Istočne Europe. Kad ovim zemljama bude osigurana nezavisnost, one će se moći ujediniti sa ostalim članovima europske obitelji.

- 23 -

4.- Sigurnost je ovisna od jedinstva. Kad narodi Srednje i Istočne Europe budu ponovno slobodni, biti će njihova dužnost, da što bolje učvrste međusobne veze u okviru Ujedinjene Europe, koju mi sada stvaramo. Njihovo prisustvo u Ujedinjenoj Europi manifestirati će se njihovim učestovanjem u svim postojećim europskim organizacijama. Međusobnom suradnjom i sudjelovanjem u europskim organizacijama zemlje Sred. i Istočne Europe osigurati će svoj gospodarski napredak, blagodat slobode i socijalne pravde, kao i zajedničku obranu svoje nezavisnosti.

II.

G O S P O D A R S K A

1.- Potrebno je da se cjelokupno gospodarsko ustrojstvo zemalja Srednje i Istočne Europe, koje danas služi zadovoljenju vojnih potreba Sovjetske Rusije, opet uravnoteži i učini čovječnim.

2.- U poljodjelstvu, neka seljak kojemu je oteta zemlja postane ponovno njenim vlasnikom. U industriji i trgovini, a pogotovo u malim poduzećima neka se obnovi načelo osobnog vlasništva i osobne inicijative, koje su komunisti uništili. Međutim, vjerojatno je, da će neke industrije bitnog značaja morati ostati i nadalje u vlasništvu države, ali će se investicioni planovi izradjivati na demokratski način.

3.- Poslije dugogodišnje teške oskudice, prouzročene od komunističkih vlastodržaca, morati će se prvenstveno i prije svega drugog osigurati narodu najnužnije potrebštine u pogledu prehrane, odjevanja i stanovanja. U tu svrhu trebati će svim silama poduprijeti razvoj svih prirodnih izvora bogastva u odnosnim zemljama, njihovo poljodjelstvo i laku industriju. Tim putem pomoći će se i teskoj industriji i saobraćaju, kojim se sada služe Rusi. Takav razvitak industrije ne samo neće ugroziti blagostanje drugih zemalja, već će biti koristan obnovi čitave Europe.

4.- Nijedna od odnosnih zemalja ne može sama za sebe imati uspjeha u ovoj borbi za blagostanje. Umjetne zaprieke ne smiju sprječavati razvoj narodnih bo-

- 24 -

gatstava, niti zadovoljenje bitnih potreba.

5.- Konferencija se nada da će ujedinjenje Zapadne Europe sa zajedničkim tržištem i odgovarajućim naddržavnim ustanovama toliko unapredovati do časa oslobodjenja zemalja Srednje i Istočne Europe, da će onda tim zemljama biti moguće priključiti se ujedinjenoj Zapadnoj Europi bez oklijevanja. A, ako se to ne bi dogodilo, onda će ove zemlje same morati ustanoviti međusobno zajedničko tržište, dok bi stvaranje tržišta za čitavu Europu ostalo i dalje cilj kojemu bi se težilo.

6.- Oslobodjene zemlje slobodno će moći pristupiti u t. zv. nadnacionalne ustanove i uprave tamo gdje one postoje i biti će pozvane da u njima sudjeluju. Ovo osobito vrijedi za ugljen i čelik. Tamo gdje one ne postoje, stvoriti će se nove organizacije. U tom pogledu, uspostava zajedničke valute za čitavu Europu, oslobodjenu od komunističkog gospodarstva, predstavljalo bi uspješno sredstvo k unapredjenju blagostanja i ujedinjenja. Uvadjanje zajedničke valute imalo bi za posljedicu i stvaranje jedne savezne rezervne banke. Konferencija, međjutim želi podvući, da takvo ujedinjavanje neće škoditi ni u kojem pogledu raznolikosti, koja postoji i koja će ostati, predstavljajući bogatstvo i originalnost Europe.

7.- Izvršenje ovog programa ne mogu preuzeti samo oslobodjene zemlje. Potrebna će biti solidarnost čitavog zapadnog svijeta, posebno Zapadne Europe. Zapad koji je dosta primio, trebati će od tada dalje drugima dati. Takovu stvarnu europsku solidarnost ne bi bilo teško financirati. Omogućila bi je povećana proizvodnja Zapada i uštede proračuna za vojsku, koji su danas neophodno potrebni, a koji će se moći znatno sniziti, kad zavlada stvarni mir.

8.- Ništa se ne može postići robstvom. Podjarmljeni narodi doći će do blagostanja, kad postanu slobodni i kad im sloboda bude zajamčena čvrstom zajednicom između njih samih, kao i između njih i drugih europskih zemalja.

Dodatak Rezoluciji :

Pošto predsjedništvo Srednje i Istočno-europske komisije nije imalo vremena organizirati protu-propa-

- 25 -

gandu u vezi s gospodarskom konferencijom u Moskvi, to kongres preporuča osnivanje jedne posebne komisije, koja će se baviti proučavanjem rezolucije prihvaćene na kongresu, pobijanjem sovjetske propagande, posebno one u vezi sa spomenutom moskovskom konferencijom predviđenom za slijedeći mjesec.

III.

O P O L J O D J E L S T U

1.- Predstavници iz Zapadne, Srednje i Istočne Europe, okupljeni na ovoj konferenciji znadu, da su Srednja i Istočna Europa u glavnome poljodjelska područja, da se seljaštvo tih zemalja naj snažnije opire komunizmu i da je budućnost srednje i istočno-europske poljoprivrede i seljaštva u tim zemljama od najveće važnosti.

Za seljaštvo Srednje i Istočne Europe zemlja je oduvijek bila i ostati će, ne samo sredstvo, koje mu daje mogućnost opstanka, već ona je i sredstvo za održanje i unapredjenje slobode i nezavisnosti, političke jednakosti i građanskih prava, kao i društvene pravice. Pitanje raspodjele zemlje u Istočnoj i Srednjoj Europi usko je povezano s pitanjem slobode i ljudskih prava kod tih naroda.

Komunisti nameću Istočnoj i Srednjoj Europi komunističku ideologiju i komunistički sustav, uništavajući seljaštvo prisilnom kolektivizacijom, prisilnim radom, terorom, zastrašivanjem i postupcima koje idu do masovnog uništenja naroda.

2.- Svi učesnici konferencije duboko su dirnuti vijestima o stradanjima i mukama koje podnosi seljaštvo u Srednjoj i Istočnoj Europi tiranizirano i eksploatirano od komunista. S najvećim poštovanjem pozdravljaju sve one seljake, koji ne bojeći se mučenja i same smrti, nastavljaju odupirati se komunističkim tiranima.

3.- Konferencija ustanovljuje, da će političko oslobodjenje zemalja Srednje i Istočne Europe značiti i poništenje svih prisilnih mjera nametnutih seljaštvu, posebno uklanjanje sistema kolektivizacije.

- 26 -

Konferencija je uvjerenjena da će se pravo osobnog vlasništva nad zemljom odmah uspostaviti i da će zemlja i sve drugo što je bilo seljaštvu oduzeto kolektivizacijom biti vraćeno njihovim bivšim vlasnicima.

4.- Konferencija je uvjerenjena, da će razvitak poljoprivredne industrije, zajedno sa općim industrijskim razvitkom u oslobođenim zemljama Srednje i Istočne Europe, a u suglasju sa njihovim različitim nacionalnim interesima, doprinijeti stvaranju jedne uravnotežene privrede i društvene strukture, da će se time podići životni standard, poboljšati socijalni uvjeti i unaprijediti međunarodna trgovina.

5.- Nakon što podjarmljeni narodi Istočne i Srednje Europe budu oslobođeni i nakon što im zemlja bude vraćena, biti će potrebno da se i poljodjelstvo reorganizira i obnovi, kako bi se pomoću svih novih znanstvenih i tehničkih sredstava povisila proizvodnja.

6.- Iskustva iz prošlosti odnosnih zemalja, kao i izgledi koje pružaju zapadne države pokazuju, da će trebati unaprijediti suradnju medju poljodjelicima tih zemalja. U tu svrhu bilo bi dobro, ako bi se već sada, i to u okviru europske zajednice, ustanovile regionalne organizacije, čija bi dužnost bila da već unaprijed pripreme planove za takovu suradnju, s ovim ciljevima :

a./ Proučavanje i izrada nacрта za međudržavne i regionalne ugovore u vezi s poljodjelskom proizvodnjom i raspodjelom proizvoda u okviru istih ;

b./ Uskladjenje proizvodnje poljoprivrednog oruđja, umjetnih gnojiva, sjemenja i.t.d. ;

c./ Organiziranje posebnog Zadrugnog Kreditnog Zavoda, koji bi podjeljivao dugoročne kredite u svrhu poboljšanja i moderniziranja poljodjelstva, za nabavu poljoprivrednih strojeva, elektrifikaciju u poljoprivrednim rejonima Srednje i Istočne Europe. Taj bi Zavod trebao uživati međunarodno jamstvo ;

d./ Organizirati upotrebu novčanih sredstava i pologa na temelju tijesne međusobne suradnje između tih država, osnovati što širu mrežu kreditnih zadruga, te uvoznih i izvoznih zadruga, i.t.d. ;

e./ Osnovati neku središnju ustanovu, koja bi

- 27 -

imala dužnost, da poljoprivredne proizvode Srednje i Ist. Europe prikuplja i raspodjeljuje .

7.- Konferencija smatra da treba pružiti svaku pomoć zadružnom pokretu kakv je poznat u slobodnim zemljama. T. zv. radne zadruge ustanovljene pod komunističkim režimima nemaju ništa zajedničkog sa slobodnim zadrugarstvom. One su samo sredstvo za izrabljivanje naroda.

8.- U okviru svake države trebalo bi misliti i na to, da se osnuju demokratske staleške organizacije poljodjelaca, koje bi jamčile za socijalnu dobrobit i gospodarsko blagostanje seljaštva.

9.- U duhu predloga pod toč. 4., Međunarodna Gospodarska Pomoć biti će potrebna, kako bi oslobodjene zemlje Srednje i Istočne Europe našle odgovarajuća tržišta, a takodjer i odgovarajuće cijene za svoje proizvode. Biti će im potrebna novčana i tehnička pomoć kako bi mogle stvarno provesti sveje planove u pravcu poboljšanja njihovih gospodarstava.

10.- Konferencija vjeruje, da će seljaštvo Srednje i Istočne Europe, koje je danas tako nemilosrdno gonjeno, biti sposobno s uspjehom odigrati svoju veliku ulogu u ujedinjavanju Europe, već pod slijedećim uvjetima : da im se vrati njihova zemlja, da se poboljša način poljoprivredne proizvodnje, da se pokrenu razne poljoprivredne industrije, poboljša razina naobrazbe, razgrana željeznička, cestovna i električna mreža, omogući sudjelovanje seljaštva u ekonomskom životu na demokratskom, zadružnom temelju, da se obnovi potpuna politička demokracija, povrate osobne slobode i zajamči socijalna pravda. Samo pod ovim uvjetima seljaštvo će krenuti putem pravog napredka.

IV.

S O C I J A L N A

I. Konferencija bratski pozdravlja sve europske narode, koji danas trpe pod jarmom totalitarističkih režima. Mi smo potpuno svijesni strašnih životnih uvjeta pod kojima su odnosni narodi prisiljeni živjeti, a koji se manifestiraju u ovome :

- 28 -

a./ U gaženju svih osnovnih ljudskih prava, time što su ljudi u svakom pogledu - političkom, vjerskom i ekonomskom - podvrgnuti samovolji despotskih upravljača, koji su u svojim rukama usredotočili zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, služeći se jednom privilegiranom klikom upravljača kao sredstvom za postignuće svojih namjera.

b./ Stalnom i ponižavajućem progonu policije.

c./ U ponižavanju rada ljudi na razinu robstva, oduzimanjem svih prava radnika i radničkih strukovnih organizacija. Pod izgovorom - povećanja proizvodnje - uveden je sustav rada, koji slabi moral i razbija radničku solidarnost.

d./ U politici namjernog raspirivanja mržnje među raznim društvenim slojevima, a sve s ciljem, da se pojača stega nad njima, kako bi se nad njima lakše vladalo.

e./ Uvadjanjem prisilnog rada za milijune ljudi, koji su izgubili slobodu ili su bili prisilno negdje preseljeni.

f./ U iskorišćavanju radne snage djece, omladine i žena pod uvjetima, koji su osudjeni od cjelog civiliziranog svijeta.

g./ Zloupotrebom od strane svemoćne države svih bogatstava koje proizvodi ljudski rad.

h./ U korumpiranju obiteljskog života, ubijanju povjerenja i zloupotrebljavanju prijateljstva posredstvom razgranate špijunske mreže.

i./ U stalnim i unaprijed pripremljenim nastojanjima koji idu za time, da se izbriše nacionalna nezavisnost i kulturne tradicije podjarmljenih naroda, čime se ugrožava i njihov opstana.

S tim u vezi Konferencija izjavljuje, da u isto vrijeme, kad se odnosnim narodima vrati sloboda, moraju biti odstranjeni i svi tragovi, koje je zacrtao komunizam u dotičnim zemljama. U tu svrhu potrebno je bez odlaganja poduzeti korake, koji bi imali biti osnovom za međusobne odnose među ljudima, i to :

a./ Obnoviti demokratske institucije na svim područjima javnog života, uključujući slobodno izabrani parlament, mjesne samouprave i. t. d.

b./ Oživotvoriti načela Deklaracije o Pravu Čovjeka, koju je objavila Organizacija Ujedinjenih Naroda, kao i načela Europske Konvencije o Pravima Čovjeka, koju je donio Europski Savjet u Strasburgu. Time se zajamčuje sloboda mišljenja, izražavanja i sloboda sastajanja. Prema tim načelima nikoga se ne može prisiliti, da protiv svoje volje stupi u neku organizaciju, političku stranku ili sindikat.

c./ Uspostaviti slobodne sindikalne organizacije, s pravom sklapanja kolektivnih ugovora i stupanja u štrajk. Sindikati će predstavljati interese radnika i namještenika. Oni neće smijeti biti slijepo orudje neke vlade ili uprave poduzeća. Isto tako i organizacije seljaka, obrtnika i ostalih ne smiju biti podvrgnute samovolji vlade. Obnoviti treba slobodno zadrugarstvo i njegovo djelovanje treba pomoći.

d./ Treba uvesti radničko zakonodavstvo, koje će pružati odgovarajuće jamstvo u pogledu zdravlja i moralnog dostojanstva radnika. Ovo zakonodavstvo mora biti u najmanju ruku na visini zakonodavstva kojega preporuča Međunarodna Organizacija Rada. Stahanizam u svim svojim oblicima mora biti ukinut. Svakome treba zajamčiti potpuna sloboda u traženju rada.

e./ Treba uvesti socijalno osiguranje za sve kategorije stanovništva.

f./ Obitelj se ima smatrati temeljem društvenog života. Majke i djeca moraju uživati posebnu zaštitu.

g./ Radnicima i namještenicima treba osigurati pravo sudjelovanja u upravi i nadzoru ne samo u njihovim poduzećima, nego i u cjelokupnoj industriji u državi.

h./ Plodonosno zaposlenje svakoga treba da postane vodeće načelo u gospodarskom životu zajednice.

i./ Temeljnim načelom demokracije neka bude, da se državni dohodak pravilno dijeli i podiže životni standard stanovništva. Treba poboljšati uvjete života u zemljama Srednje i Istočne Europe kako bi se što prije

- 30 -

izjednačili sa onima koji postoje u zemljama Zapadne Europe.

h./ Svi narodi Srednje i Istočne Europe trebati će suradjivati medju sobom, kao i sa drugim europskim narodima u pravcu unapredjenja gospodarskog napredka, poboljšanja radnih uvjeta i omogućavanja socijalnog osiguranja za sve ljude.

V.

Z A Z A Š T I T U I Z B J E G L I C A

Konferencija za Srednju i Istočnu Europu smatra, da je poboljšanje životnih uvjeta u kojima žive izbjeglice iz odnosnih zemalja, kao i riješenje njihovih teškoća jedan od najvažnijih i najhitnijih problema europske politike.

Napori koji bi se u tom pravcu poduzeli značili bi praktičan dokaz simpatija, prema žaslužnjenim narodima Srednje i Istočne Europe. To bi bio dokaz osjećaja medjusobne povezanosti i solidarnosti izmedju slobodnih Europejaca i njihove braće u izbjeglištvu.

Stvaran napredak u tom pogledu bilo bi moguće doseći, ako bi se primjenile preporuke Rezolucije Europskog Pokreta, prije svega one, koje su bile prihvaćene 1949. godine u Westminsteru, 1950. godine u Rimu, kao i sve one koje su bile pretresane od raznih medjunarodnih organizacija.

U tom cilju Konferencija posebno apelira na medjunarodne ustanove, Europski Savjet, vlade i cjelokupno javno mnijenje slobodnih država.

U času kad IRO prestane djelovati, biti će neophodno potrebno, da se Visokom Komesaru Ujedinjenih Naroda za izbjeglice stave na raspolaganju odgovarajuća sredstva da poduzme definitivne korake u pomaganju sve većeg broja izbjeglica, kao i da primjeni konvencije o statusu izbjeglica u svim zemljama gdje oni sada žive i gdje u buduće mogli živjeti. Privremene mjere, naročito one koje su poduzete u pojedinim zemljama od strane odnosnih vlada nisu na zadovoljavajući način popravili situaciju.

- 31 -

Važno je osnovati jedan europski ured koji bi se bavio pitanjem izbjeglica. Posebnu bi brigu trebalo posvetiti teškom položaju onih izbjeglica koje izvjesne zemlje ne primaju radi starosti i zdravstvenog stanja.

VI.

O K U L T U R I

Konferencija ustanovljuje, da Europa neće biti nikad potpuno slobodna dok se ne ujedini, a da je preduvjet tom jedinstvu napor svih Europejaca u smislu da se odsada svi Europejci imaju smatrati kao jedna zajednica naroda. Stoga konferencija predlaže, da se donesu sljedeći zaključci :

I. JEDINSTVO

1.- Komisija za zemlje Srednje i Istočne Europe organizirati će poseban " Odbor Izbjeglica za Kulturnu Djelatnost " , u kojemu bi trebale biti zastupane sve skupine izbjeglica iz svih zemalja Srednje i Istočne Europe. - Neka taj Odbor izabere jedan opet izvršni odbor / u kojemu bi predsjednik i glavni tajnik bili iz zemalja Istočne, a dva podpredsjednika iz Zapadne Europe /. Taj bi odbor imao pravo predstavljanja pred svim javnim i privatnim ustanovama. Ovaj bi se Odbor napose imao brinuti, da se bez savjetovanja europskih izbjeglica ne donose odluke, koje se budu odnosile na njih. Odbor bi se morao sastajati najmanje dva puta godišnje.

2.- Izbjegličke skupine iz Srednje i Istočne Europe, uz financijsku pomoć Zapada ustanoviti će Zavod za proučavanje i obavještavanje. Ovaj Zavod pod nadzorom i duhovnim vodstvom Odbora Izbjeglica za Kulturnu Djelatnost, imati će sljedeće dužnosti :

- a./ Da organizira proučavanje problema Srednje i Istočne Europe ;
- b./ Da izvješćuje javno mnijenje u zapadnim zemljama ;

- 32 -

e./ pripremiti planove za kulturnu djelatnost u odnosnim zemljama nakon oslobodjenja.

3.- Kulturni rad u inozemstvu i nakon oslobodjenja treba da bude zadojen idejom da Europa predstavlja jednu cjelinu i da je temelj toj skupnosti u zajedničkoj kulturi.

To duhovno jedinstvo Europe prije svega mora doći do izražaja u radio prenosima namjenjenim Istoku. Radio emisije, programi trebali bi od sada pa unaprijed pripravljeni istočne zemlje za njihovo buduće članstvo u Ujedinjenoj Europi. Imajući taj cilj pred očima trebale bi te emisije dobivati odgovarajuće gradivo kako od Odbora Izbjeglica za Kulturnu Djelatnost, tako i od Europejskog Kulturnog Središta u Ženevi.

4.- Konferencija se nada, da će Odbor ministara Europejskog Savjeta i njihove vlade prihvatiti rezolucije, koje su bile jednoglasno odobrene od Strasburške skupštine dne 8. prosinca 1951. godine u cilju ustanovljenja Europejskog Fonda za izbjeglice, kako bi time bila osigurana novčana sredstva za takvo ujedinjenje kulturnih napora.

II.

POMOĆ ZAROBLJENIM ZEMLJAMA

5.- Istočno-europejske zemlje crpe iz svoje kulturne riznice snagu za otpor komunizmu. Zato je od posebne važnosti, da im se pomogne kako ne bi zaboravile na svoju kulturnu baštinu pod utjecajem lažne kulture koju im komunisti žele nametnuti.

6.- Stoga je i te kako važno, da se radio prenosi namjenjeni tom dijelu Europe ne ograničavaju samo na političke polemike, već neka budu usmjereni na to da se održi kultura, koja predstavlja stvarni život.

Radi toga Konferencija želi :

a./ da redoviti radio programi, koji su namjenjeni ljudskim i naučnim problemima pruže podjarmljenim zemljama priliku, da se krijepe u kulturnoj povezanosti sa Zapadom dok ne budu oslobodjene ;

- 33 -

b./ neka radio služba to vrši u stalnoj suradnji s Odborom Izbjeglaca za Kulturnu Djelatnost.

7.- Nacionalne izbjegličke skupine trebale bi već sada skupljati knjige, koje će biti nužno potrebite po oslobodjenju.

8.- Da bi se podjarmljeni narodi ohrabрили u otporu, potrebno je također da europski intelektualci zajednički prosvjeduju protiv svih napadaja na slobodu vjere, savjesti, misli, pa ma tko to vršio.

III. POMOĆ IZBJEGLICAMA

9.- Kako bi se Europa pripremila za političko jedinstvo, neophodno je potrebno da se već sada izbjeglicama omogući slobodni ulazak i sudjelovanje na svim poljima aktivnosti na bazi ravnopravnosti sa podanicima iz slobodnih europskih zemalja. S time u vezi Konferencija upozorava na zakon, kojega je izglasao njemački parlament dne 25. travnja 1951. godine, koji daje svim izbjeglicama koji žive u Njemačkoj ista prava kao i vlastitim državljanima. Konferencija želi, da sve europske vlade predlože slične zakone.

10.- Da bi se izbjeglicama omogućilo sudjelovanje na svim područjima djelatnosti u slobodnoj Europi kao ravnopravnim članovima europske obitelji, konferencija preporuča slijedeće mjere, koje bi se financirale iz zajedničkog Europskog Fonda za Izbjeglice, kao i iz proračuna država Zapadne Europe, i to :

a./ Ustanoviti stipendije za djake i studente, izbjeglice ;

b.- Neka se da novčana pomoć kulturnim ustanovama, koje su uspostavili sami izbjeglice, posebno izbjegličkim školama, profesorima i lektorima te institutima za proučavanje jezika i kulture potlačenih naroda, već postojećim izbjegličkim naučnim ustanovama, kao što su Poljska knjižnica u Parizu ili Rumunjski Zavod u Parizu.

c./ Neka se otvore krediti za stvaranje novih Zavoda, posebno za katedre na zapadno-europskim sveučilištima u svrhu proučavanja jezika, kulture i povjesti potlačenih naroda; nadalje, trebalo bi stvoriti znanstvene ustanove, i to za svaku narodnost posebnu, koja bi služila

- 34 -

la također i kao središte oko kojega bi se okupljali svi naučenjaci-izbjeglice.

d./ Novčana je pomoć potrebna također i za različite publikacije pisane jezicima potlačenih naroda, te posebno zapadnim nakladnim poduzećima, kao što je na primjer Cambridge University Press, ili Presse Universitaire de France, da bi mogla objavljivati znanstvena djela, koja se tiču kulture potlačenih naroda, a isto tako i izbjegličkim nakladnim poduzećima u svrhu objavljivanja naučnih djela, kao što su na primjer rumunjska i poljska knjižnica u Parizu.

11.- U ovom pogledu Konferencija uzimlje za primjer Švedsku, koja je ustanovila za izbjegle intelektualce veći broj plaćenih položaja kao n.pr. za asistente na sveučilištima, ona je čak omogućila izbjeglicama-lječnicima vršenje njihove prakse nakon samo jedne godine dopunskih studija u Švedskoj. Istaknut je i primjer Francuske, gdje je " Nacionalni Centar za Znanstveno Istraživanje " stavio velikom broju izbjeglica na raspolaganje kredite u svrhu naučnih istraživanja. I " Američki Narodni Odbor za Slobodnu Europu ", koji je organizirao svoj Srednjo-europski Centar za Studije " u New York-u i " Slobodno Europsko Sveučilište " u Strasburgu.

Konferencija je izrazila želju, da i ostale zapadne države poduzmu iste korake. Posebno se predlaže osnivanje profesorskih katedra i znanstvenih središta na zapadno-europskim sveučilištima, koja bi se bavila proučavanjem kulture podjarmljenih naroda; nadalje, trebalo bi da se novčano nagradjuju oni izbjeglice koji su sa svojim znanstvenim radom obogatili zapadnu kulturu; novčano pomagati izbjegle intelektualce, koji će održavati predavanja među svojim sunarodnjacima; primati bivše državne službenike u razne međunarodne ustanove, a također i u nacionalne institucije kao što su na pr. novinske agencije i sl. I, konačno pomagati društva izbjeglih pisaca i umjetnika.

12.- Kako bi se što detaljnije proučilo pitanje praktičnog načina pomoći izbjeglih intelektualcima, Konferencija želi, da Europski Kulturni Centar u Ženevi u tiješnoj suradnji sa Odborom Izbjeglica za Kulturnu Djelatnost pripremi i sazove sljedećeg proljeća u Parizu konferenciju izbjeglih intelektualaca iz svih podjarmljenih zemalja Europe.

- 35 -

VII.

DEKLARACIJA, PORUKA I REZOLUCIJA OMLADINE

Mi, omladinci-izbjeglice iz zemalja Srednje i Ist. Europe, svečano izjavljujemo, da ćemo živjeti i raditi za slobodu naših zaslužjenih domovina u okviru Ujedinjene Europe, koja jedina može osigurati osobnu slobodu, čovječje dostojanstvo i socijalnu pravdu našoj nesretnoj generaciji / pokoljenje /. U to ime, braćo i sestre, evo vam naše poruke :

Vi, mladi mučenici, koji trpite po zatvorima i konc. logorima znajte, da je vaše mučeništvo zlatnim slovima zapisano u povjesti borbe čovječanstva za bolji život.

Vi, mladi seljaci zarobljeni po kolhozima i lišeni plodova vašeg mukotupnog rada, znajte da će vam vaša zemlja biti opet vraćena, kad se vrati sloboda.

Vi, mladi radnici, koje tako nemilosrdno iskorišćuje svemoćna totalitarna država jedino u korist vaših tlačitelja, ne smijete zaboraviti, da će te u slobodi i demokraciji opet slobodno raditi za dobrobit vašeg naroda, vaših obitelji i vas samih.

Vi, mladi djaci, studenti i intelektualci, koji ste sada na udaru prisilne i vama tuđe robske nauke, nemojte ni jednog časa izgubiti vjeru u veličinu europske kulture i njenih tekovina, koje vam jedine mogu zajamčiti potpunu slobodu duha.

Vi, mladi vojnici, uzeti u vojsku, koju mrzite, znajte, da znamo na čijoj su strani vaša srca.

Vi, mladi kršćani upamtite da živite pod bezbožnim materijalističkim režimom. Vi sami dobro znate što to znači osobito u odgojnom pogledu.

To je ono što smo vam htjeli kazati, vama, koji nosite, junački snosite glavni teret borbe za dušu europske omladine. Ta će borba odlučiti o svemu.

Medjutim naša poruka ne bi bila potpuna, kad nebi koristeći ovu zgodnu priliku, koju nam nudi današnja konferencija, organizirana od političkih predstavnika

- 36 -

potlačenog Istoka u slobodnoj Europi, izjavili :

" I danas, unatoč strašnom pritisku, ostala je omladina u našim zarobljenim domovinama - svoja - , nije se dala zavesti. Ali vrijeme radi u korist tirana. Stariji, zreliji ljudi umrijeti će. Da li sadašnja generacija misli o tome, tko će je naslijediti, kad nestane s pozornice ?

*

Mi, koji živimo u slobodi imamo tešku dužnost, ali i široku mogućnost da govorimo u ime ove nesretne generacije, koju mi predstavljamo u slobodnom svijetu. Mi znamo da smo sami nemoćni. Zato apeliramo, da nam ovaj skup odličnih europskih predstavnika pomogne, kako bi uz mogli odigrati svoju ulogu u oblikovanju buduće : slobodne, nezavisne i ujedinjene Europe.

S tim mislima apeliramo na ovdje sakupljene delegate, da odobre i pomognu naš prijedlog podnesen - Odboru za Srednju i Istočnu Europu - kojim tražimo uspostavu stalnog Omladinskog Odbora, kojega sačinjavaju predstavnici izbjegle omladine zemalja Srednje i Istočne Europe s predstavnicima omladine iz zemalja Zapadne Europe. Dužnosti ovoga Odbora bile bi :

- a./ govoriti u ime izbjegle omladine ;
- b./ podržavati vezu s omladinom zarobljene Europe ;
- c./ raditi u pravcu ostvarenja europskog jedinstva u suradnji sa sličnim organizacijama u Europi i ostalom slobodnom dijelu svijeta ;
- d./ pobijati nastojanja komunista, da iskvare svijest omladine u slobodnom svijetu.

*

Kad su bile prihvaćene ove Rezolucije, predsjedatelj je podjelio riječ predsjedniku Kršćansko Demokratske Međunarodne Unije monsignoru Josipu Kozí-Horwath-u, koji je opisao vjersko stanje u zemljama pod komunizmom, te nabrojio sredstva, s kojima će biti moguće izvršiti obnovu vjerskog života po oslobođenju. On je istaknuo duhovne vrijednosti koje kršćanska demokracija želi osigurati kao temelj budućem redu u slobodnoj Europi.

Konferencija je zaključena manifestacionom skupštinom, održanom dana 24. siječnja u večer u Royal Albert Hall - u, dvorani koja može primiti oko 5000 posjetitelja. U punoj dvorani predsjedavajući J.S. Amery podvukao je važnost održane konferencije u borbi protiv komunizma. Slijedio je niz govornika, koji su svaki na svoj način izrazili veselja zbog uspjeha kongresa. Ponovno su govorili vodeći predstavnici triju engleskih stranaka, i to : Arthur Greenwood u ime Radničke Stranke, Lady Bonham-Carter u ime Liberalne, Julian Amery u ime mladih konservativaca i Randolh Churchill. Za vrijeme njegova govora došlo je do upadica, stoga što je on, govoreći o zarobljenim zemljama ispustio spomenuti i Jugoslaviju. Na odgovarajuću primjedbu, on je odgovorio : " Da, znam da je Jugoslavija komunistička zemlja, ali mi je ipak milo da nije podložna Sovjetima ". U isto vrijeme došlo je do prepirke na galeriji između komunista i Mosley-ovih pristaša.

U ime zaslužjenih naroda govorili su : E. Razcynski, Poljak , Mons. Bela Varga, Mađjar , Andre Philip, Francuz , te u ime Medjunarodne Seljačke Unije S. Mikolajczyk.

*

ZNACAJ LONDONSKE KONFERENCIJE

O konferenciji u Londonu izražena su različita mišljenja, i to kako u pogledu sastava delegacija, tako i s pogledom na donijete rezolucije. Međutim sva mišljenja, koja su objavljena u zapadno-europskom novinstvu, kao i iz odjeka komunističke štampe ustanoviti se može suglasnost u nizu točaka, što je važno bez obzira tko je vještac i koji su zaključci za budućnost primljeni.

1.- Važnost londonskog sastanka počiva u tome, što je bio sazvan u engleskoj prijestolnici; dalje, što je bio sazvan u tako širokom opsegu i napose što je držanjem engleske vlade istome dat u neku ruku poluslužbeni karakter. Od osobite je važnosti činjenica, da se engleska vlada, koja podržava diplomatske odnose i trguje sa zemljama i vladama iza t. zv. željeznog zastora, htjela poistovjetovati se sa Konferencijom sazvanom u cilju pripremanja planova za rušenja odnosnih režima.

- 38 -

Ta je konferencija značajna i u pogledu razvoja evropske situacije dopuštajući nadu u približavanje dana slobode podjarmljenih naroda, u koliko velike demokratske države budu energičnije u svojim nastupima protiv komunističkih diktatura. Ako se uzme u obzir, da su se ovoj manifestaciji engleske vlade pridružile i sve tri engleske stranke, te veliki broj članova Gornjeg i Donjeg Doma, pa senatori i zastupnici evropskih parlamenata, onda je dojam koji se dobija još optimističkiji.

2.- Drugi uspjeh počiva u primljenim rezolucijama. U pripremnim radovima za Konferenciju glavna je pažnja bila posvećena pitanju kako ukloniti sovjetsku prevlast u Evropi, koja je odgovorna za sve nesreće. I na samoj Konferenciji počelo je bilo prevladavati mišljenje, da će sve biti u redu čim se ova neman ukloni. Medjutim u toku sastanka vidik se proširio i tekstovi rezolucija pokazuju, da su delegacije pravilno shvatile, da je bit problemu u k o m u n i z m u , bez obzira na maske koje on navlači. Pitanje o s l o b o d j e n j a nije toliko političkog karaktera, koliko moralnog, etičkog, a smisao mu leži u tome, da je komunizam rušilac evropske kulture i da njega kao ideološku zabludu što prije treba zaustaviti i konačno uništiti. Nakon toga svo zlo od političke moći komunizma prestati će samo po sebi. Upravo je to uvjerenje došlo do izražaja u rezolucijama, koje nisu uperene toliko protiv Sovjetske Rusije, koliko protiv komunizma uopće.

3.- Treći značaj londonske konferencije tiče se Jugoslavije. Naime, iz početka kao da je prevladavalo gledište, da se obzirom na posebne odnose između zapadnih velesila i komunističkih vlastodržaca, Jugoslaviji neće dozvoliti prisustvovanje konferenciji. Što se sastanak dalje odvijao postajalo je sve jasnije, da se ovo neće dogoditi. I, konačno engleski ministar koji je otvorio konferenciju zaželio je i njoj, odnosno njenim narodima slobodu od komunističkog jarma, isto onako kao što je to zaželio i svim ostalim narodima iza Željeznog Zastora.

- * -

* I ako Narodni Odbor za Slobodnu Evropu snosi troškove oko izdavanja " Pregled-a ", to ne znači da mišljenja iznesena u člancima i komentarima moraju izražavati poglede i smjernice tog Odbora .

THE NATIONAL COMMITTEE FOR A FREE EUROPE, INC., is a group of private citizens who have joined together for direct action to restore and strengthen man's most valued possession — freedom.

In its fight against the forces of Communism, the Committee has as its active allies, exiled democratic leaders from Eastern Europe. Through endowments and through the Crusade for Freedom campaigns, the National Committee for a Free Europe has been able to set up and expand the facilities of its broadcasting division, Radio Free Europe.

The Committee's Research and Publication Service supplements Radio Free Europe's activities by disseminating news about the Iron Curtain countries in English and in the Eastern European languages. The primary purpose of the bulletins, prepared by the national Research and Information Centers, is to inform interested exiles all over the world about what is happening in their native lands under Communist rule. Accurate information is a fundamental weapon in the fight against the Big Lie of Communism.